

**Σχέδιο νόμου του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη
με τίτλο: «Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός Σωφρονιστικού Κώδικα – Τροποποιήσεις
στον ν. 2776/1999»**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ
Άρθρο 1: Σκοπός
Άρθρο 2: Αντικείμενο
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ
Άρθρο 3: Κανόνες εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας – Τροποποίηση παρ. 2 και 4 άρθρου 1 ν. 2776/1999
Άρθρο 4: Νομιμότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων - Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 2 ν. 2776/1999
Άρθρο 5: Ισότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων - Τροποποίηση άρθρου 3 ν. 2776/1999
Άρθρο 6: Δικαίωμα του εκλέγειν - Τροποποίηση άρθρου 5 ν. 2776/1999
Άρθρο 7: Έννομη προστασία των κρατουμένων - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 6 ν. 2776/1999
Άρθρο 8: Προσφυγή κρατουμένων για τις συνθήκες κράτησης και δίκαιη ικανοποίηση - Προσθήκη άρθρου 6Α στον ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΟΡΓΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Άρθρο 9: Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ.) - Τροποποίηση άρθρου 8 ν. 2776/1999
Άρθρο 10: Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.) - Τροποποίηση άρθρου 9 ν. 2776/1999
Άρθρο 11: Συμβούλιο Φυλακής - Τροποποίηση παρ. 1 και 3 άρθρου 10 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ
Άρθρο 12: Διάκριση και διαχωρισμός των κρατουμένων - Τροποποίηση άρθρου 11 ν. 2776/1999
Άρθρο 13: Νεαροί κρατούμενοι - Τροποποίηση άρθρου 12 ν. 2776/1999
Άρθρο 14: Γυναίκες κρατούμενες - Τροποποίηση άρθρου 13 ν. 2776/1999
Άρθρο 15: Άνδρες κρατούμενοι - Τροποποίηση άρθρου 14 ν. 2776/1999
Άρθρο 16: Κρατούμενοι υπόδικοι - Τροποποίηση άρθρου 15 ν. 2776/1999
Άρθρα 17: Ειδικές κατηγορίες κρατουμένων - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 16 ν. 2776/1999
Άρθρο 18: Άλλες κατηγορίες κρατουμένων - Τροποποίηση άρθρου 17 του ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
Άρθρο 19: Τρόπος σύστασης - Τροποποίηση άρθρου 18 ν. 2776/1999
Άρθρο 20: Διακρίσεις - Τροποποίηση άρθρου 19 ν. 2776/1999
Άρθρο 21: Προϋποθέσεις μεταγωγής στα ειδικά καταστήματα - Προσθήκη άρθρου 19Α στον ν. 2776/1999
Άρθρο 22: Κτιριακές εγκαταστάσεις - Τροποποίηση άρθρου 20 ν. 2776/1999

Άρθρο 23: Χώροι διαβίωσης των κρατουμένων - Τροποποίηση παρ. 1 και 6 άρθρου 21 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
Άρθρο 24: Εισαγωγή κρατουμένων - Τροποποίηση άρθρου 22 ν. 2776/1999
Άρθρο 25: Διαδικασία της εισαγωγής - Τροποποίηση άρθρου 23 ν. 2776/1999
Άρθρο 26: Ενημέρωση και τοποθέτηση του νεοεισερχόμενου κρατουμένου - Τροποποίηση άρθρου 24 ν. 2776/1999
Άρθρο 27: Υγειονομικός έλεγχος - Τροποποίηση παρ. 1 και 2 άρθρου 26 ν. 2776/1999
Άρθρο 28: Υγειονομική περίθαλψη - Προσθήκη παρ. 2Α και τροποποίηση παρ. 2 και 3 άρθρου 27 ν. 2776/1999
Άρθρο 29: Ατομικό δελτίο (κάρτα) υγείας - Τροποποίηση παρ. 1 και 3 άρθρου 28 ν. 2776/1999
Άρθρο 30: Ιατρικές πράξεις - Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 29 ν. 2776/1999
Άρθρο 31: Εισαγωγή ασθενών κρατουμένων σε θεραπευτικά Σωφρονιστικά Καταστήματα ή νοσηλευτικά ιδρύματα - Τροποποίηση άρθρου 30 ν. 2776/1999
Άρθρο 32: Διατροφή - Τροποποίηση άρθρου 32 ν. 2776/1999
Άρθρο 33: Ενδυμασία - Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 33 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ
Άρθρο 34: Οργάνωση - Τροποποίηση άρθρου 34 ν. 2776/1999
Άρθρο 35: Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση - Τροποποίηση παρ. 2 και 9 άρθρου 35 ν. 2776/1999
Άρθρο 36: Σωματική άσκηση και άθληση - Τροποποίηση παρ. 2 και 4 άρθρου 36 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ: ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ Α΄: ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ
Άρθρο 37: Καθορισμός εργασίας και απασχόλησης - Τροποποίηση άρθρου 41 ν. 2776/1999
Άρθρο 38: Οργάνωση εργασίας και απασχόλησης εντός του σωφρονιστικού καταστήματος - Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 41 ν. 2776/1999
Άρθρο 39: Οργάνωση εργασίας εκτός του σωφρονιστικού καταστήματος - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 42 ν. 2776/1999
Άρθρο 40: Αμοιβή εργασίας και απασχόλησης - Τροποποίηση άρθρου 43 ν. 2776/1999
Άρθρο 41: Ατομικός Λογαριασμός Κρατουμένων (χρημάτιο) - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 45 ν. 2776/1999
ΤΜΗΜΑ Β΄: ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΗΜΕΡΩΝ ΠΟΙΝΗΣ ΛΟΓΩ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
Άρθρο 42: Προϋποθέσεις και διαδικασία - Τροποποίηση παρ. 1 και 2 άρθρου 46 ν. 2776/1999
Άρθρο 43: Υποχρέωση ασφάλισης κατά κινδύνου ατυχήματος - Τροποποίηση άρθρου 47 ν. 2776/1999
Άρθρο 44: Παροχές σε είδος - Τροποποίηση άρθρου 48 ν. 2776/1999
Άρθρο 45: Υπόχρεοι για την καταβολή εισφορών - Τροποποίηση άρθρου 50 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ: ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 46: Σκοπός και μέσα πραγμάτωσης της επικοινωνίας - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 51 ν. 2776/1999
Άρθρο 47: Επισκέψεις - Τροποποίηση άρθρου 52 ν. 2776/1999
Άρθρο 48: Τηλεφωνική – ηλεκτρονική επικοινωνία, τηλεγραφήματα, επιστολές - Τροποποίηση άρθρου 53 ν. 2776/1999
Άρθρο 49: Άδειες των κρατουμένων - Τροποποίηση άρθρου 54 ν. 2776/1999
Άρθρο 50: Τακτικές άδειες - Τροποποίηση άρθρου 55 ν. 2776/1999
Άρθρο 51: Ειδικότερη διαδικασία χορήγησης τακτικών αδειών - Τροποποίηση άρθρου 56 ν. 2776/1999
Άρθρο 52: Έκτακτες άδειες - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 57 ν. 2776/1999
Άρθρο 53: Εκπαιδευτικές άδειες - Τροποποίηση άρθρου 58 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ: ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
Άρθρο 54: Ημιελεύθερη διαβίωση - Τροποποίηση άρθρου 59 ν. 2776/1999
Άρθρο 55: Άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση - Τροποποίηση άρθρου 60 ν. 2776/1999
Άρθρο 56: Ανάκληση άδειας για ημιελεύθερη διαβίωση - Τροποποίηση περ. γ' παρ. 1 άρθρου 61 ν. 2776/1999
Άρθρο 57: Τμηματική έκτιση της ποινής - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 63 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ: ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
Άρθρο 58: Μέτρα τάξης και ασφάλειας - Τροποποίηση παρ. 2 και 5 άρθρου 65 ν. 2776/1999
Άρθρο 59: Πειθαρχικές ποινές - Τροποποίηση άρθρου 69 ν. 2776/1999
Άρθρο 60: Πειθαρχική διαδικασία - Τροποποίηση παρ. 10 άρθρου 71 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ: ΜΕΤΑΓΩΓΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ
Άρθρο 61: Λόγοι μεταγωγής - Τροποποίηση άρθρου 72 ν. 2776/1999
Άρθρο 62: Μεταγωγή για λόγους δικονομικούς-Τροποποίηση άρθρου 75 ν. 2776/1999
Άρθρο 63: Μεταγωγές για λόγους σχετικούς με την ομαλή λειτουργία των σωφρονιστικών καταστημάτων, πειθαρχικούς και σεβασμού των δικαιωμάτων με βάση την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του φύλου - Αντικατάσταση τίτλου και άρθρου 76 ν. 2776/1999
Άρθρο 64: Εκτέλεση της μεταγωγής - Τροποποίηση άρθρου 77 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ: ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ
Άρθρο 65: Οριστική απόλυση καταδίκων - υποδίκων και λοιπών κατηγοριών κρατουμένων - Τροποποίηση άρθρου 77 ν. 2776/1999
Άρθρο 66: Διατυπώσεις για την απόλυση - Τροποποίηση άρθρου 79 ν. 2776/1999
Άρθρο 67: Θάνατος κρατουμένου - Τροποποίηση άρθρου 80 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΜΕΤΑΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ
Άρθρο 68: Μέριμνα της πολιτείας πριν και μετά την οριστική απόλυση - Σκοπός του Ν.Π.Ι.Δ. «ΕΠΑΝΟΔΟΣ» - Επιτροπές Κοινωνικής Υποστήριξης - Τροποποίηση άρθρου 81 ν. 2776/1999
Άρθρο 69: Μέτρα για τους οριστικά απολυόμενους - Αντικατάσταση παρ. 3 άρθρου 82 ν. 2776/1999

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ
Άρθρο 70: Διοικητική εποπτεία - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 83 ν. 2776/1999
Άρθρο 71: Εποπτεία της εκτέλεσης των ποινών εντός του σωφρονιστικού καταστήματος - Τροποποίηση άρθρου 84 ν. 2776/1999
Άρθρο 72: Αρμοδιότητες του δικαστικού λειτουργού - Τροποποίηση άρθρου 85 ν. 2776/1999
Άρθρο 73: Εποπτεία του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών - Τροποποίηση άρθρου 85 ν. 2776/1999
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ: ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
Άρθρο 74: Μεταβατικές διατάξεις – Τροποποίηση παρ. 2 και 6 άρθρου 87 ν. 2776/1999
Άρθρο 75: Μεταβατικές διατάξεις
Άρθρο 76: Καταργούμενες διατάξεις
Άρθρο 77: Έναρξη ισχύος

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ**

**Άρθρο 1
Σκοπός**

Σκοπός του παρόντος είναι:

- α) η βελτίωση των συνθηκών κράτησης,
- β) η περαιτέρω θωράκιση των δικαιωμάτων των κρατουμένων,
- γ) η διασφάλιση της ισότητας στον τρόπο διαβίωσης και η απαγόρευση κάθε δυσμενούς μεταχείρισης των κρατουμένων εντός των σωφρονιστικών καταστημάτων, καθώς και
- δ) η ενίσχυση των φορέων κοινωνικής επανένταξης των αποφυλακισθέντων.

**Άρθρο 2
Αντικείμενο**

Αντικείμενο του παρόντος είναι ο ορθολογικός διαχωρισμός των σωφρονιστικών καταστημάτων ανάλογα με το είδος και τη βαρύτητα των αδικημάτων, η θεσμοθέτηση ένδικου βοηθήματος για την επανόρθωση επιβλαβών για τη ψυχική και σωματική υγεία των κρατουμένων συνθηκών κράτησης, η λήψη μέτρων για τη βελτίωση της υγειονομικής περίθαλψης, διατροφής, ανατροφής και επικοινωνίας με ανήλικα τέκνα, ο εξορθολογισμός των προϋποθέσεων μεταγωγής σε ειδικά σωφρονιστικά καταστήματα, χορήγησης των τακτικών ή εκπαιδευτικών αδειών ή εναλλακτικών τρόπων έκτισης της ποινής, καθώς και η λήψη μέριμνας για την κοινωνική επανένταξη και επαγγελματική αποκατάσταση των αποφυλακισθέντων μέσω της ενίσχυσης των αρμόδιων φορέων.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ**

Άρθρο 3

Κανόνες εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας – Τροποποίηση παρ. 2 και 4 άρθρου 1 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 1 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 2 μετά από τις λέξεις «κατά της ελευθερίας,» διαγράφεται η φράση «εκείνοι επί των οποίων εφαρμόζονται τα άρθρα 69 και 71 του ποινικού κώδικα,», β) στην παρ. 4 αντικαθίστανται οι λέξεις «Καταστήματα κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα» και το άρθρο 1 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 1

Κανόνες εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας

1. Οι κανόνες που ακολουθούν ρυθμίζουν τους όρους και τις συνθήκες εκτέλεσης ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας, σύμφωνα με το Σύνταγμα, τις διεθνείς συμβάσεις, τους νόμους και τις κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή τους.
2. Κρατούμενοι θεωρούνται άτομα που εκτίουν ποινές κατά της ελευθερίας, καθώς και οι υπόδικοι και όσοι κρατούνται κατά τα άρθρα 16 και 17 του παρόντος.
3. Όπου γίνεται λόγος για «μεταχείριση των κρατουμένων» νοείται η υπαγωγή τους στους κανόνες του παρόντος.
4. «Σωφρονιστικά Καταστήματα» χαρακτηρίζονται όσα ορίζονται στο Τρίτο Κεφάλαιο του παρόντος.».

Άρθρο 4

Νομιμότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων -Τροποποίηση παρ. 3 άρθρου 2 ν. 2776/1999

Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 2776/1999 (Α' 291) η λέξη «Δικαιοσύνης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 2

Νομιμότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων

1. Κατά τη μεταχείριση των κρατουμένων διασφαλίζεται ο σεβασμός της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ενισχύεται ο αυτοσεβασμός και η συναίσθηση της κοινωνικής τους ευθύνης.
2. Ο έλεγχος της νομιμότητας στη μεταχείριση των κρατουμένων ασκείται από τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό και από το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών.
3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού καθορίζονται οι προϋποθέσεις οργάνωσης και εφαρμογής συγκεκριμένων προγραμμάτων, που αποσκοπούν στον έλεγχο της λειτουργίας υφιστάμενων θεσμών ή συστημάτων μεταχείρισης των κρατουμένων, καθώς και στην πειραματική δοκιμή της αποτελεσματικότητας νέων θεσμών, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 29 του παρόντος. Αν προς υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων απαιτείται συμμετοχή

κρατουμένων, η συμμετοχή αυτή συνεκτιμάται θετικά για τη χορήγηση ευεργετικών μέτρων.».

Άρθρο 5

Ισότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων -Τροποποίηση άρθρου 3 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 3 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η παρ. 1 τροποποιείται ως προς τη διεύρυνση των περιπτώσεων απαγόρευσης δυσμενούς διακριτικής μεταχείρισης των κρατουμένων, β) στην παρ. 2 μετά από τις λέξεις «και ενηλίκων,» διαγράφονται οι λέξεις «γυναικών και ανδρών,», μετά από τις λέξεις «προς εξυπηρέτηση των» αντικαθίσταται η λέξη «ειδικών» από τη λέξη «εξατομικευμένων» και το άρθρο 3 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 3

Ισότητα στη μεταχείριση των κρατουμένων

1. Απαγορεύεται κάθε δυσμενής διακριτική μεταχείριση των κρατουμένων, ιδίως εκείνη που βασίζεται στη φυλή, το χρώμα, την εθνική, εθνοτική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσιακή κατάσταση, την αναπηρία, τις θρησκευτικές ή ιδεολογικές πεποιθήσεις, το φύλο ή τον γενετήσιο προσανατολισμό.

2. Ειδική μεταχείριση των κρατουμένων επιφυλάσσεται, όταν δικαιολογείται από τη νομική ή πραγματική κατάστασή τους, όπως υποδίκων και καταδίκων, εγγάμων και αγάμων, ανηλίκων και ενηλίκων, ατόμων με ειδικές ανάγκες ή για τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, εφόσον γίνεται υπέρ του κρατουμένου και προς εξυπηρέτηση των εξατομικευμένων αναγκών που απορρέουν από την κατάσταση στην οποία ευρίσκεται.».

Άρθρο 6

Δικαίωμα του εκλέγειν -Τροποποίηση άρθρου 5 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 5 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1, στο πρώτο εδάφιο οι λέξεις «κατάστημα κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικό Κατάστημα» και στο δεύτερο εδάφιο επικαιροποιείται η νομοθετική παραπομπή με αναφορά στο π.δ. 26/2012 (Α' 57), β) στην παρ. 2 η λέξη «Δικαιοσύνης» αντικαθίσταται από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 5 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 5

Δικαίωμα του εκλέγειν

1. Κατά τις βουλευτικές εκλογές και τις εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων ευρωβουλευτών οργανώνονται εκλογικά τμήματα σε κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα. Οι κρατούμενοι που έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν είναι εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους και δεν τους έχει επιβληθεί αμετάκλητα παρεπόμενη ποινή στέρησης πολιτικών δικαιωμάτων, ψηφίζουν με βάση ειδικούς εκλογικούς καταλόγους, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 27 του π.δ. 26/2012 (Α' 57) που ισχύουν για τους δημόσιους υπαλλήλους, κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας εκλογικής νομοθεσίας.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Προστασίας του Πολίτη ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.».

Άρθρο 7

Έννομη προστασία των κρατουμένων - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 6 ν. 2776/1999

Η παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 2776/1999 (Α' 291) τροποποιείται ως προς το υπουργείο του οποίου η αρμόδια υπηρεσία ασκεί την εποπτεία επί της λειτουργίας του σωφρονιστικού καταστήματος και το άρθρο 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 6

Έννομη προστασία των κρατουμένων

1. Στην περίπτωση παράνομης ενέργειας σε βάρος τους ή παράνομης εντολής οι κρατούμενοι έχουν το δικαίωμα να αναφέρονται γραπτώς και μέσα σε εύλογο χρόνο στο Συμβούλιο Φυλακής, εφόσον, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντα Κώδικα δεν τους παρέχεται άλλο ένδικο βοήθημα. Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την κοινοποίηση της απόφασης με την οποία απορρίπτεται το αίτημά τους ή μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της αναφοράς, αν δεν εκδόθηκε απόφαση, οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα προσφυγής στο Δικαστήριο Εκτέλεσης των Ποινών. Το Δικαστήριο αυτό, εφόσον δεχθεί κατ' ουσίαν την προσφυγή, αίρει τα αποτελέσματα που απορρέουν από την παράνομη ενέργεια ή εντολή.

2. Η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, η οποία ασκεί την εποπτεία επί της λειτουργίας του καταστήματος, μεριμνά για την άμεση συμμόρφωση προς την απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής, ανακαλεί την παράνομη ενέργεια, ικανοποιεί το αίτημα του κρατουμένου και ελέγχει τους υπευθύνους.

3. Η διεύθυνση του καταστήματος υποχρεούται να διαβιβάζει το αργότερο μέσα σε τρεις ημέρες κάθε αναφορά ή επιστολή κρατουμένου απευθυνόμενη προς δημόσια αρχή ή διεθνή οργανισμό, χωρίς να λαμβάνει γνώση του περιεχομένου της. Για το σκοπό αυτόν τηρείται ιδιαίτερο βιβλίο πρωτοκόλλου.».

Άρθρο 8

Προσφυγή κρατουμένων για τις συνθήκες κράτησης και δίκαιη ικανοποίηση – Προσθήκη άρθρου 6Α στον ν. 2776/1999

Μετά το άρθρο 6 του ν. 2776/1999 (Α' 291) προστίθεται νέο άρθρο 6Α ως εξής:

«Άρθρο 6Α

Προσφυγή κρατουμένων για τις συνθήκες κράτησης και δίκαιη ικανοποίηση

1. Αν η μη τήρηση κανόνων διαβίωσης των κρατουμένων, όπως αυτοί καθορίζονται, ιδίως, στα άρθρα 21, 25, 27, 32 και στην παρ. 1 του άρθρου 36, στο άρθρο 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και σε άλλους κανόνες του διεθνούς δικαίου για τη μεταχείριση των κρατουμένων, δύναται να έχει ή έχει δυσμενή επίδραση στην κατάσταση της σωματικής ή ψυχικής τους υγείας, ο κρατούμενος μπορεί να προσφύγει στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών του άρθρου 86.

2. Η προσφυγή ασκείται εγγράφως στον Διευθυντή του οικείου Σωφρονιστικού Καταστήματος ή στη γραμματεία του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών. Αν η προσφυγή

ασκηθεί ενώπιον του Διευθυντή, ο τελευταίος υποχρεούται, εντός δεκαπέντε (15) ημερών, να υποβάλει στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών την ασκηθείσα προσφυγή μαζί με τις έγγραφες απόψεις του και κάθε άλλο σχετικό στοιχείο. Αν η προσφυγή κατατεθεί στη γραμματεία του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών, ο γραμματέας υποχρεούται να τη διαβιβάσει ηλεκτρονικά ή με οποιονδήποτε άλλο πρόσφορο τρόπο στον Διευθυντή του Σωφρονιστικού Καταστήματος, προκειμένου ο τελευταίος να διαβιβάσει τις έγγραφες απόψεις του και να παράσχει κάθε σχετικό στοιχείο εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την ημερομηνία που έλαβε γνώση της προσφυγής. Ο κρατούμενος, που έχει ασκήσει την προσφυγή του πρώτου εδαφίου, δεν μεταγεται. Ωστόσο, το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών δύναται, μετά από αίτημα του προσφεύγοντος, εφόσον συντρέχουν ειδικοί λόγοι που μνημονεύονται στην απόφαση, να ζητήσει τη μεταγωγή και αυτοπρόσωπη εμφάνισή του για να εκθέσει τις απόψεις του. Το Δικαστήριο αποφασίζει σχετικά με την προσφυγή το αργότερο μέσα σε σαράντα (40) ημέρες από την άσκησή της.

3. Σε περίπτωση αποδοχής της προσφυγής, το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών διατάσσει κάθε πρόσφορο κατά την κρίση του μέτρο, για τη διασφάλιση της τήρησης των κανόνων διαβίωσης του προσφεύγοντος εντός του ίδιου Σωφρονιστικού Καταστήματος σύμφωνα με την παρ. 1, όπως την αλλαγή χώρου κράτησης και αν η εφαρμογή τέτοιων μέτρων δεν είναι εφικτή, διατάσσει τη μεταφορά του στο νοσοκομείο των φυλακών ή άλλο δημόσιο νοσοκομείο ή την κατά προτεραιότητα μεταγωγή του προσφεύγοντος σε άλλο κατάστημα κράτησης σύμφωνα με την περ. ε) του άρθρου 72.

4. Σε κάθε περίπτωση το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών μπορεί να επιδικάσει, εφόσον υποβληθεί σχετικό αίτημα από τον προσφεύγοντα, χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη, το χρηματικό ποσό της οποίας ορίζεται από πέντε (5) έως τριάντα (30) ευρώ ανά ημέρα παραβίασης ανάλογα με τη βαρύτητα της προσβολής. Η απόφαση που εκδίδεται επί της προσφυγής δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα.

5. Για την κάλυψη της δαπάνης για χρηματική ικανοποίηση σύμφωνα με το παρόν, εγγράφεται κάθε έτος ειδική πίστωση στον κρατικό προϋπολογισμό. Αν δεν έχει εγγραφεί η πίστωση αυτή στον προϋπολογισμό ή η εγγεγραμμένη πίστωση είναι ανεπαρκής ή έχει εξαντληθεί, τηρείται κατά τις οικείες διατάξεις, η διαδικασία εγγραφής ή μεταφοράς πίστωσης.

6. Οι αποφάσεις για τις προσφυγές του παρόντος άρθρου κοινοποιούνται, με επιμέλεια του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, στον Συνήγορο του Πολίτη.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΡΓΑΝΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Άρθρο 9

Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ.) - Τροποποίηση άρθρου 8 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 8 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η παρ. 1 τροποποιείται ως προς τον αριθμό των μελών του Κ.Ε.Σ.Φ., β) η παρ. 2 τροποποιείται, στο πρώτο εδάφιο, ως προς τις ιδιότητες των μελών, στο τρίτο εδάφιο ως προς τις προϋποθέσεις απαρτίας των

συνεδριάσεων και στο πέμπτο εδάφιο ως προς την ιδιότητα των υπαλλήλων που ασκούν χρέη γραμματείας του Κ.Ε.Σ.Φ. και οι λέξεις «καταστήματος κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικού Καταστήματος», γ) η παρ. 3 επικαιροποιείται ως προς την ορολογία, προστίθενται τρίτο εδάφιο στην περ. β), αναφορά στην εκπαίδευση του προσωπικού στην περ. ε) και υποχρέωση κοινοποίησης των προτάσεων και υποδείξεων στη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής στην περ. στ), δ) στην παρ. 4 επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις, οι λέξεις «καταστήματα κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα» και η λέξη «Δικαιοσύνης» αντικαθίσταται από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη», επικαιροποιείται η νομοθετική παραπομπή με αναφορά στο άρθρο 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176), διαγράφεται το δεύτερο εδάφιο και το άρθρο 8 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 8

Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ.)

1. Στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη συστήνεται επταμελές Κεντρικό Επιστημονικό Συμβούλιο Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ.) που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, ο οποίος ορίζει τον πρόεδρο, τον αναπληρωτή του, τα τακτικά και τα ισάριθμα αναπληρωματικά μέλη του και αποτελείται από προσωπικότητες αναγνωρισμένου κύρους στον τομέα τους.

2. Το Κ.Ε.Σ.Φ. απαρτίζεται από δύο (2) μέλη Δ.Ε.Π. ελληνικών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Α.Ε.Ι.), κατά προτίμηση νομικούς με ενασχόληση σε θέματα ποινικού ή σωφρονιστικού ή συνταγματικού ή ευρωπαϊκού δικαίου, έναν (1) ανώτατο εισαγγελικό λειτουργό επί τιμή, έναν (1) επιστήμονα εξειδικευμένο στη σωφρονιστική ή την ψυχολογία των εγκλείστων ή τη μεταχείριση των τοξικομανών ή την εγκληματολογία ή άλλο συναφές αντικείμενο, έναν (1) Διευθυντή Σωφρονιστικού Καταστήματος, τον πρόεδρο του νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου (ν.π.ι.δ.) «ΕΠΑΝΟΔΟΣ» και έναν (1) κοινωνικό λειτουργό που υπηρετεί στην κοινωνική υπηρεσία του Σωφρονιστικού Καταστήματος.

Η θητεία των μελών του Κ.Ε.Σ.Φ. είναι τριετής. Το ΚΕΣΦ συνεδριάζει, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου, τουλάχιστον μία (1) φορά τον μήνα, βρίσκεται σε απαρτία εφόσον παρίστανται τέσσερα (4) τουλάχιστον μέλη του και αποφασίζει με πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η γνώμη με την οποία συντάσσεται ο Πρόεδρος. Χρέη γραμματείας του Κ.Ε.Σ.Φ. επιτελούν υπάλληλοι της Γενικής Γραμματείας Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, οι οποίοι ορίζονται με την απόφαση που εκδίδεται κατά την παρ. 1.

3. Οι αρμοδιότητες του Κ.Ε.Σ.Φ. είναι οι εξής:

α. Εισηγείται στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη τη συνολική σωφρονιστική πολιτική και διατυπώνει προτάσεις για την αντεγκληματική πολιτική, καθώς και τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας των Σωφρονιστικών Καταστημάτων και την ακώλυτη άσκηση των δικαιωμάτων των κρατουμένων. Επίσης, εισηγείται τη δημιουργία νέων κατηγοριών Σωφρονιστικών Καταστημάτων και κρατουμένων.

β. Καταρτίζει και υποβάλλει για έγκριση στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη σχέδια κανονισμών λειτουργίας όλων των Σωφρονιστικών Καταστημάτων, ύστερα από σχετικές εισηγήσεις των οικείων Συμβουλίων Φυλακής, τα οποία υποχρεούνται να τις υποβάλλουν εγγράφως στο Κ.Ε.Σ.Φ.. Επίσης, εισηγείται στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη την έκδοση

αποφάσεων, εγκυκλίων, οδηγιών και συστάσεων για εφαρμογή των νόμων. Αναθέτει σε ένα (1) εκ των μελών Δ.Ε.Π. την παρακολούθηση εκθέσεων και οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Επιτροπής Πρόληψης Βασανιστηρίων και Κακομεταχείρισης (CPT), του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), του Συνηγόρου του Πολίτη, και άλλων ευρωπαϊκών και διεθνών οργανισμών και εισηγείται σχετικά στη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής.

γ. Υποβάλλει στις αρμόδιες υπηρεσίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης β' βαθμού εισηγήσεις εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας των Επιτροπών Κοινωνικής Υποστήριξης του άρθρου 81 του παρόντος.

δ. Επισκέπτεται τα Σωφρονιστικά Καταστήματα και συντάσσει εκθέσεις, τις οποίες υποβάλλει στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη. Το έργο αυτό μπορεί να ανατίθεται σε ένα ή περισσότερα από τα μέλη του Κ.Ε.Σ.Φ. και γίνεται όποτε το Συμβούλιο το αποφασίσει. Η διεύθυνση κάθε Σωφρονιστικού Καταστήματος υποχρεούται να παρέχει στο Συμβούλιο ή στα εξουσιοδοτημένα μέλη του κάθε διευκόλυνση και πληροφορία για την επιτέλεση του έργου του.

ε. Προτείνει μέτρα για την εκπαίδευση και επιμόρφωση του προσωπικού των Σωφρονιστικών Καταστημάτων.

στ. Παρακολουθεί την εκτέλεση προγραμμάτων απασχόλησης, επιμόρφωσης και κατάρτισης κρατούμενων και προβαίνει σε προτάσεις και υποδείξεις σε κάθε αρμόδιο όργανο των Σωφρονιστικών Καταστημάτων, με κοινοποίηση στη Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής.

4. Στον πρόεδρο, τα μέλη και τους γραμματείς του Συμβουλίου καταβάλλεται για κάθε συνεδρίαση ή επίσκεψη στα Σωφρονιστικά Καταστήματα, αποζημίωση, που καθορίζεται κατ' ανώτατο όριο για τέσσερις συνεδριάσεις ή και επισκέψεις το μήνα, με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Οικονομικών, σύμφωνα με την περ. στ' της παρ. 4 του άρθρου 7 του ν. 2298/1995 (Α' 62), σε συνδυασμό με το άρθρο 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176).».

Άρθρο 10

Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.) - Τροποποίηση άρθρου 9 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 9 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στο τρίτο εδάφιο της παρ. 1 οι λέξεις «Καταστημάτων Κράτησης» αντικαθίσταται από τις λέξεις «Σωφρονιστικών Καταστημάτων», β) προστίθενται παρ. 2Α και 2Β, γ) στην παρ. 3 αντικαθίστανται οι λέξεις «Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 9 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 9

Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.)

1. Στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη συστήνεται Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.). Η Επιτροπή αυτή συγκροτείται με κοινή απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη και του Υπουργού Δικαιοσύνης, είναι τριμελής και αποτελείται από τον Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, ως Πρόεδρο, τον επόπτη του συγκροτήματος Φυλακών Κορυδαλλού Αντεισαγγελέα Εφετών ή

τον αναπληρωτή του και τον πρόεδρο του Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου Φυλακών (Κ.Ε.Σ.Φ.) ή τον νόμιμο αναπληρωτή του ή άλλο μέλος του, που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, ως μέλη.

Τον Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής, αν κωλύεται ή απουσιάζει, αναπληρώνει ο προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Διαχείρισης Σωφρονιστικών Καταστημάτων και Διαχείρισης Κρίσεων και, στην περίπτωση αυτήν, προεδρεύει ο εισαγγελικός λειτουργός.

2. Η Κ.Ε.Μ. παραγγέλλει τις μεταγωγές κρατουμένων και ρυθμίζει κάθε θέμα σχετικό με αυτές, εκτός από τις μεταγωγές που γίνονται προς διευκόλυνση του έργου της ανάκρισης ή προκειμένου να εμφανιστεί ο μεταγόμενος σε δικαστήριο ή σε δημόσια αρχή.

Ο διευθυντής του καταστήματος μπορεί να προτείνει τη μεταγωγή, εκθέτοντας τους λόγους που τη δικαιολογούν. Όταν η μεταγωγή προτείνεται από το διευθυντή του καταστήματος, απαιτείται γνώμη του Συμβουλίου της Φυλακής, υπό την προεδρία του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού, χωρίς τη συμμετοχή σε αυτό του διευθυντή.

2Α. Η Κ.Ε.Μ. δύναται να εξετάζει κατά προτεραιότητα αιτήματα μεταγωγής κρατουμένων, ιδίως όταν συντρέχουν σοβαροί οικογενειακοί λόγοι, σοβαροί λόγοι υγείας κρατουμένων, λόγοι εύρυθμης λειτουργίας των Σωφρονιστικών Καταστημάτων ή λόγοι σχετικοί με εκτέλεση ευρωπαϊκών ή άλλων ενταλμάτων σύλληψης, τα οποία ανάγονται στον υπερπληθυσμό των Σωφρονιστικών Καταστημάτων. Σε περίπτωση απόρριψης του αιτήματος κρατουμένου από την Κ.Ε.Μ., δεν δύναται να υποβληθεί νέο αίτημα μεταγωγής πριν την παρέλευση τριμήνου, εκτός αιτήματος μεταγωγής για τα Αγροτικά Σωφρονιστικά Καταστήματα και την Κεντρική Αποθήκη Υλικών Φυλακών (Κ.Α.Υ.Φ.) του άρθρου 19, εφόσον συντρέχουν, εντός του τριμήνου, οι προϋποθέσεις, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

2Β. Η Κ.Ε.Μ., κατά τη διάρκεια της συνεδρίασής της και σε ειδικές περιπτώσεις, δύναται να επικοινωνήσει με τον κρατούμενο, με χρήση μέσων τηλεματικής ώστε να δοθούν από τον ίδιο, εφόσον το επιθυμεί, σχετικές διευκρινίσεις ή για να εκφράσει τις απόψεις του.

3. Ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη μπορεί να παραγγέλλει ή να απαγορεύει τη μεταγωγή κρατουμένου για λόγους που συνδέονται με την ασφάλεια της χώρας ή τη δημόσια τάξη. Σε περίπτωση κατεπίγοντος ή όταν απειλείται διασάλευση της τάξης και της ασφάλειας του Καταστήματος, η μεταγωγή ή η μη μεταγωγή διατάσσεται από τον Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, το ζήτημα εισάγεται το ταχύτερο δυνατόν στην Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών που αποφασίζει σχετικά.

4. Σε περίπτωση απόρριψης αιτήματος μεταγωγής κρατουμένου για ουσιαστικούς λόγους για δεύτερη συνεχόμενη φορά, μπορεί αυτός να προσφύγει κατά της απόφασης της Κ.Ε.Μ. στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, το οποίο συνεδριάζει ως Συμβούλιο, εντός δέκα ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν της απορριπτικής απόφασης.».

Άρθρο 11

Συμβούλιο Φυλακής - Τροποποίηση παρ. 1 και 3 άρθρου 10 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 10 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 αντικαθίστανται στο πρώτο εδάφιο οι λέξεις «Κατάστημα Κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικό Κατάστημα» και στο τρίτο εδάφιο η λέξη «υποδιευθυντή» από τις λέξεις «νόμιμο αναπληρωτή του», β) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3 οι λέξεις «χωρίς ψήφο» αντικαθίστανται από τις λέξεις «χωρίς δικαίωμα ψήφου», οι λέξεις «καταστήματος

κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικού Καταστήματος», προστίθεται δεύτερο εδάφιο και το άρθρο 10 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 10

Συμβούλιο Φυλακής

1. Σε κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα λειτουργεί Συμβούλιο Φυλακής.

Το Συμβούλιο Φυλακής είναι τριμελές και απαρτίζεται από το διευθυντή του καταστήματος, ως πρόεδρο, τον αρχαιότερο κοινωνικό λειτουργό και τον αρχαιότερο ειδικό επιστήμονα (νομικό, ψυχολόγο, γεωπόνο, κοινωνιολόγο ή εκπαιδευτικό) του οικείου καταστήματος, ως μέλη. Ο διευθυντής αναπληρώνεται από τον νόμιμο αναπληρωτή του. Ο κοινωνικός λειτουργός αναπληρώνεται από τον επόμενο σε αρχαιότητα κοινωνικό λειτουργό ή ειδικό επιστήμονα ή από υπάλληλο των κλάδων ΠΕ Σωφρονιστικού, ΤΕ και ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού. Ο Ειδικός Επιστήμονας, μέχρις ότου διορισθεί, αναπληρώνεται από υπάλληλο των παραπάνω κλάδων, κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 84 του παρόντος. Κατά τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου χρέη εισηγητή εκτελεί ο κοινωνικός λειτουργός και τηρούνται πρακτικά.

2. Το Συμβούλιο Φυλακής συνέρχεται τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα και εκτάκτως όταν συντρέχει, ειδικός λόγος. Το Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία όταν παρευρίσκονται όλα τα μέλη που το συγκροτούν και οι αποφάσεις του λαμβάνονται κατά πλειοψηφία. Σε περιπτώσεις ισοψηφίας επικρατεί η άποψη του Προέδρου.

3. Στις συνεδριάσεις συμμετέχει χωρίς δικαίωμα ψήφου ο αρχιφύλακας του Σωφρονιστικού Καταστήματος. Επίσης, συμμετέχει χωρίς δικαίωμα ψήφου, εφόσον απαιτείται, ύστερα από πρόσκληση του αρμοδίου οργάνου, ο ιατρός του Σωφρονιστικού Καταστήματος, καθώς και οποιοδήποτε μέλος της θεραπευτικής ομάδας του Κέντρου Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατούμενων Ελεώνα Θηβών.

4. Στις συνεδριάσεις μπορεί να παρίσταται, ύστερα από πρόσκληση του οργάνου ή και αυτεπαγγέλτως, και ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, καθώς και ο ενδιαφερόμενος κρατούμενος, εφόσον το ζητήσει και κριθεί αναγκαίο.

5. Το Συμβούλιο Φυλακής υποβάλλει στο Κ.Ε.Σ.Φ. προτάσεις για κατάρτιση σχεδίου εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του καταστήματος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 8 παράγραφος 3 περίπτωση β του παρόντος. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Φυλακής καθορίζονται ιδίως στα άρθρα 9 παράγραφος 2 εδάφιο γ, 11 παράγραφος 5, 12 παράγραφος 6, 24 παράγραφος 5, 32 παράγραφος 1, 34 παράγραφος 1, 35 παράγραφος 2 εδάφιο β, 37, 38 παράγραφος 3, 39 παράγραφος 5, 41 παράγραφος 5, 52, 53 και 65 παράγραφος 2 του παρόντος.

6. Κατά τη διάρκεια της κράτησης ο διευθυντής του καταστήματος υποχρεούται να λαμβάνει τα αναγκαία κατά περίπτωση μέτρα προς ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων ή παρενεργειών που συνεπάγεται η εκτέλεση ποινών και μέτρων ασφαλείας κατά της ελευθερίας.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 12

Διάκριση και διαχωρισμός των κρατουμένων -Τροποποίηση άρθρου 11 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 11 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η παρ. 3 τροποποιείται ως προς τις κατηγορίες των κρατουμένων που διαμένουν σε ιδιαίτερους χώρους κράτησης, β) στο πρώτο και το τρίτο εδάφιο της παρ. 4, καθώς και στην παρ. 5 η αναφορά σε καταστήματα κράτησης αντικαθίστανται με την αναφορά σε «Σωφρονιστικά Καταστήματα», γ) στο τρίτο εδάφιο της παρ. 4 προστίθεται η αναφορά στην τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά το εθνικό, ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, δ) προστίθεται παρ. 6 και το άρθρο 11 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 11

Διάκριση και διαχωρισμός των κρατουμένων

1. Οι κρατούμενοι διακρίνονται σε κατηγορίες με σκοπό την εξειδίκευση της μεταχείρισής τους κατά τις ανάγκες που επιβάλλει η πραγματική ή η νομική κατάστασή τους.
2. Οι κρατούμενοι κάθε κατηγορίας διαβιώνουν σε ιδιαίτερα καταστήματα ή αυτοτελή τμήματα καταστημάτων, κατά τις διατάξεις του Τρίτου Κεφαλαίου του παρόντος.
3. Κρατούμενοι υπόδικοι, κρατούμενοι κατά τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου ή αυτοί που εκτίουν ποινή φυλακίσεως διαμένουν σε Σωφρονιστικά Καταστήματα Τύπου Α ή σε χωριστά τμήματα Σωφρονιστικών Καταστημάτων, χωρίς επικοινωνία με κρατουμένους άλλων κατηγοριών.
4. Κρατούμενοι που εκτίουν ποινή καθείρξεως διαμένουν σε καταστήματα τύπου Β ή σε χωριστά τμήματα Σωφρονιστικών Καταστημάτων, χωρίς επικοινωνία με κρατουμένους άλλων κατηγοριών. Οι κρατούμενοι που ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία δεν υποβάλλονται γι' αυτόν και μόνο το λόγο σε αυστηρότερο καθεστώς μεταχείρισης. Τα αυξημένα μέτρα ασφαλείας των Σωφρονιστικών Καταστημάτων αυτής της κατηγορίας τελούν υπό τον έλεγχο του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού και δεν αποκλείεται να επηρεάζουν επί το αυστηρότερο τον τρόπο διαβίωσης μέσα σε αυτό, μη θιγομένης πάντως της τήρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά το εθνικό, ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων και των ειδικότερων κατευθύνσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης.
5. Κρατούμενοι που δημιουργούν σοβαρό πρόβλημα στην κοινή διαβίωση στο κατάστημα, επιτρέπεται, εφόσον μεν αυτοί υπάγονται στην παράγραφο 3, να εισάγονται στα Σωφρονιστικά Καταστήματα τύπου Β, εφόσον δε αυτοί υπάγονται στην παράγραφο 4, να εισάγονται σε ειδικά τμήματα των καταστημάτων τύπου Β, με απόφαση της Κ.Ε.Μ., ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου Φυλακής.
6. Ενήλικοι κρατούμενοι: α) που έχουν τελέσει τα πειθαρχικά παραπτώματα της βίαιης απόδρασης περισσότερων κρατουμένων με ενωμένες δυνάμεις, της άσκησης βίας κατά μελών του προσωπικού ή κατά συγκρατουμένου, της καταστροφής περιουσιακών ειδών του καταστήματος ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή ειδικής χρήσης, της απόδρασης κρατουμένου, της κατοχής και χρήσης αιχμηρών και επικίνδυνων αντικειμένων ως όπλων, τα οποία δεν έχουν διαγραφεί από το δελτίο πειθαρχικού μητρώου του κρατουμένου σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 69 και β) κρίνονται από το Συμβούλιο της Φυλακής αιτιολογημένα ως ιδιαίτερα επικίνδυνοι για την τάξη και ασφάλεια στα Σωφρονιστικά Καταστήματα Α, Β ή άλλου τύπου,

δύνανται να εισάγονται σε Σωφρονιστικά Καταστήματα Αυξημένης Ασφαλείας με απόφαση της Κ.Ε.Μ. ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου Φυλακής.

Τα αυξημένα μέτρα ασφαλείας των Σωφρονιστικών Καταστημάτων αυτής της κατηγορίας τελούν υπό τον έλεγχο του δικαστικού λειτουργού του άρθρου 85 και δεν αποκλείεται να επηρεάζουν επί το αυστηρότερο τον τρόπο διαβίωσης μέσα σε αυτά, μη θιγομένης πάντως της τήρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά το εθνικό, ενωσιακό και διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων και των ειδικότερων κατευθύνσεων του Συμβουλίου της Ευρώπης».

Άρθρο 13

Νεαροί κρατούμενοι - Τροποποίηση άρθρου 12 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 12 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η παρ. 1 τροποποιείται ως προς το ελάχιστο όριο ηλικίας, β) η παρ. 2 τροποποιείται ως προς το είδος της πράξης και την αρμοδιότητα έκδοσής της σε σχέση με τις προϋποθέσεις συγκρότησης των Σωφρονιστικών Καταστημάτων Νεαρών Κρατουμένων ή αυτοτελών τμημάτων κράτησης, επικαιροποιείται η ονομασία των καταστημάτων κράτησης νεαρών κρατουμένων και το αντικείμενο των εξειδικευμένων προγραμμάτων και προστίθεται δεύτερο εδάφιο, γ) στις παρ. 2 και 3 οι λέξεις «καταστήματα κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα» και στην παρ. 3 επιπλέον προστίθεται πρόβλεψη λόγων πειθαρχικών ή τάξεως ως ενδεικτικής προϋπόθεσης μεταγωγής σε Σωφρονιστικά Καταστήματα ενηλίκων κρατούμενων μετεφηβικής ηλικίας, δ) στην παρ. 6 προστίθεται δεύτερο εδάφιο και το άρθρο 12 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 12

Νεαροί κρατούμενοι

1. Νεαροί κρατούμενοι κατά την έννοια του παρόντος Κώδικα είναι οι κρατούμενοι και των δύο φύλων, οι οποίοι διατρέχουν το 15ο έτος και δεν έχουν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους (εφηβικής και μετεφηβικής ηλικίας).

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται οι προϋποθέσεις δημιουργίας και οι ειδικοί όροι λειτουργίας των αυτοτελών Σωφρονιστικών Καταστημάτων Νεαρών Κρατουμένων ή αυτοτελών Τμημάτων Κράτησης χωρίς επικοινωνία με τα λοιπά συγκροτήματα Κράτησης Ενηλίκων, στα οποία εφαρμόζονται εξειδικευμένα προγράμματα εκπαίδευσης, καθώς και προγράμματα μορφωτικού και επαγγελματικού χαρακτήρα.

Τα ανωτέρω καταστήματα λειτουργούν στη βάση ειδικού εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας για Σωφρονιστικά Καταστήματα Νέων που εκδίδεται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ..

3. Κρατούμενοι μετεφηβικής ηλικίας μπορεί να μεταγονται και να κρατούνται σε Σωφρονιστικά Καταστήματα Ενηλίκων, αν συντρέχουν σπουδαίοι λόγοι και κυρίως πειθαρχικοί ή τάξεως.

4. Νεαροί κρατούμενοι με ειδικές ανάγκες ή προβλήματα ψυχικής υγείας υποβάλλονται στα αναγκαία θεραπευτικά προγράμματα, όπως προβλέπεται ειδικότερα στο άρθρο 30 του παρόντος.

5. Όταν παρουσιάζεται ανάγκη μεταγωγής νεαρών κρατουμένων για λόγους δικονομικούς, σύμφωνα με το άρθρο 75 του παρόντος και πρόσκαιρης παραμονής τους μακράν του καταστήματος στο οποίο κρατούνται, αν μεν υπάρχει στον τόπο της μεταγωγής αντίστοιχο κατάστημα, εισάγονται σε αυτό, αλλιώς διαμένουν σε ειδικό διαμορφωμένο χώρο τοπικού καταστήματος κράτησης ή τοπικού αστυνομικού τμήματος. Στις περιπτώσεις αυτές απαγορεύεται κάθε επικοινωνία τους με κρατούμενους άλλων κατηγοριών.

6. Οι νεαροί κρατούμενοι επιτρέπεται να παραμένουν στα ειδικά γι' αυτούς καταστήματα ή τμήματα μέχρι τη συμπλήρωση του 25ου έτους της ηλικίας, αν αυτό κρίνεται αναγκαίο από την Κ.Ε.Μ., μετά από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής, προς ολοκλήρωση των μορφωτικών ή επαγγελματικών προγραμμάτων, τα οποία παρακολουθούν, εφόσον οι ίδιοι δείχνουν ενδιαφέρον και η παραμονή τους στο κατάστημα δεν προκαλεί προβλήματα στην κοινή διαβίωση και την ομαλή λειτουργία του καταστήματος.

Σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης προγράμματος εκπαίδευσης λόγω απουσιών ή έλλειψης ενδιαφέροντος, όπως βεβαιώνεται με εισήγηση της κοινωνικής υπηρεσίας και πρόταση του Συμβουλίου της Φυλακής, οι κρατούμενοι μεταγονται σε Σωφρονιστικό Κατάστημα Ενηλίκων άλλου τύπου, κατά προτίμηση όπου λειτουργεί Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ).».

Άρθρο 14

Γυναίκες κρατούμενες - Τροποποίηση άρθρου 13 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 13 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η παρ. 3 αντικαθίσταται, β) προστίθεται παρ. 4 και το άρθρο 13 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 13

Γυναίκες κρατούμενες

1. Οι γυναίκες διαβιούν σε καταστήματα κράτησης γυναικών ή σε ιδιαίτερα τμήματα άλλων καταστημάτων. Στην περίπτωση αυτή απαγορεύεται η επικοινωνία τους με κρατούμενους άλλων κατηγοριών.

2. Στα καταστήματα ή στα ιδιαίτερα τμήματα κράτησης γυναικών οι κανόνες διαβίωσης και τα προγράμματα που εφαρμόζονται σε αυτό προσαρμόζονται στις ανάγκες του φύλου τους.

3. Μητέρες κρατούμενες που έχουν μαζί τα παιδιά τους μέχρι τριών (3) ετών, διαβιούν σε χωριστό ειδικό χώρο του καταστήματος ή τμήματος αυτού, χωρίς πρόσβαση των λοιπών γυναικών κρατουμένων στους χώρους αυτούς. Στους ανωτέρω χώρους κράτησης με μέριμνα του Καταστήματος και σε συνεργασία με το Υπουργείο Εσωτερικών, ιδρύεται και λειτουργεί Βρεφονηπιακός Σταθμός, με ειδικό κανονισμό λειτουργίας, διαφορετικό από τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας της φυλακής, που εκδίδεται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, μετά από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ.. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται το πρόγραμμα και ο τρόπος στελέχωσης του σταθμού, σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές των Βρεφονηπιακών Σταθμών, προσαρμοσμένες στις δυνατότητες του καταστήματος.

Παιδιά άνω των τριών (3) ετών εισάγονται σε Ιδρύματα Παιδικής Μέριμνας που λειτουργούν υπό την εποπτεία των Υπουργείων Υγείας και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, εφόσον στερούνται του κατάλληλου συγγενικού περιβάλλοντος, κατά την κρίση των αρμοδίων δικαστικών λειτουργών και έπειτα από ακρόαση των γονέων και εισήγηση της κοινωνικής υπηρεσίας.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Υγείας ιδρύεται στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Γυναικών Ελεώνα Θηβών:

α) Ψυχιατρικό Τμήμα γυναικών κρατούμενων, χωρίς δυνατότητα επικοινωνίας με τα λοιπά Τμήματα του Καταστήματος, όπου εφαρμόζονται οι ίδιοι όροι ασφαλείας με τις λοιπές εγκαταστάσεις του Καταστήματος. Στο Τμήμα αυτό εισάγονται κρατούμενες με ψυχιατρικά προβλήματα, κατά την κρίση του θεράποντος ιατρού-ψυχιάτρου ή Διευθυντή Ψυχιατρικής Κλινικής του Εθνικού Συστήματος Υγείας (Ε.Σ.Υ.). Η δυναμικότητα, ο τρόπος λειτουργίας, η στελέχωση, καθώς και η σύνδεση με την ψυχιατρική μονάδα του Ε.Σ.Υ. καθορίζονται με την απόφαση του πρώτου εδαφίου,

β) Νοσοκομειακό Τμήμα, ως Ειδικό Κέντρο Υγείας γυναικών κρατούμενων, με σύνδεση και υποστήριξη από νοσοκομειακή μονάδα του Ε.Σ.Υ. Η δυναμικότητα, η αγορά εξοπλισμού, η στελέχωση, ο τρόπος λειτουργίας, ο ορισμός του τρόπου σύνδεσης του Τμήματος με τη νοσοκομειακή μονάδα του Ε.Σ.Υ. και κάθε λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας καθορίζονται με την απόφαση του πρώτου εδαφίου.».

Άρθρο 15

Άνδρες κρατούμενοι - Τροποποίηση άρθρου 14 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 14 του ν. 2776/1999 (Α' 291) οι λέξεις «καταστήματα κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα» και το άρθρο 14 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 14

Άνδρες κρατούμενοι

Άνδρες που καταδικάστηκαν σε ποινή κατά της ελευθερίας διαμένουν σε Σωφρονιστικά Καταστήματα προορισμένα γι' αυτούς, χωρίς να έρχονται σε επικοινωνία με κρατούμενους των προηγούμενων κατηγοριών.».

Άρθρο 16

Κρατούμενοι υπόδικοι - Τροποποίηση άρθρου 15 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 15 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 αντικαθίστανται η λέξη «εισάγονται» από τη λέξη «εισέρχονται» και οι λέξεις «Καταστήματα Κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα», β) στην παρ. 3 αναφορά σε «καταστήματα κράτησης» αντικαθίσταται από την αναφορά σε «Σωφρονιστικά Καταστήματα», στο τρίτο εδάφιο αντικαθίσταται το προτείνον όργανο για την παραμονή και φύλαξη του κρατούμενου, που μετάγεται για δικονομικούς λόγους, σε κατάλληλο χώρο αστυνομικού καταστήματος και το άρθρο 15 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 15

Κρατούμενοι υπόδικοι

1. Άτομα που εισέρχονται στα Σωφρονιστικά Καταστήματα, είτε δυνάμει αιτιολογημένου δικαστικού εντάλματος σύλληψης ή προσωρινής κράτησης είτε δυνάμει βουλεύματος δικαστικού συμβουλίου, διαμένουν σε χωριστά τμήματα των αντίστοιχων για την κατηγορία τους καταστημάτων (γυναικών, ανδρών) ή σε ιδιαίτερους χώρους, δίχως επικοινωνία με τους

λοιπούς κρατούμενους. Υπόδικοι κρατούμενοι θεωρούνται και οι παραμένοντες στο σπίτι τους υπό φρούρηση, κατά το άρθρο 281 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Οι συνθήκες διαβίωσης υποδίκων στο κατάστημα προσεγγίζουν κατά το δυνατόν τις συνθήκες της ελεύθερης διαβίωσης. Δεν υπόκεινται σε άλλους περιορισμούς της ελευθερίας εκτός από εκείνους που είναι απαραίτητοι για την ομαλή διεξαγωγή της ανάκρισης, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4 του παρόντος.

3. Σε περίπτωση μεταγωγής τους για δικονομικούς λόγους, σύμφωνα με το άρθρο 75 του παρόντος, σε τόπο μακρόν του καταστήματος στο οποίο κρατούνται και πρόσκαιρης παραμονής σε αυτόν, αν μεν υπάρχει στον τόπο της μεταγωγής αντίστοιχο κατάστημα ή τμήμα καταστήματος, εισάγονται σε αυτό, αλλιώς διαμένουν σε ειδικό διαμορφωμένο χώρο τοπικού Σωφρονιστικού Καταστήματος ή τοπικού αστυνομικού καταστήματος. Στις περιπτώσεις αυτές απαγορεύεται κάθε επικοινωνία τους με κρατούμενους άλλων κατηγοριών.

Αν λόγοι που συνδέονται με την ασφάλεια της Χώρας ή τη δημόσια τάξη ή την τάξη και την ασφάλεια στα Σωφρονιστικά Καταστήματα απαιτούν πρόσθετα μέτρα ασφαλείας για τη φύλαξη κρατούμενου που μετάγεται για δικονομικούς λόγους, η φύλαξη και παραμονή αυτού, αντί του Σωφρονιστικού Καταστήματος, μπορεί να γίνεται με αιτιολογημένη διάταξη του οικείου Εισαγγελέα Εκτέλεσης Ποινών, ύστερα από πρόταση της αρμόδιας αστυνομικής αρχής ή του Συμβουλίου της Φυλακής του Σωφρονιστικού Καταστήματος, σε κατάλληλο χώρο αστυνομικού καταστήματος, χωρίς περιορισμό των δικαιωμάτων επισκέψεων και επικοινωνίας.

4. Αν η πραγματική ή η νομική τους κατάσταση επιβάλλει θεραπευτική αγωγή ή άλλη αντιμετώπιση, αυτή η τελευταία προσδιορίζεται με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού, μετά από σχετική ιατρική γνωμάτευση.»

Άρθρο 17

Ειδικές κατηγορίες κρατουμένων - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 16 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 16 του ν. 2776/1999 (Α' 291), α) στην παρ. 1 α) στο πρώτο εδάφιο μετά από τις λέξεις «οι κρατούμενοι» διαγράφονται οι λέξεις «για χρέη ή για άλλο λόγο» και η φράση «καθώς και οι οφειλέτες χρηματικής ποινής, αυτοτελώς ή κατά μετατροπή ή προστίμου ή δικαστικών εξόδων αποτελούν Ειδικές κατηγορίες κρατουμένων» αντικαθίσταται από τη φράση «αποτελούν ειδική κατηγορία κρατουμένων», β) προστίθεται νέο δεύτερο εδάφιο, β) στην παρ. 2 επέρχεται διόρθωση παροράματος και το άρθρο 16 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 16

Ειδικές κατηγορίες κρατουμένων

1. Οι κρατούμενοι σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου αποτελούν ειδική κατηγορία κρατουμένων και διαβιούν σε χωριστά τμήματα των αντίστοιχων για την κατηγορία τους καταστημάτων (νεαρών, γυναικών, ανδρών). Σε κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα, εξαιρουμένων των Καταστημάτων Αυξημένης Ασφάλειας, διατίθενται για την ανωτέρω κατηγορία κρατουμένων, ειδικοί χώροι κράτησης, περιορισμένης δυναμικότητας, χωρίς επαφή με τα λοιπά τμήματα κράτησης. Επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις η διαβίωσή τους στα ίδια τμήματα με υποδίκους κρατούμενους.

2. Στους κρατούμενους των κατηγοριών αυτών εφαρμόζονται ανάλογα όσα προβλέπονται στις παραγράφους 2, 3 και 4 του άρθρου 15 για τους υπόδικους κρατούμενους.».

Άρθρο 18

Άλλες κατηγορίες κρατουμένων -Τροποποίηση άρθρου 17 του ν. 2776/1999

Στο άρθρο 17 του ν. 2776/1999 (Α' 291) οι λέξεις «Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης» αντικαθίσταται από τις λέξεις «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης» και το άρθρο 17 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 17

Άλλες κατηγορίες κρατουμένων

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης δημιουργούνται άλλες κατηγορίες κρατουμένων ή διαχωρίζονται οι υφιστάμενες σε ειδικότερες κατηγορίες, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 11 του παρόντος.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Άρθρο 19

Τρόπος σύστασης - Τροποποίηση άρθρου 18 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 18 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στις παρ. 1 και 2 οι επικαιροποιούνται τα αρμόδια Υπουργεία, β) στις παρ. 1 και 3 η αναφορά σε καταστήματα κράτησης αντικαθίσταται από την αναφορά σε «Σωφρονιστικά Καταστήματα» και το άρθρο 18 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 18

Τρόπος σύστασης

1. Η ίδρυση, κατάργηση ή συγχώνευση όλων των κατηγοριών και τύπων Σωφρονιστικών Καταστημάτων πραγματοποιείται με προεδρικό διάταγμα, με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Οικονομικών και Προστασίας του Πολίτη, η δε μετατροπή, μετεγκατάσταση, μετονομασία και μεταβολή της έδρας τους γίνεται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη. Για τη σύσταση θεραπευτικού καταστήματος του άρθρου 19 παράγραφος 4 του παρόντος, συναρμόδιος για την έκδοση του παραπάνω προεδρικού διατάγματος, εκτός από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη είναι και ο Υπουργός Υγείας, επιφυλασσομένης της διατάξεως του άρθρου 3 παράγραφος 2 του ν. 1729/1987 (Α' 144), όπως αυτό αντικαταστάθηκε από το άρθρο 6 του ν. 2161/1993 (Α' 119). Σε περίπτωση σύστασης, μέσα ή έξω από το Σωφρονιστικό Κατάστημα, ειδικού, κατά το άρθρο 6 του ν. 2345/1995 (Α' 213), κέντρου υγείας ή ειδικού περιφερειακού ιατρείου, αυτό διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ως προς τη διοίκηση και φύλαξη των κρατουμένων

και στελεχώνεται, ως προς μόνο το φυλακτικό και διοικητικό προσωπικό, με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Προστασίας του Πολίτη και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ., μπορεί να δημιουργούνται και άλλες κατηγορίες καταστημάτων, όταν αυτό κρίνεται αναγκαίο.

3. Κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα διέπεται από εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, ο οποίος καταρτίζεται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8 παράγραφος 3β του παρόντος.».

Άρθρο 20

Διακρίσεις - Τροποποίηση άρθρου 19 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 19 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 οι λέξεις «καταστήματα κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα», β) στην παρ. 2 οι λέξεις «καταστήματα κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα» και οι λέξεις «οι κρατούμενοι για χρέη» αντικαθίστανται από τις λέξεις «οι κρατούμενοι κατά τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου», γ) η παρ. 3 αντικαθίσταται, δ) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 μετά από τις λέξεις «τοξικομανείς κρατούμενους» προστίθενται οι λέξεις «ή τμημάτων των Σωφρονιστικών Καταστημάτων» και οι λέξεις «Υπουργού Δικαιοσύνης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Υπουργού Προστασίας του Πολίτη», ε) στην παρ. 5, μετά από τις λέξεις «Κώδικα αυτόν» διαγράφεται η φράση «, με εξαίρεση τους περιορισμούς που προβλέπονται από τον παρόντα νόμο και τον εσωτερικό κανονισμό των καταστημάτων κράτησης Γ τύπου ή των αυτοτελών τμημάτων Γ τύπου στα λοιπά καταστήματα» και το άρθρο 19 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 19

Διακρίσεις

1. Τα Σωφρονιστικά Καταστήματα διακρίνονται σε: α) γενικά, β) ειδικά και γ) θεραπευτικά.
2. Τα γενικά Σωφρονιστικά Καταστήματα διακρίνονται σε Α και Β τύπου. Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 4 και 5 του άρθρου 11, στα καταστήματα Α τύπου κρατούνται οι υπόδικοι, οι κρατούμενοι κατά τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου και οι κατάδικοι σε ποινή φυλάκισης και στα Β τύπου κρατούνται όλοι οι υπόλοιποι κρατούμενοι.
3. Ειδικά Σωφρονιστικά Καταστήματα είναι τα αγροτικά, η Κεντρική Αποθήκη Υλικού Σωφρονιστικών Καταστημάτων (Κ.Α.Υ.Σ.Κ.), τα καταστήματα νέων, τα κέντρα ημιελεύθερης διαβίωσης καταδίκων, τα Σωφρονιστικά Καταστήματα για Εγκλήματα κατά της Γενετήσιας Ελευθερίας, τα Σωφρονιστικά Καταστήματα Αυξημένης Ασφαλείας, τα Καταστήματα Εργασίας και τα Σωφρονιστικά Καταστήματα Οικονομικών Εγκλημάτων.
4. Τα θεραπευτικά καταστήματα διακρίνονται σε γενικά νοσοκομεία, σε θεραπευτήρια για ψυχασθενείς και σε καταστήματα για τοξικομανείς. Ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των θεραπευτικών καταστημάτων για τοξικομανείς κρατουμένους ή τμημάτων των Σωφρονιστικών Καταστημάτων και κάθε άλλο σχετικό θέμα ρυθμίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού.

5. Τα μέτρα ασφαλείας των καταστημάτων κράτησης είναι ανάλογα προς το είδος των καταστημάτων, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 65 παράγραφος 5 του παρόντος. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να καθιστούν ανέφικτη την εφαρμογή θεσμών και προγραμμάτων που προβλέπονται στον Κώδικα αυτόν.».

Άρθρο 21

Προϋποθέσεις μεταγωγής στα ειδικά καταστήματα – Προσθήκη άρθρου 19Α στον ν. 2776/1999

Μετά το άρθρο 19 του ν. 2776/1999 (Α' 291) προστίθεται νέο άρθρο 19Α ως εξής:

«Άρθρο 19Α

Προϋποθέσεις μεταγωγής στα ειδικά καταστήματα

1. Στα αγροτικά Σωφρονιστικά Καταστήματα και την Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών (Κ.Α.Υ.Φ.) δύνανται να μετάγονται κατάδικοι κρατούμενοι, ικανοί για εργασία, με απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.), μετά από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής, εφόσον α) εκτίουν ποινή φυλάκισης ή β) εκτίουν ποινή πρόσκαιρης ή ισόβιας κάθειρξης (μίας ή περισσοτέρων) και τους έχει χορηγηθεί τακτική άδεια τουλάχιστον μία (1) φορά, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 55 και έχουν τηρήσει τους όρους της άδειας. Κρατούμενος ο οποίος από τον χρόνο μετάβασής του σε αγροτικές φυλακές ή στην Κ.Α.Υ.Φ. απωλέσει τις προϋποθέσεις χορήγησης άδειας ή εκλείψει ο λόγος χορήγησής της ή κρατούμενος που υποπέσει σε πειθαρχικό παράπτωμα ή ασκηθεί σε βάρος του ποινική δίωξη για αξιόποινη πράξη σε βαθμό πλημμελήματος που ενέχει πράξεις βίας ή απειλής βίας κατά προσώπων και πραγμάτων ή κακουργήματος ή εκκρεμεί σε βάρος του διαδικασία εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ή έκδοσης σε τρίτη χώρα, επαναμετάγεται στο κατάστημα κράτησης από το οποίο αρχικά είχε μεταταγεί.

Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις η μεταγωγή δύναται να παραγγέλλεται από τον Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής, ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου της Φυλακής.

2. Απαγορεύεται η μεταγωγή ή η παραμονή σε αγροτικές φυλακές και στην Κ.Α.Υ.Φ. σε όσους κρατούμενους έχουν καταδικασθεί για εγκλήματα τρομοκρατίας ή εσχάτης προδοσίας ή εγκλήματα που συμπεριλαμβάνονται στο 19ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα, σε όσους κρατούμενους εκτίουν ποινή ισόβιας κάθειρξης για ανθρωποκτονία που τελέστηκε στο πλαίσιο ένταξής τους σε εγκληματική οργάνωση, καθώς και σε κρατούμενους που έχουν υποπέσει σε πειθαρχικό παράπτωμα που δεν έχει διαγραφεί από το ατομικό δελτίο πειθαρχικού μητρώου του κρατουμένου σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 69 ή σε βάρος των οποίων εκκρεμεί ποινική διαδικασία για αξιόποινη πράξη σε βαθμό πλημμελήματος που ενέχει πράξεις βίας ή απειλής βίας κατά προσώπων και πραγμάτων ή κακουργήματος ή σε βάρος των οποίων εκκρεμεί διαδικασία εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ή έκδοσης σε τρίτη χώρα, όπως επίσης σε κρατούμενους που έχει εκλείψει ο λόγος χορήγησης της άδειας.

3. Κρατούμενοι στους οποίους έχει επιβληθεί ποινή κάθειρξης για τα αδικήματα των άρθρων 22 και 23 του ν. 4139/2013 (Α' 74), 134, 187, 187Α, των περ. γ' και δ' της παρ. 1 του άρθρου 265, της παρ. 1 του άρθρου 299, 323Α, 324, 380, 385 του Ποινικού Κώδικα ή συντρέχουν στο πρόσωπό τους οι προϋποθέσεις της παρ. 6 του άρθρου 11 του παρόντος, δύναται να

κρατούνται ή να μετάγονται σε Σωφρονιστικά Καταστήματα Αυξημένης Ασφαλείας, με παραγγελία του Εισαγγελέα ή με απόφαση της Κ.Ε.Μ., ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις η μεταγωγή δύναται να παραγγέλλεται από τον Γενικό Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής, ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου της Φυλακής.

4. Στα Καταστήματα Εργασίας δύνανται να κρατούνται ή να μετάγονται κρατούμενοι, ικανοί για εργασία, ανεξαρτήτως αδικήματος, με παραγγελία του Εισαγγελέα Εκτέλεσης Ποινών ή κατόπιν απόφασης της Κ.Ε.Μ., μετά από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής, αντίστοιχα, εφόσον εκτίουν ποινή φυλάκισης και δηλώσουν ότι επιθυμούν να εργαστούν. Επίσης, ο Εισαγγελέας Εκτέλεσης Ποινών δύναται να παραγγείλει την κράτηση καταδίκων σε ποινή φυλάκισης, σε Αγροτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα, εφόσον είναι ικανοί για εργασία και το επιθυμούν. Για την κράτηση, μεταγωγή ή την παραμονή σε Κατάστημα Εργασίας ισχύουν αναλογικά το δεύτερο και το τρίτο εδάφιο της παρ. 1.

5. Στα Σωφρονιστικά Καταστήματα Οικονομικών Εγκλημάτων δύνανται να κρατούνται ή να μετάγονται κατάδικοι κρατούμενοι για φορολογικά, οικονομικά και οποιαδήποτε άλλα συναφή εγκλήματα, με παραγγελία του Εισαγγελέα Εκτέλεσης Ποινών ή κατόπιν απόφασης της Κ.Ε.Μ., μετά από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής, αντίστοιχα.

6. Στα Σωφρονιστικά Καταστήματα για Εγκλήματα κατά της Γενετήσιας Ελευθερίας δύνανται να κρατούνται ή να μετάγονται υπόδικοι και κατάδικοι κρατούμενοι για τα αδικήματα του 19ου Κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα, με παραγγελία του Εισαγγελέα Εκτέλεσης Ποινών ή κατόπιν απόφασης της Κ.Ε.Μ., μετά από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής, αντίστοιχα.».

Άρθρο 22

Κτιριακές εγκαταστάσεις - Τροποποίηση άρθρου 20 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 20 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στις παρ. 1, 3 και 5 η αναφορά σε καταστήματα κράτησης αντικαθίσταται από την αναφορά σε «Σωφρονιστικά Καταστήματα», β) στην παρ. 5 αντικαθίστανται η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη», οι λέξεις «αρχιτεκτονικών σχολών ή» από τις λέξεις «του Κεντρικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής και» και οι λέξεις «ΘΕΜΙΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ Α.Ε» από τις λέξεις «ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ (ΚΤ.ΥΠ) Α.Ε» και το άρθρο 20 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 20

Κτιριακές εγκαταστάσεις

1. Τα Σωφρονιστικά Καταστήματα λειτουργούν σε αστικές περιοχές ή σε απόσταση από αυτές ανάλογα προς τον ειδικότερο σκοπό για τον οποίο προορίζονται. Τα κτίρια των Σωφρονιστικών Καταστημάτων που προορίζονται για ημιελεύθερη διαβίωση, σύμφωνα με το άρθρο 59 του παρόντος, δεν πρέπει να διακρίνονται κατά το δυνατόν από τα λοιπά κτίρια της περιοχής. Για όσα καταστήματα λειτουργούν μακριά από αστικές περιοχές λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μη δυσχεραίνεται η επικοινωνία των κρατουμένων με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

2. Τα κτίρια και η διαμόρφωση των χώρων κράτησης ανταποκρίνονται στους όρους υγιεινής, εξασφαλίζουν τις κατάλληλες συνθήκες ομαλής διαβίωσης των κρατουμένων και πληρούν τις αναγκαίες προϋποθέσεις ασφαλούς και εύρυθμης λειτουργίας των καταστημάτων.

Ιδιαίτερα, η κατασκευή και η διαρρύθμισή τους εξασφαλίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό ηλιακό φως και ατμοσφαιρικό αέρα, με χρήση παραθύρων, θέρμανση, άνετη κυκλοφορία και χώρους κίνησης, σύμφωνα με τις κλιματολογικές συνθήκες του τόπου κράτησης.

3. Η δυναμικότητα των αυτοτελών Σωφρονιστικών Καταστημάτων δεν πρέπει να υπερβαίνει τους τριακόσιους κρατούμενους. Στα συγκροτήματα κτιρίων, τα οποία έχουν δυνατότητα στέγασης μεγάλου αριθμού κρατουμένων, είναι δυνατόν να δημιουργούνται αυτοτελή καταστήματα ή τμήματα κράτησης, με ανεξάρτητη διεύθυνση, ιδιαίτερο προσωπικό και επαρκείς εγκαταστάσεις κατά τους όρους του επόμενου άρθρου.

4. Οι διοικητικές, οικονομικές και υγειονομικές υπηρεσίες, καθώς και το προσωπικό φύλαξης, αν δεν στεγάζονται σε αυτοτελή κτίρια, βρίσκονται σε κάθε περίπτωση έξω από τους χώρους κράτησης.

5. Η αρχιτεκτονική και κτιριολογική διαρρύθμιση των νέων Σωφρονιστικών Καταστημάτων είναι σύμφωνη με τις προδιαγραφές για κάθε είδος καταστήματος, οι οποίες συντάσσονται με ευθύνη του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, ύστερα από γνώμη του Κεντρικού Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής και της «ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ (ΚΤ.ΥΠ) Α.Ε.».

Άρθρο 23

Χώροι διαβίωσης των κρατουμένων - Τροποποίηση παρ. 1 και 6 άρθρου 21 ν. 2776/1999

Στις παρ. 1 και 6 του άρθρου 21 του ν. 2776/1999 (Α' 291) οι λέξεις «Κατάστημα Κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικό Κατάστημα», στο τέταρτο εδάφιο της παρ. 2 γίνεται διόρθωση παροράματος και το άρθρο 21 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 21

Χώροι διαβίωσης των κρατουμένων

1. Κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα ή τμήμα μπορεί να διαθέτει πτέρυγες, χωρίς δυνατότητα επικοινωνίας ανάμεσα στους κρατούμενους σε αυτές. Οι πτέρυγες περιλαμβάνουν κελιά και κατ' εξαίρεση θαλάμους δυναμικότητας κατά προτίμηση μέχρι έξι ατόμων.

2. Τα ατομικά κελιά έχουν χωρητικότητα τουλάχιστον 35 κυβικών μέτρων και διαθέτουν κρεβάτι, τραπέζι, κάθισμα και ντουλάπα. Η τοποθέτηση σε αυτό και δεύτερου κρατουμένου επιτρέπεται κατ' εξαίρεση για συγκεκριμένο περιορισμένο χρονικό διάστημα ή και μόνιμα, εφόσον η χωρητικότητά τους είναι τουλάχιστον 40 κυβικά μέτρα. Η διαβίωση του κρατουμένου σε ατομικό κελί αποτελεί δικαίωμα που ικανοποιείται, εφόσον το επιβάλλουν οι ανάγκες του και το επιτρέπουν οι κτιριακές συνθήκες του καταστήματος. Οι μητέρες που έχουν μαζί τα βρέφη τους κρατούνται πάντοτε σε ατομικά κελιά, χωρητικότητας τουλάχιστον 40 κυβικών μέτρων, κατάλληλα διαρρυθμισμένα.

3. Τα κελιά που προορίζονται για τον πειθαρχικό περιορισμό του άρθρου 69 του παρόντος, κτιριολογικά δεν διαφέρουν από τα λοιπά κελιά και βρίσκονται σε ιδιαίτερο χώρο του καταστήματος, ώστε να μην παρεμποδίζεται η εύρυθμη λειτουργία του.

4. Οι θάλαμοι πρέπει να διαθέτουν εμβαδόν τουλάχιστον 6 τετραγωνικών μέτρων για κάθε κρατούμενο και να είναι εξοπλισμένοι με αντίστοιχα κρεβάτια, ντουλάπες, καθώς και ανάλογης επιφάνειας τραπέζι ή τραπέζια με ισάριθμα καθίσματα.

5. Τα ατομικά κελιά και οι θάλαμοι έχουν δικές τους εγκαταστάσεις θέρμανσης και υγιεινής (νιπτήρα, αποχωρητήριο). Κάθε εγκατάσταση υγιεινής των θαλάμων δεν πρέπει να

εξυπηρετεί περισσότερους από τρεις κρατούμενους. Η ύπαρξη λουτρού στα κελιά και τους θαλάμους δεν είναι αναγκαία, αν υπάρχει ικανός αριθμός ιδιαίτερων κοινών εγκαταστάσεων λουτρών, με θερμό και κρύο νερό, για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα κάθε κρατούμενου.

6. Κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα πρέπει να διαθέτει, εκτός των χώρων διοίκησης, επαρκείς χώρους και εγκαταστάσεις για ιατρικές εξετάσεις, αναρρωτήριο, εργαστήριο, βιβλιοθήκη, εκκλησιασμό, αίθουσα εκδηλώσεων και διαλέξεων και επαρκείς ανοικτούς χώρους αυλισμού και αθλοπαιδιών των κρατούμενων.

7. Η διακόσμηση των ατομικών κελιών ή του ανάλογου ατομικού χώρου στους θαλάμους γίνεται ελεύθερα από τους κρατούμενους, εφόσον κατά την κρίση της διεύθυνσης του καταστήματος δεν διαταράσσεται η συμβίωση και δεν παρακωλύεται ο έλεγχος προς τήρηση των όρων της ασφάλειας του καταστήματος. Στον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της διάταξης αυτής.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΩΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΑ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Άρθρο 24

Εισαγωγή κρατούμενων - Τροποποίηση άρθρου 22 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 22 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 οι λέξεις «κατάστημα κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικό Κατάστημα», β) στην περ. α' της παρ. 2 διαγράφεται η φράση «ή σε δικαστικά έξοδα ή για όσους επιβλήθηκε μέτρο ασφαλείας κατά της ελευθερίας» και στην περ. δ' της παρ. 2 η λέξη «χρεοφειλέτες» αντικαθίσταται από τις λέξεις «οφειλέτες ιδιωτικών απαιτήσεων», γ) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 προστίθεται η λέξη «υποχρεωτικά» μετά από τη λέξη «αποστέλλει» και το άρθρο 22 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 22

Εισαγωγή κρατούμενων

1. Δεν επιτρέπεται εισαγωγή σε Σωφρονιστικό Κατάστημα χωρίς έγγραφη παραγγελία του οργάνου που είναι αρμόδιο για την εκτέλεση της απόφασης, κατά το άρθρο 549 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και χωρίς τις προϋποθέσεις που θέτουν το Σύνταγμα και οι δικονομικοί νόμοι. Το αρμόδιο όργανο προσδιορίζει στην παραγγελία του το αντίστοιχο προς την κατηγορία στην οποία ανήκει ο κρατούμενος Σωφρονιστικό Κατάστημα, με προτεραιότητα το πλησιέστερο προς τον τόπο της κατοικίας των μελών της οικογένειάς του.

2. Η παραγγελία προς εκτέλεση και εισαγωγή στο κατάστημα συνοδεύεται από τα ακόλουθα δικαιολογητικά έγγραφα:

- α. Απόφαση δικαστηρίου ή απόσπασμα αυτής για καταδικασθέντες σε οποιοδήποτε ποινή.
- β. Αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα σύλληψης ή προσωρινής κράτησης ή βούλευμα δικαστικού συμβουλίου για υποδίκους.
- γ. Απόφαση αλλοδαπής δικαστικής αρχής, στο πλαίσιο διεθνών συμβάσεων που εφαρμόζονται στην Ελλάδα.

δ. Εκτελεστό απόγραφο απόφασης πολιτικού δικαστηρίου, συνοδευόμενο από την έκθεση σύλληψης του δικαστικού επιμελητή, όπως προβλέπει σχετικά ο νόμος, και από γραμμάτιο καταβολής τροφείων για έναν τουλάχιστον μήνα για οφειλότες ιδιωτικών απαιτήσεων.

3. Αν ο καταδικασμένος σε ποινή κατά της ελευθερίας δεν κρατείται για οποιονδήποτε λόγο, είναι όμως παρών κατά την απαγγελία της καταδικαστικής απόφασης, η έγγραφη παραγγελία του αρμόδιου οργάνου συνοδεύεται από απόσπασμα της δικαστικής απόφασης, το οποίο συντάσσει αμέσως η γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση. Μέσα σε ένα μήνα από την καθαρογραφή της σχετικής απόφασης ο γραμματέας του δικαστηρίου αποστέλλει υποχρεωτικά στο κατάστημα πλήρες αντίγραφο, συνοδευόμενο από τα πρακτικά και τις τυχόν εκθέσεις των πραγματογνωμόνων και των τεχνικών συμβούλων που αφορούν τον κρατούμενο.

4. Αν μετά παρέλευση ενός μηνός από την εισαγωγή του κρατουμένου στο κατάστημα δεν έχουν τεθεί στο δελτίο του τα δικαιολογητικά έγγραφα της κράτησης, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός αποστέλλει εντολή για άμεση προσκόμισή τους. Τα εν λόγω έγγραφα προσκομίζονται εντός του απολύτως αναγκαίου προς τούτο χρόνου και αιτιολογείται ειδικώς η εκπρόθεσμη προσκόμισή τους.».

Άρθρο 25

Διαδικασία της εισαγωγής - Τροποποίηση άρθρου 23 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 23 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην περ. α' της παρ. 2 μετά από τις λέξεις «στοιχεία ταυτότητας του» προστίθενται οι λέξεις «παθόντος ή», προστίθεται περ. ββ) και το υφιστάμενο κείμενο της περ. β' καθίσταται περ. βα), β) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 5 η φράση « τρίτο πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον» αντικαθίσταται από τη φράση « τρίτος που αποδεδειγμένα έχει έννομο συμφέρον», γ) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 6 η λέξη «νεοεισαγόμενος» αντικαθίσταται από τη λέξη «νεοεισερχόμενος» και το άρθρο 23 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 23

Διαδικασία της εισαγωγής

1. Ο κρατούμενος οδηγείται στη γραμματεία του καταστήματος, όπου γίνεται έλεγχος των δικαιολογητικών εγγράφων εισαγωγής και εγγραφή του στο τηρούμενο μηχανογραφημένο σύστημα ή στα μητρώα του καταστήματος.

2. Στο μηχανογραφημένο σύστημα ή στα μητρώα του καταστήματος καταχωρίζονται: α) Τα στοιχεία ταυτότητας του κρατουμένου, ο τόπος τελευταίας διαμονής του, η οικογενειακή του κατάσταση, το θρήσκευμα ή το δόγμα στο οποίο ανήκει, εφόσον το επιθυμεί, τα πρόσωπα ή η αρχή που πρέπει να ειδοποιηθούν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, τα δικαιολογητικά έγγραφα της κράτησης, στοιχεία ταυτότητας του παθόντος ή θύματος, καθώς και η ημερομηνία και ώρα της εισαγωγής, βα) συνοπτική έκθεση για την εισαγωγή του κρατουμένου στο κατάστημα, η οποία υπογράφεται από τον αρμόδιο υπάλληλο του καταστήματος και τον υπάλληλο που συνοδεύει τον προσαγόμενο. Αντίγραφο της έκθεσης αυτής, θεωρημένο από τον διευθυντή του καταστήματος, αποστέλλεται στην αρχή που παρήγγειλε την κράτηση, ββ) πλήρης αναφορά των αδικημάτων βάσει των οποίων κρατείται προσωρινά ή καταδικάστηκε, γ) η ημερομηνία έναρξης της κράτησης ή της εκτέλεσης της

ποινής, η ημερομηνία της λήξης της, καθώς και κάθε άλλη μεταβολή του καθεστώτος κράτησης του κρατούμενου, ιδίως δε η ημερομηνία της ενδεχόμενης υπό όρον απόλυσής του.

3. Τα δικαιολογητικά έγγραφα που αναφέρονται στο άρθρο 22 παράγραφος 2 του παρόντος, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο σχετικό με τον κρατούμενο τίθενται στο ατομικό του δελτίο. Σε κατάλληλη θέση επικολλάται πρόσφατη φωτογραφία του.

4. Αν στο κατάστημα λειτουργούν τμήματα, στα οποία κρατούνται άτομα διαφόρων κατηγοριών, η γραμματεία του καταστήματος τηρεί μητρώα και ατομικά δελτία για κάθε κατηγορία.

5. Γνώση των παραπάνω μητρώων και ατομικών δελτίων λαμβάνουν, εκτός από τα αρμόδια όργανα της σωφρονιστικής υπηρεσίας, ο κρατούμενος ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του ή τρίτος που αποδεδειγμένα έχει έννομο συμφέρον. Στην τελευταία αυτή περίπτωση απαιτείται άδεια του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού.

6. Ο νεοεισερχόμενος υποβάλλεται σε έρευνα σωματική και των ατομικών ειδών του, η οποία διεξάγεται σε ιδιαίτερο χώρο και κατά τρόπο που δεν θίγει την αξιοπρέπειά του. Η έρευνα διενεργείται από δύο τουλάχιστον υπαλλήλους του ίδιου φύλου με τον κρατούμενο. Αν υπάρχει εύλογη αιτία που να δικαιολογεί ενδοσωματική ή ακτινολογική έρευνα, αυτή διενεργείται μόνον από ιατρό, κατά τους κανόνες της ιατρικής, μετά από εντολή του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού.

Χρήματα ή αντικείμενα τα οποία ο ίδιος ο κρατούμενος επιθυμεί να δώσει προς φύλαξη, παραδίδονται με απόδειξη στο διαχειριστή του καταστήματος. Η διεύθυνση του καταστήματος κράτησης δεν ευθύνεται για την απώλεια ή καταστροφή αντικειμένων που ο κρατούμενος επιθυμεί να κρατήσει.».

Άρθρο 26

Ενημέρωση και τοποθέτηση του νεοεισερχόμενου κρατούμενου - Τροποποίηση άρθρου 24 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 24 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο αντικαθίσταται η λέξη «νεοεισαγόμενου» από τη λέξη «νεοεισερχόμενου», β) στο πρώτο εδάφιο των παρ. 2, 4 και 5 η αναφορά σε κατάσταση κράτησης αντικαθίσταται από την αναφορά σε «Σωφρονιστικό Κατάστημα», γ) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 αντικαθίσταται η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη», δ) στο έβδομο εδάφιο της παρ. 4 επικαιροποιείται η παραπομπή στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, και το άρθρο 24 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 24

Ενημέρωση και τοποθέτηση του νεοεισερχόμενου κρατούμενου

1. Το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την εισαγωγή του ο κρατούμενος οδηγείται στο διευθυντή, στον ιατρό και στην κοινωνική υπηρεσία του καταστήματος.

2. Ο διευθυντής ενημερώνει τον κρατούμενο για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, καθώς και για τον εσωτερικό κανονισμό του Σωφρονιστικού Καταστήματος και παραδίδει στον κρατούμενο σχετικό ενημερωτικό έντυπο, που εκδίδεται με ευθύνη και φροντίδα του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Οι αλλοδαποί κρατούμενοι ενημερώνονται για τα

παραπάνω σε γλώσσα που κατανοούν. Δεν αποκλείεται και η συνδρομή της οικείας προξενικής Αρχής ή και η παροχή στοιχείων σχετικά με την κράτησή τους, εφόσον συναινούν και οι ίδιοι.

3. Ο ιατρός εξετάζει τον κρατούμενο και, αν διαπιστώσει ασθένεια, τον υποβάλλει στην κατάλληλη θεραπευτική αγωγή ή ζητεί την εξέτασή του από ειδικό ιατρό. Όπου επιβάλλεται, μεριμνά για την παραπομπή του σε κατάλληλο θεραπευτικό κατάστημα, όπως ορίζεται στο άρθρο 30 του παρόντος.

4. Ο κοινωνικός λειτουργός, σε ιδιαίτερη συνέντευξη με τον κρατούμενο, συζητεί μαζί του για τα ατομικό, οικογενειακό, επαγγελματικό ή άλλα προβλήματα που δημιουργούνται από τον περιορισμό του Σωφρονιστικού Καταστήματος, τον ενημερώνει για την παρεχόμενη από την κοινωνική υπηρεσία συμπαράσταση και του παρέχει την απαραίτητη συνδρομή. Μετά τη συνέντευξη και σε εύλογο χρόνο ο κοινωνικός λειτουργός συντάσσει σύντομη έκθεση, αν πρόκειται για κατάδικο κρατούμενο, με την περιγραφή των παραπάνω προβλημάτων, όπως προέκυψαν από τη συζήτηση, και θέτει την έκθεση αυτή σε ατομική μερίδα κοινωνικής έρευνας. Στην ίδια μερίδα θέτει και αντίγραφα εγγράφων από τη δικογραφία τα οποία κρίνει απαραίτητα. Οι ατομικές μερίδες κοινωνικής έρευνας των κρατουμένων διατηρούνται στο αρχείο της κοινωνικής υπηρεσίας του καταστήματος. Η έκθεση που συντάσσεται κατά τα προηγούμενα δεν προσκομίζεται στο δικαστήριο χωρίς τη συναίνεση του κρατουμένου. Σε αντίθετη περίπτωση η έκθεση αυτή δεν αποτελεί αποδεικτικό μέσο. Η παραπάνω απαγόρευση δεν αίρει τις κατά την παρ. 2 του άρθρου 38 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας υποχρεώσεις. Ο κοινωνικός λειτουργός μπορεί, σε εξαιρετικές περιπτώσεις να εξετάζεται ως μάρτυρας στο Δικαστήριο Εκτέλεσης ποινών και να καταθέτει για τη συμπεριφορά του κρατουμένου κατά τη διάρκεια της κράτησής του.

5. Μετά το πέρας της διαδικασίας που περιγράφεται στις προηγούμενες παραγράφους του παρόντος άρθρου, το Συμβούλιο Φυλακής αποφασίζει την προσωρινή ή μόνιμη τοποθέτηση του κρατουμένου σε συγκεκριμένο τμήμα και χώρο του καταστήματος ή προτείνει στην Κ.Ε.Μ. τη μεταγωγή του σε άλλο καταλληλότερο Σωφρονιστικό Κατάστημα. Προς τούτο εκτιμάται ιδιαιτέρως η πραγματική ή νομική κατάσταση του κρατουμένου κατά τις διακρίσεις των προηγούμενων άρθρων του παρόντος Κώδικα.».

Άρθρο 27

Υγειονομικός έλεγχος - Τροποποίηση παρ. 1 και 2 άρθρου 26 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 26 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στις παρ. 1 και 2 η αναφορά σε καταστήματα κράτησης αντικαθίσταται από την αναφορά σε «Σωφρονιστικά Καταστήματα», β) στις παρ. 1 και 2 αντικαθίσταται η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη», γ) στις παρ. 1 και 2 η αναφορά σε «Νομαρχία» αντικαθίσταται από την αναφορά στην αρμόδια «Περιφέρεια» και το άρθρο 26 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 26

Υγειονομικός έλεγχος

1. Ο Υγειονομικός έλεγχος των Σωφρονιστικών Καταστημάτων ασκείται από τον Υγειονομικό Επιθεωρητή του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη ή την αρμόδια Υγειονομική Επιθεώρηση

της Περιφέρειας στην οποία ανήκει το κατάστημα, με συμμετοχή ενός εκπροσώπου του τοπικού Ιατρικού Συλλόγου.

2. Ο έλεγχος διενεργείται τακτικά το πρώτο δεκαήμερο κάθε τριμήνου, με φροντίδα του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού και εκτάκτως, όποτε αυτό κριθεί αναγκαίο από τον προαναφερόμενο δικαστικό λειτουργό ή τον Υγειονομικό Επιθεωρητή του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη ή την Υγειονομική Επιθεώρηση της Περιφέρειας ή τη διεύθυνση του Σωφρονιστικού Καταστήματος.

3. Τη σχετική διαδικασία κινεί ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, ο οποίος και παρευρίσκεται κατά τη διενέργεια του ελέγχου.».

Άρθρο 28

Υγειονομική περίθαλψη – Προσθήκη παρ. 2^Α και τροποποίηση παρ. 2 και 3 άρθρου 27 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 27 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 2 προστίθενται εδάφια τέταρτο και πέμπτο, β) προστίθεται παρ. 2Α, γ) στο τρίτο εδάφιο της παρ. 3 μετά από τις λέξεις «του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου» προστίθενται οι λέξεις «και της Ένωσης Νοσηλευτών-Νοσηλευτριών Ελλάδος» και το άρθρο 27 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 27

Υγειονομική περίθαλψη

1. Η διεύθυνση εξασφαλίζει στους κρατούμενους ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη επιπέδου ανάλογου με αυτό του λοιπού πληθυσμού.

2. Κάθε κρατούμενος εξετάζεται από τον ιατρό του καταστήματος κατά την εισαγωγή του και εφεξής ανά εξάμηνο, μπορεί δε οποτεδήποτε να ζητήσει να εξεταστεί από τον ιατρό του καταστήματος ή και από ιατρό της επιλογής του. Σε περίπτωση χρόνιων παθήσεων δικαιούται να ζητήσει να τον παρακολουθεί ο θεράπων ιατρός του, με παρουσία του ιατρού του καταστήματος. Η δαπάνη για τον ιατρό επιλογής του κρατουμένου βαρύνει τον ίδιο. Ειδικά σε περιπτώσεις Σωφρονιστικών Καταστημάτων που λειτουργούν σε απομακρυσμένες ή δυσπρόσιτες περιοχές, η ιατρική παρακολούθηση και παροχή κλινικής βοήθειας στους κρατούμενους δύναται να γίνεται από απόσταση, με χρήση υπηρεσιών τηλεϊατρικής σύμφωνα με την παρ. 16 του άρθρου 66 του ν. 3984/2011 (Α' 150). Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη, Υγείας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται οι όροι και προϋποθέσεις για την εγκατάσταση και λειτουργία του συστήματος τηλεϊατρικής, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών.

2Α. Για την αντιμετώπιση οδοντιατρικών προβλημάτων των κρατουμένων, σε κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα λειτουργεί οδοντιατρικό τμήμα, το οποίο στελεχώνεται από μόνιμο και, σε περίπτωση αδυναμίας, από κατ' επίσκεψη οδοντίατρο. Για την αντιμετώπιση σοβαρών χειρουργικών οδοντιατρικών εργασιών, λειτουργεί χειρουργικό οδοντιατρικό τμήμα στο Ειδικό Κέντρο Υγείας Κρατουμένων Κορυδαλλού, όπου εισάγονται κρατούμενοι μετά από γραπτή γνωμάτευση του οδοντίατρου κάθε Σωφρονιστικού Καταστήματος.

3. Αν σε συγκεκριμένο κατάστημα δεν υπηρετεί μόνιμο υγειονομικό προσωπικό, οι ανάγκες καλύπτονται σε εικοσιτετράωρη βάση με επισκέψεις εξωτερικών ιατρών και νοσηλευτών,

που καλούνται από τον διευθυντή του καταστήματος και αμείβονται κατ' επίσκεψη από αυτόν.

Οι συμβάσεις κατ' επίσκεψη ιατρών και νοσηλευτών στα καταστήματα κράτησης, σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο, συνάπτονται κατά παρέκκλιση του άρθρου 6 του ν. 2527/1997 (Α' 206), για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας και της υγείας των κρατουμένων. Το ύψος της αμοιβής καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Προστασίας του Πολίτη και Υγείας, ύστερα από γνώμη του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου και της Ένωσης Νοσηλευτών-Νοσηλευτριών Ελλάδος.

4. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν εξευρίσκεται ιατρός κατά τις προηγούμενες διατάξεις, ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, ύστερα από πρόταση του διευθυντή του καταστήματος, καλεί τον κατάλληλο κατά ειδικότητα ιατρό από πίνακα επισκεπτών ιατρών και νοσοκόμων κατά ειδικότητες. Ο πίνακας αυτός περιλαμβάνει πρόσωπα που διαμένουν στην έδρα του καταστήματος και κατά προτίμηση αυτούς που υπηρετούν σε υπηρεσίες του δημόσιου τομέα. Οι διατάξεις των άρθρων 185 επόμενα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας εφαρμόζονται ανάλογα.

5. Σε περίπτωση διαφωνίας του ιατρού του καταστήματος με τη διάγνωση ή τον τρόπο θεραπείας που προτείνει ο ιατρός επιλογής του κρατουμένου, καλείται ο τοπικά αρμόδιος ιατροδικαστής ή ιατρός από τον πίνακα της προηγούμενης παραγράφου και ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 30 του παρόντος.».

Άρθρο 29

Ατομικό Δελτίο (κάρτα) υγείας - Τροποποίηση παρ. 1 και 3 άρθρου 28 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 28 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 τροποποιείται με τη συμπλήρωση των στοιχείων, τα οποία καταχωρίζονται στο Ατομικό Δελτίο (κάρτα) υγείας και την πρόβλεψη ότι αυτά καταχωρίζονται ομοιόμορφα, β) στην παρ. 3 οι λέξεις «και τα λοιπά αρμόδια όργανα του» αντικαθίστανται από τις λέξεις «, καθώς και οι εποπτικές υπηρεσίες και αρχές του Σωφρονιστικού Καταστήματος» και το άρθρο 28 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 28

Ατομικό Δελτίο (κάρτα) υγείας

1. Για κάθε κρατούμενο τηρείται Ατομικό Δελτίο (κάρτα) υγείας, στο οποίο καταχωρίζονται ομοιόμορφα στοιχεία ιατρικού ενδιαφέροντος, όπως ο Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) ή άλλο συναφές στοιχείο, ο χρόνος διενέργειας κάθε ιατρικής εξέτασης, η σχετική διάγνωση, η θεραπευτική αγωγή που συστήθηκε, καθώς και το ονοματεπώνυμο, η ειδικότητα και η υπογραφή του ιατρού που εξέτασε τον κρατούμενο. Το δελτίο αυτό φυλάσσεται στο αρχείο του ιατρείου και συνοδεύει τον κρατούμενο σε κάθε μεταγωγή του.

2. Σε κάθε κατάσταση τηρείται μητρώο ιατρικών εξετάσεων κρατουμένων στο οποίο αναγράφονται ο χρόνος εξέτασης, η αγωγή που συστήθηκε και τα χορηγούμενα φάρμακα.

3. Γνώση του περιεχομένου του παραπάνω δελτίου και μητρώου λαμβάνουν μόνον ο κρατούμενος ή ο νόμιμος εκπρόσωπός του, ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, καθώς και οι εποπτικές υπηρεσίες και αρχές του Σωφρονιστικού Καταστήματος, κάθε φορά που για τη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης εξετάζεται η υγεία του κρατουμένου.».

Άρθρο 30

Ιατρικές πράξεις - Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 29 ν. 2776/1999

Στην παρ. 4 του άρθρου 29 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επικαιροποιούνται οι αναφορές στα αρμόδια Υπουργεία και οι λέξεις «του AIDS ή άλλων μεταδοτικών ασθενειών» αντικαθίστανται από τις λέξεις «σοβαρών μεταδοτικών ασθενειών» και το άρθρο 29 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 29

Ιατρικές πράξεις

1. Απαγορεύεται η διενέργεια οποιωνδήποτε ιατρικών ή άλλων συναφών πειραμάτων, που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, τη σωματική ή ψυχική υγεία ή προσβάλλουν την αξιοπρέπεια και την προσωπικότητα του κρατούμενου, ακόμη και αν ο ίδιος συναινεί στη διεξαγωγή τους.
2. Κάθε είδους ιατρική εξέταση, ιατροχειρουργική επέμβαση ή θεραπευτική αγωγή σε κρατούμενο επιτρέπεται μόνο με συναίνεσή του.
3. Αν ο κρατούμενος δεν βρίσκεται σε κατάσταση να συναινέσει ή αρνείται τη συναίνεσή του σε ιατρική πράξη κατά την προηγούμενη παράγραφο, η οποία πράξη κρίνεται αναγκαία για την υγεία του, ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός διατάσσει τη λήψη των κατάλληλων κατά περίπτωση μέτρων.
4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Υγείας καθορίζονται οι λεπτομέρειες για την τακτική ενημέρωση του προσωπικού των καταστημάτων κράτησης, καθώς και για την πληροφόρηση των κρατούμενων σε θέματα συμβουλευτικής υγιεινής και για τη λήψη προληπτικών μέτρων προς αντιμετώπιση σοβαρών μεταδοτικών ασθενειών.
5. Το απόρρητο των ιατρικών εξετάσεων εξασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση.».

Άρθρο 31

Εισαγωγή ασθενών κρατούμενων σε θεραπευτικά Σωφρονιστικά Καταστήματα ή νοσηλευτικά ιδρύματα - Τροποποίηση άρθρου 30 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 30 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο και στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 30 του ν. 2776/1999 (Α' 291) η αναφορά σε καταστήματα κράτησης αντικαθίσταται από την αναφορά σε «Σωφρονιστικά Καταστήματα», β) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 αντικαθίστανται οι λέξεις «περιφερειακής ενότητας» από τις λέξεις «εντός της οικείας υγειονομικής περιφέρειας» και το άρθρο 30 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 30

Εισαγωγή ασθενών κρατούμενων σε θεραπευτικά Σωφρονιστικά Καταστήματα ή νοσηλευτικά ιδρύματα

1. Κρατούμενοι των Σωφρονιστικών Καταστημάτων, εκτός εκείνων του Συγκροτήματος Σωφρονιστικών Καταστημάτων Κορυδαλλού, που ασθενούν κατά τη διάρκεια της κράτησής τους, καθώς και εκείνοι που παρουσιάζουν έντονα προβλήματα ψυχικής υγείας εισάγονται στο αναρρωτήριο του καταστήματος ή περιορίζονται σε ειδικό τμήμα.
Εφόσον το επιβάλλει η κατάστασή τους, με πρόταση και γνωμάτευση του αρμοδίου ιατρού του Σωφρονιστικού Καταστήματος και κατόπιν εντολής του Διευθυντή της οικείας κλινικής,

μετάγονται σε ειδική θεραπευτική ή ψυχιατρική μονάδα του πλησιέστερου νοσοκομείου της περιφερειακής ενότητας όπου εδρεύει το Σωφρονιστικό Κατάστημα ή σε αντίστοιχη μονάδα νοσοκομείου της ίδιας περιφέρειας.

Εφόσον κριθεί απαραίτητο από τον Διευθυντή της οικείας θεραπευτικής ή ψυχιατρικής μονάδας, οι ασθενείς κρατούμενοι εισάγονται με εντολή του σε ειδικό θεραπευτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα, όπου υποβάλλονται σε αναγκαία μέτρα νοσηλείας ή θεραπευτικά προγράμματα. Η παραμονή των κρατουμένων στο αναρρωτήριο Σωφρονιστικού Καταστήματος δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα (1) μήνα.

2. Κρατούμενοι ασθενείς των οποίων η νοσηλεία δεν είναι δυνατή σε αναρρωτήρια των Σωφρονιστικών Καταστημάτων ή στα ειδικά θεραπευτικά καταστήματα του Συγκροτήματος Σωφρονιστικών Καταστημάτων Κορυδαλλού, παραπέμπονται σε δημόσιο νοσοκομείο της περιφερειακής ενότητας στην οποία αυτά εδρεύουν. Εάν δεν είναι δυνατή η νοσηλεία στο νοσοκομείο αυτό, παραπέμπονται με εντολή του Διευθυντή της οικείας κλινικής στο πλησιέστερο δημόσιο νοσοκομείο εντός της οικείας υγειονομικής περιφέρειας, στην οποία λειτουργεί άλλο Σωφρονιστικό Κατάστημα.

3. Για τις κατά τα προηγούμενα μετακινήσεις εντός του ίδιου καταστήματος αρκεί γνωμάτευση του ιατρού του καταστήματος. Στις λοιπές περιπτώσεις η απόφαση λαμβάνεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 74 του παρόντος.

4. Κρατούμενοι, οι οποίοι κατά τη διάρκεια της κράτησής τους διαπιστώνεται ότι έχουν εξάρτηση από τοξικές ουσίες, υπόκεινται στο καθεστώς που ειδικές διατάξεις ορίζουν, τηρουμένων των βασικών εγγυήσεων θεραπευτικής μεταχείρισης του παρόντος Κώδικα.

5. Κρατούμενοι, για τους οποίους υπάρχει υποψία ότι πάσχουν από λοιμώδες νόσημα, περιορίζονται σε ειδικό τμήμα του καταστήματος, με απόφαση του διευθυντή και τη σύμφωνη γνώμη του ιατρού του καταστήματος, για όσο χρονικό διάστημα ενδείκνυται ιατρικώς, μέχρι την οριστική διάγνωση.».

Άρθρο 32

Διατροφή - Τροποποίηση άρθρου 32 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 32 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 αα) το πρώτο εδάφιο αντικαθίσταται, αβ) προστίθενται νέο δεύτερο και τρίτο εδάφιο και αγ) στο νέο τέταρτο εδάφιο οι λέξεις «Α.Ε.Ι. ή Τ.Ε.Ι.» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης», β) η παρ. 3 τροποποιείται με την προσθήκη των μητέρων και των βρεφών στις κατηγορίες κρατουμένων που χρήζουν ειδικής διαίτας, γ) το πρώτο εδάφιο της παρ. 5 τροποποιείται ως προς τις προϋποθέσεις προμήθειας από τον κρατούμενο, με δική του δαπάνη, πρόσθετων τροφίμων ή αγαθών για την ικανοποίηση ατομικών του αναγκών, και αντικαθίστανται οι λέξεις «καταστήματος κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικού Καταστήματος», δ) στην παρ. 7 αντικαθίστανται οι λέξεις «Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 32 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 32

Διατροφή

1. Το Κράτος έχει την υποχρέωση να εξασφαλίζει κατάλληλη διατροφή των κρατουμένων. Για τον σκοπό αυτό, κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα στελεχώνεται με επαρκή αριθμό μαγειρών.

Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Προστασίας του Πολίτη καθορίζονται τα προσόντα πρόσληψης των μαγείρων, η διαδικασία και οι λοιπές λεπτομέρειες για τη στελέχωση των Σωφρονιστικών Καταστημάτων. Η διαμόρφωση εναλλασσόμενων εβδομαδιαίων προγραμμάτων συσσιτίου των κρατουμένων γίνεται από τον ιατρό του καταστήματος σε συνεργασία με το Συμβούλιο Φυλακής, με βάση τα πρότυπα που θέτουν οι υγειονομικές αρχές ή υγειονομικές σχολές ή Τμήματα Διαιτολογίας Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

2. Η ποιότητα και η γενική κατάσταση του παρασκευαζόμενου κατά την προηγούμενη παράγραφο συσσιτίου στα καταστήματα κράτησης ελέγχεται και παρακολουθείται καθημερινά από τον διευθυντή. Κατά τον έλεγχο μπορεί να παρίσταται ιατρός οριζόμενος κατά περίπτωση από τον τοπικό ιατρικό σύλλογο. Η διανομή του συσσιτίου γίνεται σύμφωνα με το ημερήσιο πρόγραμμα του καταστήματος.

3. Ο ιατρός του καταστήματος καθορίζει, με γραπτή γνωμάτευση, ειδική δίαιτα ή συμπληρωματική τροφή σε άτομα ή κατηγορίες κρατουμένων που έχουν ανάγκη, όπως οι ασθενείς, οι γυναίκες σε εγκυμοσύνη, οι μητέρες, τα βρέφη και οι υπερήλικες.

4. Πρόνοια λαμβάνεται, κατά το δυνατόν, για ειδικά διαιτολόγια που επιβάλλουν ορισμένες θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις.

5. Επιτρέπεται στον κρατούμενο να προμηθεύεται με δική του δαπάνη πρόσθετα τρόφιμα ή αγαθά για την ικανοποίηση ατομικών του αναγκών μόνο από τα διαθέσιμα στην υπηρεσία του Σωφρονιστικού Καταστήματος (κυλικείο). Η παρασκευή φαγητού στο χώρο του καταστήματος από τον ίδιο τον κρατούμενο επιτρέπεται μόνο για λόγους υγείας με απόφαση του διευθυντή, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του ιατρού του καταστήματος, λαμβανομένων υπόψη κατά περίπτωση των πραγματικών συνθηκών που επικρατούν σε αυτό.

6. Η παράδοση ειδών διατροφής σε κρατουμένους κατά το επισκεπτήριο απαγορεύεται, εκτός αν το επιτρέπει ο εσωτερικός κανονισμός του καταστήματος.

7. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη μετά από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ. καθορίζονται τα επιτρεπόμενα είδη που μπορούν να πωλούνται σε κρατουμένους από τα πρατήρια-καντίνες και κυλικεία των καταστημάτων κράτησης, το ποσοστό κέρδους που περιέρχεται στο Ταμείο Κέρδους Σιγαρέτων και χρησιμοποιείται αποκλειστικά για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κρατουμένων και την ενίσχυση των απόρων και ο τρόπος διάθεσής του.

Με όμοια απόφαση καθορίζεται κάθε τεχνικό και λεπτομερειακό θέμα που αφορά στη λειτουργία, στη διαχείριση και στους σκοπούς διάθεσης του Ταμείου Κέρδους Σιγαρέτων και του Ταμείου Φιλοπτώχων.».

Άρθρο 33

Ενδυμασία - Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 33 ν. 2776/1999

Στο τρίτο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 33 του ν. 2776/1999 (Α' 291) η λέξη «Δικαιοσύνης» αντικαθίσταται από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 33 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 33
Ενδυμασία

1. Κάθε κρατούμενος φέρει την ατομική του ενδυμασία, η οποία πρέπει να είναι ευπρεπής και καθαρή.
2. Η διεύθυνση του καταστήματος χορηγεί, σε όσους κρατούμενους έχουν ανάγκη, επαρκή ενδυμασία και υποδήματα, ανάλογα με την εποχή του έτους. Η ενδυμασία αυτή δεν επιτρέπεται να έχει εξευτελιστικό ή ταπεινωτικό χαρακτήρα ούτε να φέρει ιδιαίτερα σημεία από τα οποία να προκύπτει η ιδιότητα του κρατουμένου.
3. Οι κρατούμενοι που εργάζονται σε αγροτικές ή βιοτεχνικές μονάδες ή εργαστήρια ή απασχολούνται σε άλλες εργασίες δικαιούνται να τους παρέχεται κατάλληλος ρουχισμός.
4. Οι κρατούμενοι που έχουν από την επαγγελματική ή άλλη ιδιότητά τους ιδιαίτερη στολή δεν επιτρέπεται να τη φορούν στο κατάστημα.
5. Οι κρατούμενοι επιτρέπεται να χρησιμοποιούν δικά τους κλινოსκεπάσματα και πετσέτες. Η διεύθυνση του καταστήματος χορηγεί τα εν λόγω είδη σε όσους δεν διαθέτουν. Ο τύπος, η ποιότητα και η ποσότητα των ειδών που παρέχονται καθορίζονται με απόφαση της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.
6. Οι κρατούμενοι υποχρεούνται να τηρούν καθαρά και φροντισμένα τα είδη ένδυσης και ρουχισμού. Η διεύθυνση του καταστήματος τους προμηθεύει τα αναγκαία προς τούτο μέσα.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 34

Οργάνωση - Τροποποίηση άρθρου 34 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 34 του ν. 2776/1999 (Α' 291), στις παρ. 1, 2, 3 και 4 οι αναφορές στον Υπουργό και το Υπουργείο Δικαιοσύνης αντικαθίστανται με αναφορές στον Υπουργό και το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 γίνεται διόρθωση παρορομάτος και το άρθρο 34 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 34
Οργάνωση

1. Όλοι οι κρατούμενοι έχουν δικαίωμα στην εντός του καταστήματος εν γένει μόρφωση, άθληση, πολιτιστικές δραστηριότητες και δημιουργική απασχόληση. Η ενασχόληση των κρατουμένων με τις παραπάνω δραστηριότητες, η συμμετοχή και συνεργασία τους σε σχετικά προγράμματα και ιδίως σε εκείνα επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης συνεκτιμάται θετικά για τη χορήγηση ευεργετικών μέτρων.

Το Συμβούλιο Φυλακής αποφασίζει ύστερα από πρόταση του Κ.Ε.Σ.Φ. ή εισήγηση του αρμόδιου φορέα για την οργάνωση μορφωτικών ή άλλων δραστηριοτήτων των κρατουμένων. Το Συμβούλιο Φυλακής ενημερώνει τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, ο οποίος εγκρίνει ή απορρίπτει την απόφαση αυτή μέσα σε είκοσι ημέρες το αργότερο. Αν ο χρόνος αυτός παρέλθει άπρακτος, η πιο πάνω απόφαση θεωρείται ότι έχει εγκριθεί. Για το σχεδιασμό, την οργάνωση και την πραγματοποίηση των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορεί να αποφασίζει και ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Παιδείας και Θρησκευμάτων και Προστασίας του Πολίτη ρυθμίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία επιλογής ή ορισμού, κατά προτεραιότητα με απόσπαση ή μετάταξη, ενός Συμβούλου Εκπαίδευσης σε κάθε κατάσταση, έργο του οποίου είναι ο σχεδιασμός και συντονισμός των παραπάνω προγραμμάτων. Στα κέντρα ημιελεύθερης διαβίωσης διορίζεται Σύμβουλος Εκπαίδευσης, εφόσον αυτά έχουν δυναμικότητα μεγαλύτερη των 30 κρατουμένων.

3. Σε περίπτωση που δεν έχει διορισθεί Σύμβουλος Εκπαίδευσης Κρατουμένων και μέχρι τον διορισμό του, η επεξεργασία, ο συντονισμός και η πραγμάτωση ατομικών ή συλλογικών προγραμμάτων, κατά τις προηγούμενες παραγράφους, ανατίθενται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, ύστερα από γνώμη του Κ.Ε.Σ.Φ., σε εξειδικευμένο προσωπικό του καταστήματος ή σε πρόσωπα με ειδικές γνώσεις και εμπειρίες.

4. Η ωριαία αποζημίωση των διδασκόντων στα παραπάνω εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά προγράμματα που υλοποιεί το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Προστασίας του Πολίτη.».

Άρθρο 35

Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση - Τροποποίηση παρ. 2 και 9 άρθρου 35 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 35 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η παρ. 2 αντικαθίσταται, β) διαγράφεται το τελευταίο εδάφιο της παρ. 9 και το άρθρο 35 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 35

Εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση

1. Η εκπαίδευση των κρατουμένων αποβλέπει στην απόκτηση ή συμπλήρωση εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, καθώς και στην επαγγελματική κατάρτισή τους.

2. Για τον σκοπό αυτόν μέσα σε κάθε Σωφρονιστικό Κατάστημα και στο Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Αρρένων Βόλου ιδρύονται σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, δηλαδή Δημοτικά Σχολεία, Γυμνάσια ή Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Γενικά ή Επαγγελματικά Λύκεια, καθώς και δομές μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης, Δημόσια Κέντρα Διά Βίου Μάθησης και Τμήματα Εκμάθησης της Ελληνικής Γλώσσας. Το Συμβούλιο Φυλακής οργανώνει, με τη συνεργασία αρμόδιων φορέων, προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της πρακτικής άσκησης ή μαθητείας.

3. Οι παρεχόμενοι τίτλοι σπουδών είναι ισότιμοι με τους αντίστοιχους των σχολών της ίδιας βαθμίδας εκπαίδευσης, χωρίς να προκύπτει από το κείμενό τους ότι αποκτήθηκαν σε κατάσταση κράτησης.

4. Ειδικό μέτρο λαμβάνονται για την εκπαίδευση των αλλοδαπών κρατουμένων, εφόσον αυτό είναι εφικτό στο συγκεκριμένο κατάστημα.

5. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι υποχρεωτική για τους νεαρούς κρατουμένους. Οι αναλφάβητοι ενήλικες ενθαρρύνονται να παρακολουθούν μαθήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ή προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ή επιμόρφωσης.

6. Όσοι έχουν συμπληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές στη δευτεροβάθμια ή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με εκπαιδευτικές άδειες, σύμφωνα με το άρθρο 58 του παρόντος.

7. Κατά το χρόνο της εκπαίδευσης οι εργασίες που ανατίθενται στον κρατούμενο είναι κατά το δυνατό συναφείς με το αντικείμενο της εκπαίδευσής του.

8. Σε περίπτωση επιτυχούς αποπεράτωσης ολοκληρωμένου κύκλου σπουδών τρίμηνης τουλάχιστον διάρκειας ο κρατούμενος δικαιούται να τύχει ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής, κατά τις προϋποθέσεις του άρθρου 46 του παρόντος.

9. Η εκπαίδευση των κρατουμένων δεν αναστέλλεται σε περίπτωση μεταγωγής ή επιβολής πειθαρχικής ποινής, όταν τούτο είναι δυνατό.».

Άρθρο 36

Σωματική άσκηση και άθληση - Τροποποίηση παρ. 2 και 4 άρθρου 36 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 36 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 2 προστίθεται δεύτερο εδάφιο, β) στην παρ. 4 αντικαθίσταται η λέξη «Υπουργού Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Υπουργού Προστασίας του Πολίτη» και οι λέξεις «καταστημάτων κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικών Καταστημάτων» και το άρθρο 36 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 36

Σωματική άσκηση και άθληση

1. Για τη διατήρηση της φυσικής και ψυχικής υγείας των κρατουμένων διατίθεται χρόνος μιας τουλάχιστον ώρας καθημερινά για να περιπατούν ή να ασχολούνται με ατομικές ασκήσεις στο προαύλιο του καταστήματος ή σε ανοικτό χώρο προστατευόμενο από τις καιρικές μεταβολές.

2. Για τη σωματική άσκηση των κρατουμένων δημιουργούνται χώροι εσωτερικοί (γυμναστήριο) ή εξωτερικοί (γήπεδα), κατάλληλα διαμορφωμένοι και εξοπλισμένοι για ατομική ή ομαδική άσκηση. Στους κανονισμούς λειτουργίας των Σωφρονιστικών Καταστημάτων, περιγράφονται τα είδη ατομικής ή ομαδικής άθλησης, καθώς και τα όργανα που μπορούν να χρησιμοποιούν οι κρατούμενοι.

3. Τα προγράμματα άσκησης και άθλησης οργανώνουν και επιβλέπουν γυμναστές. Ο ιατρός του καταστήματος ελέγχει την ικανότητα κάθε κρατουμένου να συμμετάσχει στα εν λόγω προγράμματα.

4. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, ύστερα από εισήγηση του Κ.Ε.Σ.Φ., καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία για τη διοργάνωση κοινών εκδηλώσεων παιδαγωγικού, ψυχαγωγικού, αθλητικού ή άλλων παρόμοιου χαρακτήρα από κρατουμένους διαφόρων Σωφρονιστικών Καταστημάτων ή τμημάτων τους ή και για την πραγματοποίηση ετήσιων αθλητικών εκδηλώσεων με φορείς εκτός καταστήματος.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

ΤΜΗΜΑ Α'

ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 37

Καθορισμός εργασίας και απασχόλησης - Τροποποίηση άρθρου 40 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 40 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η παρ. 6 αριθμείται ως παρ. 1Α, αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο και γίνονται νομοτεχνικές βελτιώσεις, β) στην παρ. 3 οι λέξεις «Κατάστημα Κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικό Κατάστημα» και οι λέξεις «Υπουργού Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Υπουργού Προστασίας του Πολίτη», γ) η παρ. 6 καταργείται και το άρθρο 40 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 40

Καθορισμός εργασίας και απασχόλησης

1. Η εργασία ή απασχόληση του κρατούμενου δεν έχει τιμωρητικό ή καταπιεστικό χαρακτήρα.

1Α. Οι κρατούμενοι απασχολούνται σε βοηθητικές εργασίες ή υπηρεσίες για την εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών του καταστήματος κράτησης και άλλων δημοσίων κτιρίων ή χώρων, όπως εργασίες καθαριότητας, μαγειρείου, πλυντηρίου, καθαρισμού ή μεταφοράς τροφίμων και κηπουρικές εργασίες. Για την παροχή εργασίας ή υπηρεσίας σε εξωτερικό χώρο του καταστήματος, απαιτείται άδεια του εποπτεύοντος δικαστικού λειτουργού, ύστερα από εισήγηση του Πενταμελούς Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων της παρ. 3 του άρθρου 41.

Η ανάληψη των εργασιών αυτών γίνεται για τρίμηνη το πολύ διάρκεια, με δυνατότητα ανανέωσής της, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 41.

2. Απαγορεύεται, έπειτα από γνωμάτευση του ιατρού του καταστήματος, η ανάληψη από τον κρατούμενο εργασίας ή απασχόλησης που μπορεί βάσιμα να προκαλέσει σοβαρή και μόνιμη βλάβη στην υγεία του.

3. Οι διατάξεις αυτού του κεφαλαίου εφαρμόζονται ανάλογα σε κρατούμενους, κατά τα άρθρα 15 και επόμενα του παρόντος, που επιθυμούν να εργασθούν ή να απασχοληθούν μέσα στο Σωφρονιστικό Κατάστημα. Οι λεπτομέρειες των συναφών θεμάτων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη.

4. Όσοι κρατούμενοι επιθυμούν, εντάσσονται σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης, μαθητείας ή εξειδίκευσης, που βρίσκονται σε λειτουργία.

5. Το Συμβούλιο Εργασίας Κρατουμένων, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του επόμενου άρθρου, συνεργάζεται με αρμόδιους επαγγελματικούς ή άλλους φορείς της περιοχής του καταστήματος ή άλλους παρεμφερείς κοινωνικούς φορείς για την επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση, μαθητεία ή εξειδίκευση των κρατουμένων, την εξεύρεση εργασίας και την ομαλή εκτέλεσή της.».

Άρθρο 38

Οργάνωση εργασίας και απασχόλησης μέσα στο κατάστημα - Τροποποίηση παρ. 3

άρθρου 41 ν. 2776/1999

Στην παρ. 3 του άρθρου 41 του ν. 2776/1999 (Α'291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στο δεύτερο εδάφιο μετά από τις λέξεις «της βιοτεχνικής μονάδας,» προστίθενται οι λέξεις «ή ο Διευθυντής των δομών Εκπαίδευσης και Κατάρτισης», β) προστίθεται πέμπτο εδάφιο και το άρθρο 41 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 41

Οργάνωση εργασίας και απασχόλησης μέσα στο κατάστημα

1. Στα καταστήματα κράτησης κάθε κατηγορίας μπορεί να οργανώνονται αγροτικές ή βιοτεχνικές μονάδες εργασίας, κατά το δυνατόν ανάλογες με εκείνες που υπάρχουν έξω από αυτά και προσαρμοσμένες στις απαιτήσεις της ελεύθερης αγοράς.

2. Η ανάθεση ή συνέχιση εκτέλεσης των εργασιών ή υπηρεσιών γίνεται κατά προτίμηση σε κρατούμενους στους οποίους προσιδιάζουν οι εργασίες αυτές από άποψη ηλικίας, φύλου, ικανοτήτων κ.λπ. και οι οποίοι παρέχουν βέβαια εγγύα ότι θα τις επιτελούν με ευσυνειδησία και υπευθυνότητα.

3. Σε κάθε κατάστημα λειτουργεί Πενταμελές Συμβούλιο Εργασίας Κρατουμένων. Σε αυτό μετέχουν με δικαίωμα ψήφου ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, ως πρόεδρος, ο διευθυντής του καταστήματος, ο αρχαιότερος κοινωνικός λειτουργός, ο αρχιφύλακας και ο γεωπόνος της αγροτικής μονάδας ή ο εποπτεύων το χώρο εργασίας ή ο προϊστάμενος τεχνικής υπηρεσίας της βιοτεχνικής μονάδας, ή ο Διευθυντής των δομών Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ή άλλος εξειδικευμένος επιστήμονας. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου λαμβάνονται έπειτα από ακρόαση των ενδιαφερόμενων κρατουμένων.

Η επιλογή, κατανομή και εποπτεία των κρατουμένων, ο προσδιορισμός του ωραρίου και οι λοιποί όροι εργασίας και απασχόλησης για κάθε κρατούμενο γίνονται από το Συμβούλιο Εργασίας Κρατουμένων. Το Συμβούλιο τηρεί επετηρίδα εργαζομένων, βάσει της οποίας γίνεται η τοποθέτηση των κρατουμένων σε εργασία κατά χρονολογική σειρά ανά ειδικότητα και ανάλογα με τα προσόντα τους.

4. Ιδιαίτερα για τις βοηθητικές εργασίες συντάσσεται πίνακας αυτών που επιθυμούν να τις εκτελούν και από αυτόν επιλέγονται εργαζόμενοι κατά χρονολογική σειρά υποβολής αίτησής τους. Παράλειψη προηγούμενης χρονολογικά αίτησης αιτιολογείται ειδικά.

5. Οι κρατούμενοι μπορούν να εργάζονται για δικό τους λογαριασμό ή έπειτα από παραγγελία του Δημοσίου ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή ιδιώτη μέσα στους χώρους κράτησής τους, έπειτα από συνεννόηση του εργοδότη με το Συμβούλιο Φυλακής, εφόσον δεν παραβλάπτονται οι όροι ασφάλειας και εύρυθμης λειτουργίας του καταστήματος.

Άρθρο 39

Οργάνωση εργασίας έξω από το κατάστημα - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 42 ν.

2776/1999

Στην παρ. 1 του άρθρου 42 του ν. 2776/1999 (Α' 291) αντικαθίστανται οι λέξεις «Καταστήματα Κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα» και η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις « Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 42 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 42

Οργάνωση εργασίας έξω από το κατάστημα

1. Η εργασία των κρατουμένων έξω από το Σωφρονιστικό Κατάστημα σε βιομηχανικές, αγροτοβιομηχανικές, βιοτεχνικές ή αγροτικές μονάδες ή επιχειρήσεις που ανήκουν στο Δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα ή στον ιδιωτικό τομέα ή σε Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης μπορεί να οργανώνεται από τη διοίκηση των μονάδων ή επιχειρήσεών τους με τη συνεργασία της αρμόδιας Διεύθυνσης του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και να υλοποιείται με την εποπτεία της Διεύθυνσης του καταστήματος κράτησης.

2. Κρατούμενοι που επιθυμούν να συνεχίσουν την επαγγελματική τους απασχόληση ή για τους οποίους έχει εξευρεθεί εργασία, κατά τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο, μπορούν να απασχολούνται στην εργασία αυτή έπειτα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων και εφόσον τους χορηγηθεί άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης, σύμφωνα με τα άρθρα 59 επόμενα του παρόντος.».

Άρθρο 40

Αμοιβή εργασίας και απασχόλησης - Τροποποίηση άρθρου 43 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 43 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στις παρ. 1 και 3 αντικαθίστανται οι αναφορές σε καταστήματα κράτησης με αναφορά σε «Σωφρονιστικά Καταστήματα», β) στις παρ. 1, 2 και 3 αντικαθίστανται οι αναφορές στον Υπουργό Δικαιοσύνης με αναφορά στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, γ) στην παρ. 4 οι λέξεις «ο κατά τόπον αρμόδιος επιθεωρητής εργασίας» αντικαθίστανται από τις λέξεις «η τοπική υπηρεσία της Επιθεώρησης Εργασίας» και το άρθρο 43 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 43

Αμοιβή εργασίας και απασχόλησης

1. Η εργασία των κρατουμένων που παρέχεται σε μονάδες ή επιχειρήσεις του Δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα έξω από τα Σωφρονιστικά Καταστήματα ή σε αγροτικές, βιοτεχνικές μονάδες ή εργαστήρια μέσα στα καταστήματα, αμείβεται με χρηματικό ποσό, το ύψος του οποίου καθορίζεται ανά ημέρα ή κατ' αποκοπή ή κατά μονάδα μέτρησης, με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, ανάλογα με το είδος της εργασίας και το βαθμό εξειδίκευσης του εργαζομένου. Για τον προσδιορισμό της αμοιβής εργασίας που παρέχεται σε ιδιωτικές μονάδες ή επιχειρήσεις έξω από τα Σωφρονιστικά Καταστήματα συνεκτιμάται και η νομοθεσία που ισχύει για τους εργαζόμενους γενικά. Το ένα τρίτο της αμοιβής για κρατούμενους εργαζόμενους έξω από τα Σωφρονιστικά Καταστήματα αποδίδεται στο Δημόσιο ως συμμετοχή τους στις δαπάνες διαβίωσης στο κατάστημα και κατατίθεται στο λογαριασμό Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων. Το αποδιδόμενο αυτό ποσό δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει ανά ημέρα το ημερομίσθιο ανειδίκευτου εργάτη.

2. Η εργασία των κρατουμένων για δικό τους λογαριασμό ή έπειτα από παραγγελία του Δημοσίου ή φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή φορέα τοπικής αυτοδιοίκησης ή ιδιώτη μέσα στους χώρους κράτησής τους αμείβεται κατά τα συμφωνούμενα ή συμφεφωνημένα μεταξύ των δύο μερών. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη καθορίζονται οι

προϋποθέσεις παροχής της εργασίας αυτής, καθώς και το ποσό της αμοιβής που παρακρατείται και κατατίθεται στα "Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων". Το ποσό αυτό δεν μπορεί να είναι ανώτερο του 20% της αμοιβής.

3. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, μετά από πρόταση των οικείων Συμβουλίων Εργασίας Κρατουμένων, καθορίζονται, ιδίως, ο αριθμός των θέσεων εργασίας σε κάθε κατάσταση κράτησης, ο χαρακτηρισμός των θέσεων με ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής, καθώς και με αμοιβή κάθε είδους.

Σε περιπτώσεις μετεγκατάστασης Σωφρονιστικών Καταστημάτων, η ανωτέρω υπουργική απόφαση δύναται να ισχύει από την ημερομηνία ολοκλήρωσης της μετεγκατάστασης του καταστήματος.

4. Τον έλεγχο ως προς την εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου ασκεί η τοπική υπηρεσία της Επιθεώρησης Εργασίας.».

Άρθρο 41

Ατομικός Λογαριασμός Κρατουμένων (χρημάτιο) - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 45 ν. 2776/1999

Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 45 του ν. 2776/1999 (Α' 291) αντικαθίσταται η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και στο δεύτερο εδάφιο οι λέξεις «καταστήματος κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικού Καταστήματος» και το άρθρο 45 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 45

Ατομικός Λογαριασμός Κρατουμένων (χρημάτιο)

1. Ο ατομικός λογαριασμός (χρημάτιο) σχηματίζεται από τα χρήματα που έφερε μαζί του ο κρατούμενος, κατά την εισαγωγή του στο κατάστημα, από εμβάσματα σε αυτόν συγγενών του ή τρίτων στη διάρκεια της κράτησής του και από το χρηματικό προϊόν της εργασίας του ή τις συναφείς με την εργασία του ασφαλιστικές παροχές σε χρήμα.

2. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη ορίζεται το ύψος του χρηματικού ποσού που παραμένει στο λογιστήριο του καταστήματος, ως άτοκος τρεχούμενος λογαριασμός στη διάθεση του κρατουμένου για αντιμετώπιση τρεχουσών αναγκών του κρατουμένου ή της οικογένειάς του, καταβολή χρηματικής ποινής εκ μετατροπής, καθώς και αποζημίωση του θύματος της αξιόποινης πράξης. Χρηματικό ποσό πέραν του πιο πάνω ορίου κατατίθεται από την υπηρεσία σε έντοκο τραπεζικό λογαριασμό ταμειευτηρίου, χωρίς να μπορεί να κατασχεθεί, εκχωρηθεί, συμψηφισθεί ή εισπραχθεί κατ' άλλον τρόπο, εκτός αν πρόκειται για αποζημίωση λόγω καταστροφής ή ουσιώδους βλάβης με πρόθεση της περιουσίας του Σωφρονιστικού Καταστήματος, μετά από απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού. Το ποσό αυτό αποδίδεται στον κρατούμενο κατά την με οποιονδήποτε τρόπο απόλυσή του από το κατάστημα. Με απόφαση του διευθυντή, ύστερα από εισήγηση του διαχειριστικού οργάνου του καταστήματος, ο κρατούμενος μπορεί να αναλαμβάνει μέρος του εν λόγω ποσού και πριν την απόλυσή του σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, χορήγησης κάθε είδους άδειας, καταβολής χρηματικής ποινής εκ μετατροπής ή προς αποζημίωση του θύματος της αξιόποινης πράξης.

3. Ο κρατούμενος απαγορεύεται να διαθέτει οποιοδήποτε ποσό υπέρ τρίτου κρατουμένου, εκτός αν ο τελευταίος είναι γονέας, τέκνο, σύζυγος ή αδελφός του.».

ΤΜΗΜΑ Β΄

ΕΥΕΡΓΕΤΙΚΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΗΜΕΡΩΝ ΠΟΙΝΗΣ ΛΟΓΩ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άρθρο 42

Προϋποθέσεις και διαδικασία - Τροποποίηση παρ. 1 και 2 άρθρου 46 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 46 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η παρ. 1 αντικαθίσταται, β) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 αντικαθίστανται η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και διαγράφεται η φράση «, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει κατ' ανώτατο όριο τις τρεις (3) ημέρες εκτιτέας ποινής για κάθε ημέρα εργασίας ή παρακολούθησης σε προγράμματα ή σπουδών, σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 8 του παρόντος» και το άρθρο 46 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 46

Προϋποθέσεις και διαδικασία

1. Κρατούμενοι που παρέχουν εργασία οποιασδήποτε μορφής ή παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης ή φοίτησης σε σχολικές μονάδες ή εκπαιδευτικά προγράμματα της παρ. 2 του άρθρου 35 ή συμμετέχουν σε εγκεκριμένα θεραπευτικά προγράμματα απεξάρτησης τοξικομανών, μπορεί να τύχουν ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής μετά από πρόταση του Συμβουλίου Εργασίας Κρατουμένων και απόφαση του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού. Για τους μεταξύ αυτών υποδίκους, οι ημέρες που έχουν υπολογισθεί ευεργετικά λαμβάνονται υπόψη μόνο στην περίπτωση καταδίκης τους από την ημερομηνία έκδοσης της οριστικής καταδικαστικής απόφασης.

Το μέτρο του ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής καταδίκων και υποδίκων για εργασία ή απασχόληση σε προγράμματα ή σπουδές, καθορίζεται ως ακολούθως:

α) Κάθε ημέρα απασχόλησης υπολογίζεται σε δύο (2) επιπλέον ημέρες εκτιόμενης ποινής στην περίπτωση πάσης φύσεως εργασίας, κύριας ή βοηθητικής, η οποία εκτελείται σε Αγροτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα ή Αγροτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων ή στην Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών ή στο Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελαιώνα Θηβών.

β) Κάθε ημέρα απασχόλησης υπολογίζεται σε μία (1) επιπλέον ημέρα εκτιόμενης ποινής στις περιπτώσεις:

βα) πάσης φύσεως εργασίας, κύριας ή βοηθητικής, η οποία εκτελείται σε οποιοδήποτε Σωφρονιστικό Κατάστημα εκτός Αγροτικού Σωφρονιστικού Καταστήματος ή Αγροτικού Σωφρονιστικού Καταστήματος Ανηλίκων, ή της Κεντρικής Αποθήκης Υλικού Φυλακών ή του Κέντρου Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελαιώνα Θηβών,

ββ) φοίτησης σε σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όπως Δημοτικά Σχολεία, Γυμνάσια ή Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Γενικά ή Επαγγελματικά Λύκεια, σε δομές μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως σε Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης, Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης, Δημόσια Κέντρα Διά Βίου Μάθησης και

Τμήματα Εκμάθησης της Ελληνικής Γλώσσας, καθώς και σε Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) και στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.),

βγ) συμμετοχής σε προγράμματα εκπαίδευσης, συμβουλευτικά – θεραπευτικά προγράμματα πάσης φύσεως απεξάρτησης, τρίμηνης τουλάχιστον διάρκειας, ή επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία πραγματοποιούνται σε οποιοδήποτε Σωφρονιστικό Κατάστημα με ή χωρίς εγκαταστάσεις παραγωγικής διαδικασίας εκτός Αγροτικής Φυλακής ή Αγροτικού Σωφρονιστικού Καταστήματος Ανηλίκων ή Κεντρικής Αποθήκης Υλικού Φυλακών ή του Κέντρου Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατούμενων Ελεώνα Θηβών. Η φοίτηση στα προγράμματα του πρώτου εδαφίου διαρκεί από 1ης Σεπτεμβρίου μέχρι τις 31 Αυγούστου του επόμενου έτους και περιλαμβάνει τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες. Αν οι εκπαιδευόμενοι απουσιάσουν αδικαιολόγητα για τουλάχιστον τρεις (3) ημέρες εντός της ίδιας εβδομάδας, αφαιρείται, επιπλέον των τριών (3) ημερών και το ημερομίσθιο που αντιστοιχεί στο Σαββατοκύριακο.

2. Προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, καθορίζει τις ειδικότερες ρυθμίσεις του ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής για καταδίκους και υποδίκους. Σε ειδικές ή εξαιρετικές περιπτώσεις με παρόμοιο προεδρικό διάταγμα μπορεί να γίνει υπέρβαση του παραπάνω ανώτατου ορίου.

3. Ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του: α) στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων παραγράφων να μην επιτρέψει τον ευεργετικό υπολογισμό των ημερών ποινής λόγω εργασίας των τριών τελευταίων μηνών εν όλω ή εν μέρει, αν ο κρατούμενος τιμωρήθηκε πειθαρχικά κατά τη διάρκεια του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος, κατά τα προβλεπόμενα από το άρθρο 69 παράγραφοι 2 και 3 του παρόντος Κώδικα ή β) να ανακαλέσει εν όλω ή εν μέρει προηγούμενες αποφάσεις του για ευεργετικό υπολογισμό ημερών ποινής, οι οποίες εκδόθηκαν μέσα στους προηγούμενους έξι μήνες, αν ο κρατούμενος τιμωρήθηκε πειθαρχικά. Κατά των αποφάσεων αυτών επιτρέπεται προσφυγή στο δικαστήριο εκτέλεσης ποινών μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης.».

Άρθρο 43

Υποχρέωση ασφάλισης κατά κινδύνου ατυχήματος - Τροποποίηση άρθρου 47 ν.

2776/1999

Στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 47 του ν. 2776/1999 (Α' 291) η λέξη «Δικαιοσύνης» αντικαθίσταται από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη», η φράση «παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης» αντικαθίσταται από τη φράση «παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή φοιτούν σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), συμπεριλαμβανομένης της περιόδου πρακτικής άσκησης ή μαθητείας,» και η λέξη «ΙΚΑ» από τις λέξεις «Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.)» και το άρθρο 47 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 47

Υποχρέωση ασφάλισης κατά κινδύνου ατυχήματος

Κρατούμενοι που εργάζονται σε θέσεις, όπως αυτές κάθε φορά ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Προστασίας του Πολίτη ή

παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή φοιτούν σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), συμπεριλαμβανομένης της περιόδου πρακτικής άσκησης ή μαθητείας, μέσα ή έξω από τη φυλακή υπάγονται στην ασφάλιση του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) κατά του κινδύνου του ατυχήματος, σύμφωνα με την περί ασφάλισης ισχύουσα νομοθεσία. Με απόφαση των αρμόδιων Υπουργών ορίζονται οι προϋποθέσεις για την ως άνω ασφάλιση των κρατουμένων.».

Άρθρο 44

Παροχές σε είδος - Τροποποίηση άρθρου 48 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 48 του ν. 2776/1999 (Α' 291) αντικαθίστανται οι λέξεις «Κατάστημα Κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικό Κατάστημα» και η λέξη «Ι.Κ.Α.» από τη λέξη «Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.)» και το άρθρο 48 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 48

Παροχές σε είδος

Οι παροχές υγειονομικού και φαρμακευτικού χαρακτήρα σε είδος χορηγούνται από το Σωφρονιστικό Κατάστημα, εφόσον δεν προβλέπεται η χορήγηση αντιστοίχων παροχών από τον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.).».

Άρθρο 45

Υπόχρεοι για την καταβολή εισφορών - Τροποποίηση άρθρου 50 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 50 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 αντικαθίσταται η λέξη «Ι.Κ.Α.» από τη λέξη «Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.)» και β) στην παρ. 2 επικαιροποιούνται οι ονομασίες των αρμόδιων Υπουργείων και η λέξη «Ι.Κ.Α.» αντικαθίσταται από τη λέξη «e-Ε.Φ.Κ.Α.» και το άρθρο 50 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 50

Υπόχρεοι για την καταβολή εισφορών

1. Σε περίπτωση που ο κρατούμενος εργάζεται σε ιδιωτικές μονάδες ή επιχειρήσεις εκτός φυλακής, οι εισφορές της ασφάλισης του Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) βαρύνουν τον εργαζόμενο κρατούμενο και τον εργοδότη.

2. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών, Προστασίας του Πολίτη, Υγείας και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, έπειτα από γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του e-Ε.Φ.Κ.Α., καθορίζεται το ύψος της εισφοράς των ανωτέρω κρατουμένων που εργάζονται και αυξομειώνεται το ύψος της εργοδοτικής εισφοράς, είτε γενικά είτε κατά κατηγορία επιχειρήσεων ή εργαζομένων. Με όμοιες υπουργικές αποφάσεις μπορεί ειδικότερα να ρυθμίζεται κάθε ζήτημα σχετικό με τον υπολογισμό, το χρόνο και τον τρόπο καταβολής των υπέρ του e-Ε.Φ.Κ.Α. ασφαλιστικών εισφορών.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 46

Σκοπός και μέσα πραγμάτωσης της επικοινωνίας - Τροποποίηση παρ. 2 άρθρου 51 ν. 2776/1999

Στην παρ. 2 του άρθρου 51 του ν. 2776/1999 (Α' 291) προστίθεται νέα περ. γα) και το άρθρο 51 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 51

Σκοπός και μέσα πραγμάτωσης της επικοινωνίας

1. Η τακτική και απρόσκοπτη επικοινωνία του κρατουμένου με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον αποσκοπεί στην ομαλή διαβίωσή του στο κατάστημα και την ταχύτερη προσαρμογή του στην κοινωνική ζωή μετά την απόλυσή του.
2. Η εν λόγω επικοινωνία πραγματοποιείται ιδίως με: α) την υποδοχή επισκεπτών, β) την ανταλλαγή επιστολών, γ) την τηλεφωνική επικοινωνία, γα) την ηλεκτρονική επικοινωνία μέσω εγκατεστημένων στο Σωφρονιστικό Κατάστημα ηλεκτρονικών υπολογιστών, δ) τις άδειες εξόδου από το κατάστημα και ε) τους θεσμούς ημιελεύθερης διαβίωσης των κρατουμένων.».

Άρθρο 47

Επισκέψεις -Τροποποίηση παρ. 2, 3, 5 και 7 άρθρου 52 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 52 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στο τρίτο εδάφιο της παρ. 2 αντικαθίσταται η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη», β) στην παρ. 3 προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο, γ) η παρ. 5 τροποποιείται με την πρόβλεψη αμετάκλητης δικαιοδοτικής κρίσης του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού σε περίπτωση προσφυγής κατά απόφασης απαγόρευσης ή περιορισμού του δικαιώματος επισκέψεων, δ) στην παρ. 7 αντικαθίστανται οι λέξεις «Καταστήματα Κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα» και το άρθρο 52 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 52

Επισκέψεις

1. Κάθε κρατούμενος δικαιούται να δέχεται τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα επισκέψεις συγγενών μέχρι τετάρτου βαθμού, διάρκειας το λιγότερο μισής ώρας, καθώς και επισκέψεις του συνηγόρου του χωρίς αριθμητικό ή χρονικό περιορισμό, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.
2. Το Συμβούλιο Φυλακής μπορεί, από δική του πρωτοβουλία ή μετά από γραπτή ή προφορική πρόταση της κοινωνικής υπηρεσίας ή μετά από αίτημα κρατουμένου, να επιτρέπει την επίσκεψη και άλλων ατόμων ή συλλόγων, που εκτιμάται ότι δεν θα ασκήσουν δυσμενή επίδραση στον κρατούμενο. Εκπρόσωποι κοινωνικών φορέων, μέλη επιστημονικών

εταιριών, πολιτιστικών, θρησκευτικών ή άλλων συλλόγων επισκέπτονται κρατούμενους ύστερα από άδεια του Συμβουλίου Φυλακής. Το Συμβούλιο Φυλακής ενημερώνει σχετικά τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, ο οποίος εντός τριών ημερών εγκρίνει ή απορρίπτει τη χορήγηση άδειας. Αν ο χρόνος αυτός παρέλθει άπρακτος, θεωρείται ότι η άδεια έχει χορηγηθεί. Η κοινωνική υπηρεσία του καταστήματος μεριμνά για τη διατήρηση των δεσμών του κρατουμένου με την οικογένειά του ή για τη δημιουργία θετικών διαπροσωπικών σχέσεων και με τρίτα πρόσωπα. Η άρνηση του κρατουμένου να δεχθεί τους παραπάνω επισκέπτες δεν αποτελεί στοιχείο δυσμενούς για αυτόν κρίσης.

3. Οι επισκέψεις πραγματοποιούνται σε ειδικό κατάλληλο χώρο του καταστήματος στον οποίο υπάρχει μόνον οπτικός έλεγχος. Οι επισκέψεις συζύγων και τέκνων των κρατουμένων πραγματοποιούνται σε ιδιαίτερο κατάλληλο χώρο του καταστήματος. Ειδικά στις περιπτώσεις επίσκεψης ανηλίκων τέκνων ηλικίας μέχρι οκτώ (8) ετών, το Συμβούλιο Φυλακών, με αίτημα του κρατουμένου ή ειδικού επιστήμονα του καταστήματος κράτησης, δύναται να αποφασίσει την ειδικότερη διαμόρφωση του τόπου και τρόπου επικοινωνίας με γνώμονα το συμφέρον του ανηλίκου.

4. Ο μέγιστος αριθμός των επισκέψεων, η διάρκεια και ο τρόπος επικοινωνίας, ο έλεγχος των επισκεπτών για λόγους ασφαλείας, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια ρυθμίζονται από τον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος.

5. Σε περίπτωση απαγόρευσης ή περιορισμού ή μη πραγματοποίησης των επισκέψεων, κάθε κρατούμενος μπορεί να προσφύγει στον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό, ο οποίος αποφασίζει αμετάκλητα.

6. Σε αλλοδαπούς κρατούμενους παρέχονται όλες οι δυνατές διευκολύνσεις για να επικοινωνούν με τους διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους του κράτους του οποίου φέρουν την υπηκοότητα ή με άλλα πρόσωπα τα οποία, κατά την κρίση του Συμβουλίου Φυλακής, συμβάλλουν στην εξομάλυνση των ειδικών προβλημάτων που δημιουργούνται από την κράτησή τους. Οι κρατούμενοι που προέρχονται από κράτη τα οποία δεν έχουν διπλωματικούς ή προξενικούς εκπροσώπους στη χώρα, καθώς και οι πρόσφυγες και οι απάτριδες, μπορούν να απευθύνονται στο διπλωματικό εκπρόσωπο του κράτους το οποίο έχει αναλάβει τα συμφέροντά τους ή σε οποιαδήποτε άλλη εθνική αρχή ή σε διεθνή οργάνωση της οποίας η αποστολή είναι να υπερασπίζεται τα συμφέροντα αυτά.

7. Τα Σωφρονιστικά Καταστήματα επιτρέπεται να επισκέπτονται, μετά από προηγούμενη ενημέρωση του διευθυντή του καταστήματος κράτησης, η Διακομματική Επιτροπή της Βουλής για το σωφρονιστικό σύστημα και ο Συνήγορος του Πολίτη.».

Άρθρο 48

Τηλεφωνική – ηλεκτρονική επικοινωνία, τηλεγραφήματα, επιστολές - Τροποποίηση άρθρου 53 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 53 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) ο τίτλος του άρθρου τροποποιείται με την προσθήκη της ηλεκτρονικής επικοινωνίας, β) στην παρ. 1 προστίθεται νέο τέταρτο εδάφιο, γ) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 προστίθεται παραπομπή στον ν. 2225/1994 (Α' 121), δ) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 6 μετά από τη λέξη «προς» προστίθεται η λέξη «τους», ε) η παρ. 7 τροποποιείται με την προσθήκη πρόβλεψης της αμετάκλητης δικαιοδοτικής κρίσης του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού σε περίπτωση προσφυγής κατά

της απόφασης επιβολής απαγόρευσης επικοινωνίας και διαγράφονται μετά τη λέξη «περιορισμού» οι λέξεις «της στέρησης» και το άρθρο 53 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 53

Τηλεφωνική – ηλεκτρονική επικοινωνία, τηλεγραφήματα, επιστολές

1. Κάθε κρατούμενος επικοινωνεί με τηλέφωνο που βρίσκεται σε κοινόχρηστο, οπτικά ελεγχόμενο χώρο του καταστήματος. Απαγορεύεται η χρήση και κατοχή κινητών τηλεφώνων. Με απόφαση του Συμβουλίου Φυλακής καθορίζονται οι ειδικότεροι όροι επικοινωνίας με τα κοινόχρηστα τηλέφωνα, καθώς και οι περιπτώσεις επικοινωνίας με άτομα τα οποία δεν έχουν δικαίωμα επίσκεψης. Σε κάθε περίπτωση το Συμβούλιο Φυλακής δύναται να περιορίσει την επικοινωνία του κρατούμενου όταν προκύπτει σοβαρός κίνδυνος διατάραξης της εύρυθμης και ασφαλούς λειτουργίας του Σωφρονιστικού Καταστήματος, τηρουμένης πάντως της αρχής της αναλογικότητας.
2. Κάθε υπόδικος δικαιούται να επικοινωνεί τηλεφωνικά με το δικηγόρο του χωρίς αριθμητικό περιορισμό.
3. Δεν τίθεται περιορισμός στην αποστολή τηλεγραφημάτων ή επιστολών που πραγματώνουν τους σκοπούς της διάταξης του άρθρου 51 παράγραφος 1 του παρόντος Κώδικα.
4. Το περιεχόμενο των επιστολών και της τηλεφωνικής και κάθε άλλης μορφής τηλεπικοινωνιακής ανταπόκρισης ή επικοινωνίας κατά το άρθρο 19 του Συντάγματος δεν ελέγχεται. Σε περίπτωση που το επιβάλλουν λόγοι εθνικής ασφάλειας ή προς διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων, το περιεχόμενο αυτό μπορεί να ελεγχθεί υπό τις εγγυήσεις που ορίζουν οι διατάξεις του ν. 2225/1994 (Α' 121).
5. Οι κρατούμενοι επικοινωνούν με δική τους δαπάνη, αν όμως δεν έχουν τη δυνατότητα αυτή, η σχετική δαπάνη μπορεί να καλύπτεται από την υπηρεσία.
6. Σε χώρο του καταστήματος προσιτό στους κρατούμενους τοποθετείται ταχυδρομικό κιβώτιο των Ελληνικών Ταχυδρομείων. Η διεύθυνση του καταστήματος φροντίζει αμέσως για την έγκαιρη αποστολή και παραλαβή τηλεγραφημάτων ή συστημένων επιστολών από και προς τους κρατούμενους.
7. Σε περίπτωση απαγόρευσης ή περιορισμού των δυνατοτήτων επικοινωνίας των κρατούμενων κατά τις προηγούμενες διατάξεις, κάθε κρατούμενος μπορεί να προσφύγει στον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό, κατά τις προϋποθέσεις του ν. 2225/1994, ο οποίος αποφασίζει αμετάκλητα.»

Άρθρο 49

Άδειες των κρατουμένων - Τροποποίηση άρθρου 54 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 54 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 αντικαθίστανται οι λέξεις «καταστήματα κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικά Καταστήματα» β) στην παρ. 3 η φράση «στους οποίους έχουν επιβληθεί μέτρα ασφαλείας κατά το άρθρο 69 ΠΚ ή εκτίουν» αντικαθίσταται από τη φράση «που εκτίουν», γ) στην παρ. 7 προστίθεται νέο δεύτερο εδάφιο και στο νέο τρίτο εδάφιο αντικαθίσταται ο αριθμός «5» από τον αριθμό «4», δ) στην παρ. 8 οι λέξεις «τριών ετών» αντικαθίστανται από τις λέξεις «ενός (1) έτους» και το άρθρο 54 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 54

Άδειες των κρατουμένων

1. Στους κρατουμένους χορηγούνται τακτικές, έκτακτες και εκπαιδευτικές άδειες απουσίας από τα Σωφρονιστικά Καταστήματα, σύμφωνα με τις επόμενες διατάξεις.
2. Ο χρόνος των αδειών θεωρείται χρόνος έκτισης της ποινής.
3. Από την εφαρμογή των ρυθμίσεων που ακολουθούν εξαιρούνται κρατούμενοι που εκτίουν ποινή για το έγκλημα της εσχάτης προδοσίας.
4. Μόνη η ιδιότητα του αλλοδαπού, του αστέγου ή του στερουμένου οικογενείας δεν αποκλείει τη χορήγηση αδειάς. Ειδικοί περιοριστικοί όροι μπορεί να τεθούν στις παραπάνω κατηγορίες από το αρμόδιο όργανο για την παρακολούθηση των κινήσεών τους από τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων ή Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής. Όταν αυτό δεν είναι δυνατόν, η παρακολούθηση του καταδίκου μπορεί να γίνεται με καταγραφή της γεωγραφικής θέσης του, μέσω συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης από την αρμόδια αρχή με τήρηση σχετικού αρχείου. Για την εφαρμογή του όρου αυτού απαιτείται η συναίνεση του καταδίκου.
5. Η απόρριψη αίτησης για χορήγηση αδειάς γίνεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου οργάνου. Νέα αίτηση για χορήγηση τακτικής ή εκπαιδευτικής άδειας δεν επιτρέπεται πριν παρέλθουν δύο μήνες από την οριστική απόρριψη της προηγούμενης.
6. Σε περίπτωση δεύτερης συνεχόμενης απόρριψης της αίτησης για χορήγηση αδειάς, ο κρατούμενος δικαιούται να προσφύγει στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών ως Συμβούλιο, μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απορριπτικής απόφασης.
7. Η άδεια μπορεί να ανακληθεί όταν ο κρατούμενος παραβιάσει τους όρους υπό τους οποίους χορηγήθηκε ή διωχθεί για αξιόπονη πράξη τουλάχιστον σε βαθμό πλημμελήματος. Αν κατά τη διάρκεια της άδειάς του, ο κρατούμενος καταδικαστεί και πρέπει να υποβληθεί στην εκτέλεση της ποινής, η άδεια διακόπτεται αυτοδικαίως μετά από την έκδοση της καταδικαστικής απόφασης και ο κρατούμενος συλλαμβάνεται. Η παρ. 4 του άρθρου 110 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζεται αναλόγως.
8. Κρατούμενος που δεν επιστρέφει στο κατάστημα κράτησης μετά τη λήξη ή ανάκληση χορηγηθείσας αδειάς, χωρίς να έχει προβεί σε έγκαιρη και ακριβή ενημέρωση και παραδεκτή δικαιολόγηση προς την υπηρεσία του καταστήματος, δεν δικαιούται νέα τακτική ή εκπαιδευτική άδεια πριν από την πάροδο ενός (1) έτους από την επιστροφή ή σύλληψή του.».

Άρθρο 50

Τακτικές άδειες – Προϋποθέσεις - Τροποποίηση άρθρου 55 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 55 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 αα) αντικαθίστανται τα δύο πρώτα εδάφια και προστίθεται νέο τελευταίο εδάφιο στην περ. (1), αβ) η περ. (2) τροποποιείται με την αποσαφήνιση ότι προκειμένου να χορηγηθεί άδεια δεν πρέπει να εκκρεμεί ποινική διαδικασία εκτός από αυτή για την οποία ο κατάδικος κρατείται, αγ) το πρώτο εδάφιο της υποπερ. α' της περ. (4) τροποποιείται ως προς τη λήψη υπόψη και των πειθαρχικών ποινών ως κριτηρίου για τη χορήγηση ή μη της άδειας, β) η παρ. 3 τροποποιείται με τη διαγραφή της επιφύλαξης της παρ. 3 του άρθρου 54 και την προσθήκη

και του διευθυντή της κλινικής στους αρμόδιους να γνωματεύσουν για τη χορήγηση άδειας στους κρατούμενους σε θεραπευτικά καταστήματα και το άρθρο 55 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 55

Τακτικές άδειες - Προϋποθέσεις

1. Οι τακτικές άδειες χορηγούνται εφόσον:

(1) Ο κατάδικος: α) εκτίει ποινή φυλάκισης ή περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης, εφόσον έχει εκτίσει πραγματικά το ένα όγδοο (1/8) της ποινής του, β) εκτίει ποινή κάθειρξης, εφόσον έχει εκτίσει πραγματικά το ένα πέμπτο (1/5) της ποινής του πλην των περιπτώσεων των κακουρηγημάτων του δεύτερου εδαφίου της παρ. 6 του άρθρου 105B του Ποινικού Κώδικα, όπου απαιτείται η πραγματική έκτιση των δύο πέμπτων (2/5) της ποινής του, γ) εκτίει ποινή ισόβιας κάθειρξης εφόσον έχει εκτίσει πραγματικά δώδεκα (12) έτη και αν εκτίει περισσότερες ποινές ισόβιας κάθειρξης εφόσον έχει εκτίσει πραγματικά επιπλέον τρία (3) έτη για κάθε, πέραν της μίας, ποινή ισόβιας κάθειρξης.

Αν στον κατάδικο έχουν επιβληθεί περισσότερες στερητικές της ελευθερίας ποινές και δεν έχει γίνει προσμέτρησή τους σε μία συνολική ποινή, κατά το άρθρο 94 του Ποινικού Κώδικα, για τον υπολογισμό της ποινής που εκτίεται κατά την έννοια της παρούσας διάταξης, λαμβάνεται υπόψη το άθροισμα των επί μέρους ποινών. Επί συρροής μίας ή περισσότερων ποινών ισόβιου κάθειρξης με επιμέρους ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης, το αθροιζόμενο μέρος πραγματικής έκτισης της ποινής πρόσκαιρης κάθειρξης αντιστοιχεί στο ένα όγδοο (1/8) αυτής.

(2) Δεν εκκρεμεί κατά του καταδίκου ποινική διαδικασία για αξιόποινη πράξη σε βαθμό πλημμελήματος που ενέχει πράξεις βίας ή απειλής βίας κατά προσώπων και πραγμάτων ή κακουρηγήματος, άλλη εκτός από αυτή για την οποία κρατείται, ή διαδικασία εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ή έκδοσης σε τρίτη χώρα.

(3) Εκτιμάται ότι δεν υπάρχει κίνδυνος τελέσεως, κατά τη διάρκεια της άδειας, νέων εγκλημάτων.

(4) Συντρέχουν λόγοι που δικαιολογούν την προσδοκία ότι δεν υπάρχει κίνδυνος φυγής και ότι ο κρατούμενος δεν θα κάνει κακή χρήση της αδειάς του.

Για να διαπιστωθεί αν συντρέχει αυτή η προϋπόθεση εκτιμώνται ιδίως: α) η προσωπικότητα του καταδίκου και η εν γένει συμπεριφορά του μετά την τέλεση της πράξης, κατά τη διάρκεια της κράτησης σε συνδυασμό και με τις πειθαρχικές ποινές, που έχουν περιληφθεί στο Ατομικό Δελτίο Πειθαρχικού Ελέγχου και κατά τη διάρκεια των αδειών, που ενδεχομένως του έχουν ήδη χορηγηθεί, β) η ατομική, επαγγελματική και κοινωνική κατάσταση του ιδίου και της οικογένειάς του, καθώς και οι τυχόν οικογενειακές του υποχρεώσεις, γ) η ωφέλεια, την οποία μπορεί να έχει για την προσωπικότητα του καταδίκου και τη μελλοντική του εξέλιξη, η λήψη μέτρων για τη σταδιακή επάνοδό του σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας.

2. Η τακτική άδεια χορηγείται από το Συμβούλιο του άρθρου 70 παράγραφος 1 του παρόντος μετά από αίτηση του καταδίκου. Κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου καλείται αυτός, καθώς και οποιοδήποτε τρίτο πρόσωπο για την παροχή των αναγκαίων διευκρινίσεων.

Ο δικαστικός λειτουργός που προεδρεύει του Συμβουλίου, σε περίπτωση διαφωνίας του ως προς τη χορήγηση της άδειας, προσφεύγει εντός προθεσμίας πέντε ημερών στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών ως Συμβούλιο, το οποίο αποφαινεται αμετάκλητα. Στην περίπτωση αυτή, η εγκριθείσα άδεια αναστέλλεται μέχρι την έκδοση της οριστικής αποφάσεως.

3. Στους κρατούμενους σε θεραπευτικό καταστήματα είτε δυνάμει δικαστικών αποφάσεων, είτε για νοσηλεία, χορηγείται τακτική άδεια, εφόσον ο θεράπων ιατρός και ο διευθυντής της κλινικής, όπου υπάρχει και λειτουργεί, γνωματεύσουν σχετικά. Ειδικά για τους κρατούμενους για νοσηλεία απαιτείται επιπλέον να γνωματεύσουν τόσο ο θεράπων ιατρός όσο και ο διευθυντής της κλινικής όπου υπάρχει και λειτουργεί, ότι πάσχουν από χρόνια ασθένεια και είναι αδύνατη επί του παρόντος η επαναμεταγωγή τους στο κατάστημα από το οποίο προήλθαν.».

Άρθρο 51

Ειδικότερη διαδικασία χορήγησης τακτικών αδειών - Τροποποίηση άρθρου 56 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 56 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 τροποποιούνται με την αύξηση της διάρκειας της τακτικής άδειας και το τρίτο εδάφιο της ίδιας παραγράφου με τη μείωση της συνολικής διάρκειας των αδειών ενός καταδίκου κατά τη διάρκεια του έτους, β) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 επικαιροποιείται η παραπομπή στον Ποινικό Κώδικα, γ) στην παρ. 6, στο πρώτο εδάφιο, επικαιροποιούνται οι νομοθετικές παραπομπές στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και στο τέταρτο εδάφιο προβλέπεται η κοινοποίηση της έκθεσης επιτήρησης στην αρμόδια επιτροπή παρακολούθησης και το άρθρο 56 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 56

Ειδικότερη διαδικασία χορήγησης τακτικών αδειών

1. Η τακτική άδεια διαρκεί από μία (1) έως έξι (6) ημέρες, στις οποίες συνυπολογίζονται οι Κυριακές και οι αργίες. Εφόσον ο κατάδικος έχει ήδη εκτίσει με οποιονδήποτε τρόπο τα τρία πέμπτα (3/5) της ποινής του και σε περίπτωση ποινής ισόβιας κάθειρξης δεκατέσσερα (14) έτη, η διάρκεια της άδειας μπορεί να αυξάνεται έως τις επτά (7) ημέρες, οι οποίες υπολογίζονται κατά τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο. Η συνολική διάρκεια των αδειών ενός καταδίκου δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις σαράντα δύο (42) ημέρες το έτος. Στους καταδίκους, οι οποίοι λαμβάνουν τακτική άδεια και δηλώνουν τόπο μετάβασης που απέχει από το κατάστημα κράτησής τους πέραν των τριακοσίων χιλιομέτρων ή κατοικούν σε νησιά που αντιμετωπίζουν συγκοινωνιακές δυσχέρειες, χορηγείται, με ειδικώς αιτιολογημένη απόφαση του διευθυντή της φυλακής, επιπλέον μία (1) ημέρα για τη μετάβαση και μία (1) ημέρα για την επιστροφή τους, οι οποίες δεν υπολογίζονται στη συνολική διάρκεια αδειών κάθε έτους.

2. Μεταξύ δύο αδειών μεσολαβούν τουλάχιστον δύο μήνες από την έναρξη της προηγούμενης άδειας.

3. Στον κατάδικο στον οποίο χορηγείται άδεια μπορεί να επιβληθούν περιοριστικοί όροι, ιδίως ως προς τον τόπο διαμονής του και τον τρόπο διαβίωσης του. Τέτοιοι περιοριστικοί όροι μπορεί να είναι οι προβλεπόμενοι στην παρ. 2 του άρθρου 106 ΠΚ, διαζευκτικά ή σωρευτικά. Αν πρόκειται για έφηβο, η άδεια μπορεί να εξαρτηθεί και από τον όρο, ότι κατά την έξοδο του από το κατάστημα και την επιστροφή του θα συνοδεύεται από τον γονέα ή το άτομο που ασκεί την επιμέλειά του ή από το πλησιέστερο συγγενικό του πρόσωπο. Ο κατάδικος που βρίσκεται σε άδεια υποχρεούται να παρουσιαστεί χωρίς καθυστέρηση στο

αστυνομικό τμήμα του τόπου διαμονής του. Όταν ο κατάδικος εκτίει ποινή ισόβιας ή εικοσιπενταετούς κάθειρξης, η άδεια μπορεί να χορηγείται με τον όρο του κατ' οίκον περιορισμού ή του εντοπισμού των κινήσεων με ηλεκτρονική επιτήρηση. Για την εφαρμογή του όρου αυτού απαιτείται η συναίνεση του καταδίκου.

4. Οι δαπάνες μετάβασης και επιστροφής του καταδίκου που έχει λάβει άδεια βαρύνουν τον ίδιο. Αλλά αν αδυνατεί να καταβάλει τη δαπάνη του ταξιδιού, ταξιδεύει δωρεάν με δημόσια μεταφορικά μέσα, με μέριμνα της διεύθυνσης του καταστήματος.

5. Πριν από τη χρήση της άδειας ο κατάδικος δηλώνει την ακριβή διεύθυνση διαμονής του και αποδεικνύει ότι είναι εξασφαλισμένη η διαβίωση του κατά τη διάρκεια της άδειας.

6. Ως προς την έννοια και τις ειδικές ρυθμίσεις εφαρμογής του κατ' οίκον περιορισμού και του εντοπισμού των κινήσεων με ηλεκτρονική επιτήρηση εφαρμόζονται αντίστοιχα η παρ. 1 του άρθρου 284 και οι παρ. 2 και 4 του άρθρου 285 ΚΠΔ. Ο κατάδικος σε βάρος του οποίου επιβλήθηκε ο όρος του κατ' οίκον περιορισμού ή του εντοπισμού των κινήσεων με ηλεκτρονική επιτήρηση, αφού καταβληθούν τα έξοδα που ορίστηκαν από το αρμόδιο συμβούλιο οδηγείται στο όργανο που έχει οριστεί για την προσαρμογή του τεχνικού μέσου επιτήρησης, με τη σχετική απόφαση του συμβουλίου. Εάν στο κατάστημα κράτησης στο οποίο επιβλήθηκε ο όρος δεν είναι αυτό δυνατόν, ο κατάδικος μεταγεται χωρίς αναβολή, με απόφαση του ίδιου συμβουλίου στο πλησιέστερο κατάστημα κράτησης στο οποίο λειτουργεί το όργανο αυτό. Αφού προσαρμοσθεί και ενεργοποιηθεί ο τεχνικός εξοπλισμός για την ηλεκτρονική επιτήρηση, οδηγείται στον προκαθορισμένο χώρο, ενώ συντάσσεται έκθεση, αντίγραφο της οποίας εντάσσεται στον ατομικό φάκελο (μητρώο) του καταδίκου και κοινοποιείται στην αρμόδια επιτροπή παρακολούθησης.».

Άρθρο 52

Έκτακτες άδειες - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 57 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 57 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 προστίθεται νέο δεύτερο εδάφιο, β) το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 τροποποιείται με την προσθήκη του συντρόφου με σύμφωνο συμβίωσης στις περιπτώσεις έκτακτης άδειας για κηδεία ή επίσκεψη, γ) στην παρ. 3 αντικαθίσταται η λέξη «χρεοφειλέτες» από τις λέξεις «κρατούμενους σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου» και το άρθρο 57 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 57

Έκτακτες άδειες

1. Κάθε κρατούμενος δικαιούται να λάβει έκτακτη άδεια εξόδου κατ' ανώτατο όριο 24 ωρών, έστω και αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση τακτικής άδειας. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και με έγκριση του αρμοδίου δικαστικού λειτουργού, η έκτακτη άδεια μπορεί να υπερβαίνει τις είκοσι τέσσερις (24) ώρες και να εκτείνεται στον απολύτως αναγκαίο χρόνο για την ικανοποίηση της αιτίας χορήγησής της, σε καμία περίπτωση όμως δεν δύναται να υπερβεί τις σαράντα οκτώ (48) ώρες.

2. Η έκτακτη άδεια χορηγείται με απόφαση του αρμοδίου δικαστικού λειτουργού προς εκπλήρωση οικογενειακών, επαγγελματικών ή άλλων έκτακτων και απρόβλεπτων εξαιρετικού χαρακτήρα αναγκών του κρατουμένου. Την έκτακτη άδεια μπορεί να χορηγήσει

προσωπικά και ο διευθυντής του καταστήματος, ο οποίος ενημερώνει αμέσως τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό, μόνο: α) για κηδεία συζύγου ή συντρόφου με σύμφωνο συμβίωσης ή συγγενούς μέχρι και δευτέρου βαθμού και β) για μια επίσκεψη σε σύζυγο ή σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης ή συγγενή μέχρι και δευτέρου βαθμού σε κατεπείγουσες κρίσιμες καταστάσεις της υγείας τους.

3. Η έκτακτη άδεια σε κρατούμενους σε εκτέλεση απόφασης πολιτικού δικαστηρίου χορηγείται με απόφαση του Προέδρου Πρωτοδικών του τόπου κράτησης για τους λόγους που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού.

4. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται αν συντρέχει λόγος ασφαλούς συνοδείας κατά τη διάρκεια της άδειας.».

Άρθρο 53

Εκπαιδευτικές άδειες - Τροποποίηση άρθρου 58 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 58 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) οι παρ. 1 και 2 αντικαθίστανται, β) το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 τροποποιείται ως προς τις προϋποθέσεις αναγνώρισης δικαιώματος λήψης άδειας στους εξ αποστάσεως φοιτούντες κρατούμενους για τις εξεταστικές περιόδους, γ) το δεύτερο και το τρίτο εδάφιο της παρ. 5 τροποποιούνται ως προς τη διαδικασία και τους λόγους ανάκλησης της εκπαιδευτικής άδειας και το άρθρο 58 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 58

Εκπαιδευτικές άδειες

1. Η εκπαιδευτική άδεια χορηγείται για τη φοίτηση κρατούμενων σε δημόσιες σχολές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, εφόσον στην περιοχή φοίτησης λειτουργεί αντίστοιχο προς την κατηγορία στην οποία ανήκουν οι ενδιαφερόμενοι Σωφρονιστικό Κατάστημα και η φοίτηση δεν δύναται να πραγματοποιηθεί με εξ αποστάσεως παρακολούθηση των μαθημάτων. Η άδεια χορηγείται από το Συμβούλιο της παρ. 1 του άρθρου 70. Προκειμένου να αιτηθεί εκπαιδευτική άδεια ο κρατούμενος πρέπει να έχει παραμείνει σε Σωφρονιστικό Κατάστημα τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες αν είναι υπόδικος ή κατάδικος σε ποινή φυλάκισης, τουλάχιστον δώδεκα (12) μήνες αν είναι κατάδικος σε ποινή κάθειρξης και τουλάχιστον είκοσι τέσσερις (24) μήνες αν είναι κατάδικος σε ισόβια κάθειρξη. Για τους υποδίκους απαιτείται και η σύμφωνη γνώμη του δικαστικού οργάνου που διέταξε την προσωρινή κράτηση. Εάν το Συμβούλιο της παρ. 1 του άρθρου 70 αποφαινεται υπέρ της χορήγησης της άδειας, αλλά υπάρχει αρνητική γνώμη του δικαστικού οργάνου που διέταξε την προσωρινή κράτηση, ο κρατούμενος δικαιούται να προσφύγει στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών ως συμβούλιο, μέσα σε δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης. Οι παρ. 3 και 6 του άρθρου 56 εφαρμόζονται ανάλογα. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Παιδείας και Θρησκευμάτων και Προστασίας του Πολίτη, καθορίζονται οι προϋποθέσεις, ο τρόπος και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εξ αποστάσεως παρακολούθηση των μαθημάτων και των εργαστηρίων, καθώς και η συμμετοχή στις εξετάσεις των ανωτέρω φοιτητών ή σπουδαστών, σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών της σχολής στην οποία φοιτούν.

2. Δεν χορηγείται εκπαιδευτική άδεια :

- α) αν αφορά σπουδές σε εκπαιδευτικό ίδρυμα κατώτερης βαθμίδας από αυτό στο οποίο έχει ήδη σπουδάσει ο ενδιαφερόμενος,
- β) αν εκκρεμεί κατά του καταδίκου ποινική διαδικασία για αξιόποινη πράξη σε βαθμό πλημμελήματος που ενέχει πράξεις βίας ή απειλής βίας κατά προσώπων και πραγμάτων ή κακουργήματος, άλλη εκτός από αυτή για την οποία κρατείται, ή διαδικασία εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ή έκδοσης σε τρίτη χώρα,
- γ) αν εκκρεμεί πειθαρχική ποινή στο Ατομικό Δελτίο Πειθαρχικού Ελέγχου, εκτός αν με ειδική αιτιολογία το Συμβούλιο των Φυλακών κρίνει άλλως, λόγω και της ελαφράς φύσης του πειθαρχικού παραπτώματος,
- δ) αν εκτιμάται ότι υπάρχει κίνδυνος τελέσεως κατά τη διάρκεια της άδειας νέων εγκλημάτων,
- ε) αν συντρέχουν ειδικοί λόγοι που δικαιολογούν την προσδοκία ότι υπάρχει κίνδυνος φυγής ή κακής χρήσης της άδειας.
- στ) αν ο κατάδικος δεν είχε επιτυχή παρακολούθηση άνω του ενός τρίτου (1/3) των δηλωθέντων μαθημάτων και εργαστηρίων κατά το προηγούμενο ακαδημαϊκό εξάμηνο για το οποίο είχε χορηγηθεί άδεια.

3. Κατά το χρόνο της εκπαιδευτικής άδειας ο κρατούμενος διαμένει στο παραπάνω κατάστημα ή σε κατάστημα ή Τμήμα Ημιελεύθερης Διαβίωσης. Στην απόφαση που χορηγεί την άδεια ορίζονται οι αναγκαίες για την υλοποίησή της λεπτομέρειες και προϋποθέσεις και ιδιαίτερα: α) το εκπαιδευτικό ίδρυμα φοίτησης, β) οι ημέρες και οι ώρες απουσίας του αδειούχου κατά τις ανάγκες του οικείου εκπαιδευτικού προγράμματος, γ) η ολική ή μερική απαλλαγή του αδειούχου από υποχρεώσεις του προγράμματος λειτουργίας του καταστήματος προς διευκόλυνση της μελέτης του.

4. Ειδικά στους σπουδαστές δημόσιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην οποία δεν είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση των μαθημάτων, η χορηγούμενη εκπαιδευτική άδεια απουσίας περιορίζεται μόνο κατά τις περιόδους των εξετάσεων και μέχρι 15 ημέρες ανά εξεταστική περίοδο χωρίς να ισχύουν τα ελάχιστα όρια έκτισης ποινής ή υποδικίας της παρ. 1, εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις του τρίτου εδαφίου της παρ. 1 και της παρ. 2.

Στις περιπτώσεις αυτές το αρμόδιο όργανο μπορεί κατά παρέκκλιση των ορισμών της παραγράφου 2 του άρθρου 54, του παρόντος να υπολογίσει μόνον ένα μέρος του χρόνου των αδειών ως χρόνο έκτισης της ποινής, αν συντρέχει μια ή περισσότερες από τις προϋποθέσεις, που αναφέρονται στην επόμενη παράγραφο, για την ανάκληση της εκπαιδευτικής αδείας, έστω κι αν αυτή δεν έγινε.

5. Η εκπαιδευτική άδεια λήγει με την ολοκλήρωση της φοίτησης του κρατουμένου. Με απόφαση του αρμόδιου οργάνου, ύστερα από εισήγηση του κοινωνικού λειτουργού ή του ειδικού επιστήμονα, αν αυτό είναι δυνατό, η εκπαιδευτική άδεια μπορεί να ανακληθεί αν: α) ο αδειούχος τιμωρηθεί για πειθαρχικό παράπτωμα, β) η συνέχιση της άδειας δημιουργεί σοβαρές υπόνοιες για τέλεση νέων εγκλημάτων ή γ) ο κρατούμενος κάνει κακή χρήση της άδειας. Ως κακή χρήση της άδειας θεωρείται ιδίως η πλημμελής παρακολούθηση, ή η χρήση της άδειας για άλλους σκοπούς πλην της εκπαίδευσης.

6. Κρατούμενοι που κάνουν χρήση εκπαιδευτικής άδειας επιδοτούνται κατά τη διάρκειά της από τα Κεφάλαια Εργασίας Κρατουμένων. Το ύψος της επιδότησης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών και καλύπτει τουλάχιστον τα απολύτως αναγκαία έξοδά τους.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Άρθρο 54

Ημιελεύθερη διαβίωση - Τροποποίηση άρθρου 59 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 59 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στις παρ. 1 και 3 αντικαθίσταται η αναφορά στα Καταστήματα Κράτησης από αναφορά στα Σωφρονιστικά Καταστήματα, β) στην παρ. 4 η λέξη «Δικαιοσύνης» αντικαθίστανται από τις λέξεις « Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 59 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 59

Ημιελεύθερη διαβίωση

1. Σκοπός του θεσμού της ημιελεύθερης διαβίωσης είναι η επαγγελματική ή άλλη απασχόληση των καταδίκων έξω από τα Σωφρονιστικά Καταστήματα χωρίς διαρκή επιτήρησή τους, ώστε να επιτυγχάνεται η σταδιακή επάνοδός τους σε καθεστώς πλήρους ελευθερίας.
2. Η ημιελεύθερη διαβίωση εκτίεται στα καταστήματα, σε Τμήματα Ημιελεύθερης Διαβίωσης (ΤΜ.Η.ΔΙ.) των καταστημάτων αυτών ή σε ειδικά Καταστήματα Ημιελεύθερης Διαβίωσης (Κ.Η.ΔΙ.).
3. Ο κατάδικος στον οποίο χορηγείται άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης τοποθετείται κατά προτίμηση σε Κ.Η.ΔΙ. ή, αν δεν υπάρχει τέτοιο κατάστημα στον τόπο της απασχόλησής του, σε ΤΜ.Η.ΔΙ. τοπικού καταστήματος ή, αν δεν λειτουργεί τέτοιο Τμήμα, τοποθετείται σε ειδική πτέρυγα του τοπικού Σωφρονιστικού Καταστήματος της κατηγορίας στην οποία ανήκει.
4. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη ορίζονται τα καταστήματα όπου λειτουργούν ειδικές πτέρυγες ή ΤΜ.Η.ΔΙ...».

Άρθρο 55

Άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση - Τροποποίηση άρθρου 60 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 60 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 αντικαθίστανται οι λέξεις «Κατάστημα Κράτησης» από τις λέξεις «Σωφρονιστικό Κατάστημα», β) στην παρ. 2: βα) αντικαθίσταται η περ. α', ββ) στην περ. β' προστίθεται ως προϋπόθεση για τη χορήγηση άδειας η μη εκκρεμοδικία για αξιόποινη πράξη σε βαθμό πλημμελήματος που ενέχει πράξεις βίας, γ) το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 τροποποιείται με την προσθήκη της οικογενειακής κατάστασης του κρατουμένου στα κριτήρια για τη χορήγηση της άδειας, δ) η παρ. 5 τροποποιείται με την πρόβλεψη της απόρριψης της αίτησης για υπό όρο απόλυση για ουσιαστικούς λόγους ως προϋπόθεσης χορήγησης από το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών άδειας ημιελεύθερης διαβίωσης και το άρθρο 60 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 60

Άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση

1. Άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση χορηγείται σε καταδίκους που επιθυμούν να συνεχίσουν την προηγούμενη επαγγελματική απασχόλησή τους ή για τους οποίους έχει εξευρεθεί εργασία έξω από το Σωφρονιστικό Κατάστημα σε δημόσιο, δημοτικό ή ιδιωτικό φορέα ή θέση σε εγκεκριμένο πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης, κατά τα οριζόμενα στον παρόντα Κώδικα.

2. Η άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση χορηγείται εφόσον: (α) Ο κατάδικος εκτίει ποινή πρόσκαιρης κάθειρξης για αδικήματα που υπάγονται στην παρ. 4 του άρθρου 19 Α ή ποινή φυλάκισης ή περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων και σε κάθε περίπτωση του έχει χορηγηθεί μία άδεια και έχει τηρήσει τους όρους αυτής, (β) δεν εκκρεμεί κατά του κατάδικου ποινική διαδικασία για άλλη αξιόποινη πράξη σε βαθμό κακουργήματος ή πλημμελήματος που ενέχει πράξεις βίας και (γ) ο κατάδικος έχει αποδεδειγμένα εξασφαλίσει εργασία έξω από το κατάστημα ή αποδέχεται να απασχοληθεί σε θέση εργασίας που θα του υποδεικνύεται.

3. Η άδεια χορηγείται κατά τη διαδικασία και με απόφαση του οργάνου που προβλέπεται στο άρθρο 70 παράγραφος 1 του παρόντος. Για τη χορήγηση της εν λόγω άδειας εκτιμάται, ιδίως, η προσωπικότητα και η εν γένει συμπεριφορά του κατάδικου μετά την τέλεση της πράξης και κατά τη διάρκεια της κράτησης, η κατάσταση της υγείας του, η οικογενειακή του κατάσταση, η ικανότητα και το ενδιαφέρον του για την απασχόληση για την οποία του χορηγείται η άδεια και η θέλησή του για ενεργό συνεργασία με το προσωπικό και τους υπεύθυνους στο χώρο της απασχόλησής του. Στην απόφαση ορίζονται, μεταξύ άλλων, και: α) οι ημέρες και ώρες απασχόλησης του κατάδικου έξω από το κατάστημα κράτησης ή το ΤΜ.Η.ΔΙ. ή το Κ.Η.ΔΙ. στο οποίο τοποθετείται, β) το είδος απασχόλησης, γ) ο τρόπος αμοιβής και το ασφαλιστικό καθεστώς του, δ) οι υπεύθυνοι του καταστήματος και του χώρου απασχόλησης, οι οποίοι συνεργάζονται για την επίλυση των συναφών προβλημάτων και ε) κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

4. Σε περίπτωση απόρριψης αίτησης για άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης, ο κατάδικος δικαιούται να προσφύγει στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών ως Συμβούλιο μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση σ' αυτόν της απορριπτικής απόφασης.

5. Άδεια ημιελεύθερης διαβίωσης μπορεί να χορηγήσει ύστερα από αίτηση του κατάδικου και το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, όταν τούτο απορρίπτει αίτηση απόλυσης υπό όρο για ουσιαστικούς λόγους, εφόσον ο κατάδικος κρίνεται ικανός και κατάλληλος προς τούτο. Για το σκοπό αυτό το Συμβούλιο Φυλακής παρέχει στο δικαστήριο κάθε χρήσιμο στοιχείο.

6. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται ανάλογα σε καταδίκους στους οποίους έχει χορηγηθεί εκπαιδευτική άδεια κατά το άρθρο 58 του παρόντος.».

Άρθρο 56

Ανάκληση άδειας για ημιελεύθερη διαβίωση - Τροποποίηση περ. γ' παρ. 1 άρθρου 61 ν. 2776/1999

Η περ. γ) της παρ. 1 του άρθρου 61 του ν. 2776/1999 (Α' 291) τροποποιείται, με την πρόβλεψη μεταξύ των λόγων ανάκλησης της άδειας, της περίπτωσης άσκησης δίωξης για πράξη που απειλείται με ποινή φυλάκισης άνω των δύο ετών και το άρθρο 61 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 61

Ανάκληση άδειας για ημιελεύθερη διαβίωση

1. Η άδεια για ημιελεύθερη διαβίωση για λόγους απασχόλησης μπορεί να ανακληθεί μετά από εισήγηση των υπευθύνων του εδαφίου γ' υπό στοιχείο δ' της παραγράφου 3 του προηγούμενου άρθρου, με αιτιολογημένη απόφαση του αρμοδίου οργάνου, αν ο κατάδικος:
α) παραβεί τους όρους ή τις υποχρεώσεις που του έχουν επιβληθεί ή τους όρους του εσωτερικού κανονισμού του Κ.Η.ΔΙ. ή ΤΜ.Η.ΔΙ., β) τιμωρηθεί για πειθαρχικό παράπτωμα των κατηγοριών Α' και Β' του άρθρου 68 του παρόντος, γ) διωχθεί για αξιόποινη πράξη τουλάχιστον σε βαθμό πλημμελήματος, με επαπειλούμενη ποινή φυλάκισης που υπερβαίνει τα δύο (2) έτη, δ) δημιουργεί συστηματικά προβλήματα στο χώρο απασχόλησής του.
2. Σε περίπτωση ανάκλησης της άδειας ημιελεύθερης διαβίωσης, ο κατάδικος δικαιούται να προσφύγει στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών ως Συμβούλιο μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της απόφασης για ανάκληση της άδειας. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής και η άσκησή της δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα.
3. Μετά την ανάκληση της άδειας ημιελεύθερης διαβίωσης ο κατάδικος επιστρέφει στο κατάστημα από το οποίο προήλθε.».

Άρθρο 57

Τμηματική έκτιση της ποινής - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 63 ν. 2776/1999

Η παρ. 1 του άρθρου 63 του ν. 2776/1999 (Α' 291) τροποποιείται με την προσαρμογή των ορίων εκτιθείσας ποινής προκειμένου να θεμελιωθεί το δικαίωμα τμηματικής έκτισης ποινής και το άρθρο 63 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 63

Τμηματική έκτιση της ποινής

1. Κατάδικοι που εκτίουν ποινή φυλάκισης α) μέχρι τριών (3) ετών, σε κάθε περίπτωση και β) άνω των τριών (3) ετών, εφόσον έχουν εκτίσει πραγματικά το ένα δέκατο (1/10) της ποινής τους, μπορούν να ζητήσουν με αίτησή τους προς το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών την τμηματική έκτιση της ποινής τους.
2. Η τμηματική έκτιση της ποινής γίνεται κατά τις ημέρες του τέλους εβδομάδας ή κατά τις ημέρες των αργιών, εφόσον ο κατάδικος εργάζεται ή σπουδάζει, ενώ για τους λοιπούς κατά τις εργάσιμες ημέρες. Οι ημέρες της εβδομάδας κατά τις οποίες ο κατάδικος διαβιώνει εντός καταστήματος κράτησης, λογίζονται ως ημέρες έκτισης ποινής.
3. Το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών αποφασίζει για την τμηματική έκτιση της ποινής ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου του άρθρου 70 παράγραφος 1 του παρόντος και ακρόαση του καταδίκου. Στην ίδια απόφαση ορίζονται ο αριθμός των προς έκτιση τμημάτων ποινής, οι όροι έκτισης τούτων, οι ακριβείς ώρες εισόδου και εξόδου από το κατάστημα, λαμβανομένης

υπόψη της φύσης της επαγγελματικής απασχόλησης ή των σπουδών του καταδίκου έξω από αυτό, καθώς και οι λοιπές αναγκαίες λεπτομέρειες.

4. Η απόφαση για τμηματική έκτιση της ποινής ανακαλείται από το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών κατά τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου, όταν ο κρατούμενος παραβιάζει συστηματικά τους όρους ή τις υποχρεώσεις που καθόρισε η απόφαση ή ασκήθηκε ποινική δίωξη για κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών.

5. Ο κατάδικος δικαιούται να ζητήσει από το Δικαστήριο Εκτέλεσης ποινών την προσωρινή ή οριστική άρση της τμηματικής έκτισης της ποινής.

6. Οι κατάδικοι που υπάγονται στο παρόν άρθρο δικαιούνται να ζητήσουν μόνο έκτακτες άδειες. Το δικαίωμα της υπό όρον απόλυσης διατηρείται.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΥΘΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

Άρθρο 58

Μέτρα τάξης και ασφάλειας - Τροποποίηση παρ. 2 και 5 άρθρου 65 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 65 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 και στο εισαγωγικό εδάφιο της παρ. 5 η αναφορά σε καταστήματα κράτησης αντικαθίσταται από την αναφορά σε «Σωφρονιστικά Καταστήματα», β) στο εισαγωγικό εδάφιο της παρ. 5 τροποποιείται το αρμόδιο όργανο για την κατάρτιση του κανονισμού ασφαλείας και το άρθρο 65 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 65

Μέτρα τάξης και ασφάλειας

1. Η διατήρηση της τάξης και ασφάλειας του καταστήματος αποτελεί καθήκον του σωφρονιστικού προσωπικού. Αν εκδηλωθεί ομαδική απείθεια, στάση ή αντίσταση κρατουμένων σε νόμιμη διαταγή και ιδίως στη διαταγή επιστροφής και εγκλεισμού στα κελιά, ο εισαγγελέας ή ο νόμιμος αναπληρωτής του, και σε περίπτωση κατεπίγοντος, ο διευθυντής της φυλακής ή ο υποδιευθυντής ή ο αρχιφύλακας, που αναπληρώνει νόμιμα το διευθυντή, μπορεί να καλεί την αστυνομική δύναμη προς παροχή οιασδήποτε κατά την κρίση του αναγκαίας συνδρομής, συμπεριλαμβανομένης και της επέμβασης στην περίπτωση στάσης. Ο τρόπος της επέμβασης αποφασίζεται από τον επικεφαλής της αστυνομικής δύναμης. Η πρόσκληση γίνεται εγγράφως και σε κατεπείγουσα περίπτωση προφορικώς, οπότε ακολουθεί σχετικό έγγραφο. Αν κατά την κρίση των ως άνω οργάνων είναι άμεσα και εξαιρετικά αναγκαία η επέμβαση της αστυνομικής δύναμης, συμπεριλαμβανομένης και της εισόδου σε κάθε χώρο του καταστήματος, και δεν παρευρίσκεται εισαγγελέας, ενημερώνεται αυτός αμέσως με οποιονδήποτε τρόπο και σπεύδει στο κατάστημα, οπότε μπορεί να προβεί σε ανάκληση της εντολής επέμβασης.

2. Μέτρα τάξης συνιστούν η χρήση χειροπεδών, ο εγκλεισμός στα προβλεπόμενα από το άρθρο 21 παράγραφος 3 του παρόντος κελιά, καθώς και κάθε άλλο συναφές και ανάλογο για την περίπτωση μέτρο για τη διατήρηση και την αποκατάσταση της τάξης και ασφάλειας του

Σωφρονιστικού Καταστήματος. Στη λήψη των μέτρων αυτών μπορεί να συμπράττει και η εξωτερική φρουρά του καταστήματος. Τα μέτρα αυτά λαμβάνονται, από το Συμβούλιο Φυλακής και σε έκτακτες περιπτώσεις όταν βίαιες ενέργειες κρατουμένου θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, την υγεία ή την ελευθερία του προσωπικού ή συγκρατουμένου του, από το διευθυντή του καταστήματος και εγκρίνονται μέσα σε 24 ώρες από το Συμβούλιο Φυλακής. Η λήψη των πρόσφορων μέτρων τάξης και η ένταση της χρήσης τους προσδιορίζονται από τις ειδικές, κατά περίπτωση, συνθήκες.

3. Τα μέτρα προφυλακτικής μόνωσης ή κατευνασμού που ενδείκνυνται στις περιπτώσεις απόπειρας αυτοκτονίας, κατάποσης αντικειμένων επικίνδυνων για την υγεία, μεταδοτικών νόσων, ψυχογενών αντιδράσεων από την κράτηση, ψυχικής πάθησης ή άλλης διατάραξης των ψυχικών λειτουργιών, λαμβάνονται κατά τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου ύστερα από γνωμάτευση ιατρού. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, τα προαναφερόμενα μέτρα δεν αποτελούν τιμωρία.

4. Οι ειδικότερες προϋποθέσεις και διαδικασίες διεξαγωγής έρευνας από το φυλακτικό προσωπικό, η οπλοφορία του, καθώς και η αντιμετώπιση στάσεων, αποδράσεων, αντίστασης και ομαδικής απείθειας προβλέπονται στον εσωτερικό κανονισμό του καταστήματος.

5. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη καταρτίζεται ο κανονισμός ασφάλειας των Σωφρονιστικών Καταστημάτων με τον οποίο καθορίζονται:

α) τα προληπτικά μέτρα ασφάλειας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό μέρος του καταστήματος,

β) οι ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβαίνει το σωφρονιστικό προσωπικό, η εξωτερική φρουρά και οι άλλες αστυνομικές δυνάμεις για την τήρηση της τάξης και τον έλεγχο της ασφάλειας του καταστήματος, ιδίως κατά την έξοδο των κρατουμένων για προαυλισμό, την επάνοδό τους στα κελιά ή τους θαλάμους, τη διανομή φαγητού, τις μεταγωγές, τη μεταφορά ασθενών, την αντίσταση ή απείθεια σε νόμιμες διαταγές, τις τυχόν απόπειρες απόδρασης και σε όλες τις ανάλογες περιπτώσεις, και

γ) τα κατασταλτικά μέτρα ασφάλειας που λαμβάνονται στο εσωτερικό και το εξωτερικό μέρος του καταστήματος σε περίπτωση διασάλευσης της ομαλής λειτουργίας του και διατάραξης της ασφάλειάς του.

6. Η ισχύς του άρθρου αυτού δεν εξαρτάται από την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης της προηγούμενης παραγράφου.».

Άρθρο 59

Πειθαρχικές ποινές - Τροποποίηση άρθρου 69 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 69 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η περ. γ' της παρ. 1 τροποποιείται ως προς τα όρια των βαθμών ποινής, β) στο τρίτο εδάφιο της παρ. 1 επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις και: βα) στην Κατηγορία Α' προβλέπεται η επιβολή εκατό (100) βαθμών ποινής για κατοχή ή χρήση κινητού τηλεφώνου, ββ) στις Κατηγορίες Β' και Γ' μεταβάλλονται τα όρια των βαθμών ποινής, γ) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 4 επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις και τροποποιείται η περ. γ' με την προσθήκη και της πειθαρχικής ποινής της περ. γ' της παρ. 1, δ) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 5 η λέξη «εφήβους» αντικαθίσταται από τη λέξη «ανηλίκους» και το άρθρο 69 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 69

Πειθαρχικές ποινές

1. Οι πειθαρχικές ποινές που επιβάλλονται στον κρατούμενο για τα παραπτώματα του προηγούμενου άρθρου εκτελούνται είτε στο κατάστημα όπου αυτός κρατείται είτε σε αυτό όπου επειγόντως μετάγεται. Αυτές είναι:

- α) Περιορισμός σε κελί κράτησης κατά την έννοια του άρθρου 21 παράγραφος 3 του παρόντος Κώδικα από μια έως δέκα ημέρες με καθημερινή επίσκεψη ιατρού,
- β) Μεταγωγή σε άλλο κατάστημα, η οποία παραγγέλλεται από την Κ.Ε.Μ. και εκτελείται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 76 του παρόντος,
- γ) Βαθμοί ποινής από δέκα (10) έως εκατό (100),
- δ) Στέρηση της δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.

Για τα πειθαρχικά παραπτώματα των κατηγοριών του προηγούμενου άρθρου απειλούνται κατά κατηγορία οι εξής ποινές:

Κατηγορία Α': Περιορισμός από μια έως δέκα ημέρες σε ειδικό κελί κράτησης ή μεταγωγή ή στέρηση επί ένα έτος δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ή δεκαέξι (16) έως τριάντα (30) βαθμοί ποινής σύμφωνα με το επόμενο άρθρο, και σε περίπτωση κατοχής ή χρήσης κινητού τηλεφώνου εκατό (100) βαθμοί ποινής.

Κατηγορία Β': Στέρηση επί ένα εξάμηνο δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ή τριάντα (30) έως πενήντα (50) βαθμοί ποινής.

Κατηγορία Γ': Στέρηση επί δύο μήνες δυνατότητας συμμετοχής σε εργασία ή σε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης ή δέκα (10) έως τριάντα (30) βαθμοί ποινής.

Επιτρέπεται η επιβολή σωρευτικώς κατά κατηγορία των προαναφερόμενων ποινών.

2. Οι βαθμοί ποινής λαμβάνονται υπόψη για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του κρατουμένου και ιδίως στις περιπτώσεις της υπό όρο απόλυσης, της χορήγησης άδειας, του ευεργετικού υπολογισμού ημερών ποινής και άλλων ευεργετικών μέτρων.

3. Εάν στον κρατούμενο έχουν επιβληθεί περισσότεροι από εκατό (100) βαθμοί ποινής, η χορήγηση των παραπάνω ευεργετικών μέτρων γίνεται μόνον ύστερα από ειδική αιτιολογία ως προς το σημείο αυτό από το αρμόδιο όργανο.

4. Οι πειθαρχικές ποινές του παρόντος άρθρου διαγράφονται από το ατομικό δελτίο πειθαρχικού ελέγχου του κρατουμένου και δεν λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση τακτικής άδειας και απόλυσης υπό όρον ως εξής: α) στην περ. α' της παρ. 1 μετά από δύο (2) έτη από την επιβολή της, β) στην περ. β' της παρ. 1 μετά από ένα (1) έτος από την επιβολή της και γ) στις περ. γ' και δ' της παρ. 1 μετά από την πάροδο έξι (6) μηνών από την επιβολή τους. Αν μέσα στα ανωτέρω χρονικά διαστήματα επιβληθεί νέα πειθαρχική ποινή, ο χρόνος διαγραφής της υπολογίζεται από τη λήξη του χρόνου διαγραφής που προβλέπεται για την εκάστοτε προηγούμενη πειθαρχική ποινή, εκτός εάν οι ομοειδείς πειθαρχικές ποινές έχουν συγχωνευτεί. Η συγχώνευση ομοειδών ποινών γίνεται, ύστερα από αίτηση συγχώνευσης του καταδίκου, από το πειθαρχικό συμβούλιο του καταστήματος, στο οποίο κρατείται. Κατά τη συγχώνευση, η βαρύτερη ποινή επαυξάνεται τουλάχιστον κατά το ένα τρίτο (1/3) εκάστης των λοιπών συντρεχουσών πειθαρχικών ποινών και όχι άνω των δύο τρίτων (2/3).

5. Σε υπερήλικες, γυναίκες, ασθενείς και ανηλίκους η ποινή της παραγράφου 1α του άρθρου αυτού επιβάλλεται μόνον εφόσον συντρέχουν ειδικές περιστάσεις και ύστερα από ειδικά αιτιολογημένη απόφαση του αρμόδιου οργάνου. Εφόσον δεν συντρέχουν τέτοιες

περιστάσεις επιβάλλονται οι ποινές των εδαφίων β' ή γ' τις παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.».

Άρθρο 60

Πειθαρχική διαδικασία - Τροποποίηση παρ. 10 άρθρου 71 ν. 2776/1999

Στην παρ. 10 του άρθρου 71 του ν. 2776/1999 (Α' 291) η λέξη «Δικαιοσύνης» αντικαθίσταται από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 71 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 71

Πειθαρχική Διαδικασία

1. Η γραπτή αναφορά για την τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος υποβάλλεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο αμέσως μετά την τέλεση ή τη γνώση της πράξης και του προσώπου που την τέλεσε. Σε κάθε περίπτωση η υποβολή της αναφοράς μετά πάροδο δέκα ημερών είναι απαράδεκτη.
2. Ο Πρόεδρος του Πειθαρχικού Συμβουλίου καλεί τον αναφέροντα να βεβαιώσει ενόρκως το περιεχόμενο της αναφοράς και στη συνέχεια συγκαλεί το αρμόδιο όργανο, γνωστοποιεί εγγράφως και χωρίς χρονοτριβή στον κρατούμενο το παράπτωμα και τα στοιχεία της υπόθεσης για την οποία υπάρχει σε βάρος του αναφορά και τον καλεί σε υπεράσπιση και απολογία. Αν ο κρατούμενος δεν γνωρίζει την ελληνική γλώσσα ορίζεται διερμηνέας.
3. Αν πρόκειται για παράπτωμα της κατηγορίας Α' του άρθρου 68 του παρόντος, το Συμβούλιο συγκαλείται μέσα σε 48 ώρες, διαφορετικά μέσα σε πέντε (5) ημέρες από την υποβολή της αναφοράς. Αν κριθεί σκόπιμο, το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί να περιορίσει τον αριθμό των προτεινόμενων μαρτύρων.
4. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις πειθαρχικών παραπτωμάτων ακολουθείται η διαδικασία του άρθρου 65 παράγραφος 2 και κινείται η Πειθαρχική Διαδικασία το ταχύτερο δυνατό.
5. Η απόφαση του Πειθαρχικού Συμβουλίου είναι ειδικά αιτιολογημένη, απαγγέλλεται αμέσως μετά την εκδίκαση της υπόθεσης και καταχωρίζεται, εφόσον επιβληθεί ποινή, στα μητρώα του καταστήματος και στο ατομικό δελτίο του κρατουμένου.
6. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο για την επιβολή πειθαρχικής ποινής, καθώς και για τον καθορισμό του ύψους και της διάρκειάς της, συνεκτιμά τη βαρύτητα και τις συνθήκες τέλεσης της πράξης, την προσωπικότητα του κρατουμένου, τον εναπομένοντα χρόνο έκτισης, καθώς και κάθε άλλο σημαντικό στοιχείο. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί με αιτιολογημένη απόφασή του να απέχει από την επιβολή ποινής ή να επιβάλλει ποινή μικρότερη της ελάχιστης προβλεπόμενης.
7. Προσφυγή του κρατουμένου κατά των αποφάσεων του Πειθαρχικού Συμβουλίου κατατίθεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία πέντε ημερών στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, το οποίο την εκδικάζει και αποφαινεται αμετάκλητα. Στην περίπτωση του περιορισμού η άσκηση προσφυγής δεν αναστέλλει την εκτέλεση της απόφασης, εκτός αν το Πειθαρχικό Συμβούλιο είχε αποφασίσει άλλως.
8. Σε περίπτωση υποτροπής μέσα σε έξι μήνες το Πειθαρχικό Συμβούλιο μπορεί να διατάξει την εκτέλεση και της πειθαρχικής ποινής που έχει ανασταλεί ή διακοπεί.

9. Επιτρέπεται η συνεκδίκαση πειθαρχικών παραπτωμάτων και επιβολή συνολικής πειθαρχικής ποινής. Η συνολική ποινή δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο του είδους της προβλεπόμενης ποινής και διαγράφεται κατά τη διαδικασία του άρθρου 69 παράγραφος 4 του παρόντος κώδικα.

10. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη ή του Πειθαρχικού Συμβουλίου μπορεί να ανασταλεί, να διακοπεί ή να χαρισθεί εν όλω ή εν μέρει πειθαρχική ποινή περιορισμού σε ατομικό κελί εφόσον: α) υπάρχει κίνδυνος ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του κρατουμένου ή β) εξαιρετικές ενέργειες του κρατουμένου πείθουν για την ενίσχυση της συναίσθησης ευθύνης του. Την ίδια δυνατότητα έχει σε έκτακτες περιπτώσεις και ο διευθυντής του καταστήματος, η απόφαση του οποίου τίθεται στο Πειθαρχικό Συμβούλιο προς έγκριση εντός δύο ημερών. Στην παραπάνω περίπτωση β' η ποινή δεν λαμβάνεται υπόψη για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του κρατουμένου, όταν πρόκειται να του χορηγηθεί οποιαδήποτε άδεια ή να απολυθεί υπό όρο.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ

ΜΕΤΑΓΩΓΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Άρθρο 61

Λόγοι μεταγωγής - Τροποποίηση άρθρου 72 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 72 του ν. 2776/1999 (Α' 291) προστίθενται περ. ε), στ), ζ), καθώς και δεύτερο εδάφιο και το άρθρο 72 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 72

Λόγοι μεταγωγής

Η μεταγωγή κρατουμένων παραγγέλλεται για λόγους: α) προσωπικούς, οικογενειακούς, εκπαιδευτικούς και για τοποθέτηση σε εργασία, β) υγείας, γ) δικονομικούς ή συναφείς, δ) σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του καταστήματος κράτησης, ε) πειθαρχικούς, στ) σχετικούς με τον σεβασμό των δικαιωμάτων με βάση την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του φύλου, ζ) συμμόρφωσης προς δικαστική απόφαση, σύμφωνα με το άρθρο 6Α. Στην τελευταία περίπτωση, η μεταγωγή, που διατάχθηκε υλοποιείται κατ' απόλυτη προτεραιότητα από την Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.).».

Άρθρο 62

Μεταγωγή για λόγους δικονομικούς-Τροποποίηση άρθρου 75 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 75 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 2 επικαιροποιείται η νομοθετική παραπομπή στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και προστίθεται παραπομπή και στις ρυθμίσεις άλλων διεθνών συμβάσεων, β) στην παρ. 3 προστίθεται παραπομπή στις ρυθμίσεις του ν. 4307/2014 (Α' 246) και επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις, γ) στην παρ. 4 προστίθεται παραπομπή στον ν. 3251/2004 (Α' 127) και σε ρυθμίσεις διεθνών συμβάσεων και επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις, δ) προστίθεται παρ. 5 και το άρθρο 75 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 75

Μεταγωγή για λόγους δικονομικούς

1. Στην περίπτωση γ' του άρθρου 72 η μεταγωγή κρατουμένου παραγγέλλεται από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Εφετών ή Πλημμελειοδικών προς διευκόλυνση του έργου της ανάκρισης ή για να εμφανισθεί ο κρατούμενος σε δικαστήριο ή σε δημόσια αρχή. Ο ίδιος Εισαγγελέας φροντίζει για την ταχεία επαναμεταγωγή του. Για νεαρούς κρατουμένους, υποδίκους και ειδικές κατηγορίες κρατουμένων ισχύουν όσα προβλέπονται αντίστοιχα στις διατάξεις των άρθρων 12 παράγραφος 5, 15 παράγραφος 3 και 16 παράγραφος 2 του παρόντος.

2. Αν πρόκειται για μεταγωγή κρατουμένου προς εξέτασή του ως μάρτυρα κατ' αντιπαράσταση με μάρτυρες ή κατηγορουμένους στην αλλοδαπή, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 460 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας σε συνδυασμό με τις ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής επί ποινικών Υποθέσεων, όπως αυτή κυρώθηκε με το ν.δ. 4218/1961 (Α' 171), του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της και άλλων πολυμερών ή διμερών διεθνών συμβάσεων.

3. Σε περίπτωση μεταφοράς καταδίκου από και προς την αλλοδαπή για την έκτιση ποινής, εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τη μεταφορά των καταδίκων της 21.3.1983, όπως αυτή κυρώθηκε με τον ν. 1708/1987 (Α' 108), του ν. 4307/2014 (Α' 246) περί αμοιβαίας αναγνώρισης ποινικών αποφάσεων και άλλων πολυμερών ή διμερών διεθνών συμβάσεων.

4. Σε περίπτωση μεταγωγής αλλοδαπού κρατουμένου για λόγους έκδοσης του εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Έκδοσης της 13.12.1957 όπως αυτή κυρώθηκε με τον ν. 4165/1961 (Α' 75), του ν. 3251/2004 (Α' 127) περί ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και άλλων πολυμερών ή διμερών διεθνών συμβάσεων.

5. Οι μεταγόμενοι για δικονομικούς λόγους ή λόγους εμφάνισης σε δημόσια αρχή, με μέριμνα και ευθύνη του Διευθυντή και του Αρχιφύλακα του Σωφρονιστικού Καταστήματος, μεταγόνται, όχι νωρίτερα από δέκα (10) ημέρες, προς το κατάστημα προορισμού και επαναμετάγονται στο κατάστημα από το οποίο προήλθαν, όταν εκλείψουν οι λόγοι αυτοί, το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών. Εξαιρούνται οι περιπτώσεις αναβολής δίκης μέχρι δεκαπέντε (15) ημέρες. Δεν επιτρέπεται για οποιαδήποτε αιτία η υποβολή αιτημάτων παραμονής κρατουμένων, προς την Κ.Ε.Μ., όσων βρίσκονται σε Σωφρονιστικά Καταστήματα για δικονομικούς λόγους.».

Άρθρο 63

Μεταγωγές για λόγους σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του Καταστήματος κράτησης, πειθαρχικούς και σεβασμού των δικαιωμάτων με βάση την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του φύλου – Αντικατάσταση τίτλου και άρθρου 76 ν. 2776/1999

Ο τίτλος και το περιεχόμενο του άρθρου 76 του ν. 2776/1999 (Α' 291) αντικαθίστανται ως εξής:

«Άρθρο 76

Μεταγωγές για λόγους σχετικούς με την ομαλή λειτουργία του Σωφρονιστικού Καταστήματος, πειθαρχικούς και σεβασμού των δικαιωμάτων με βάση την ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του φύλου.

Στις περ. δ', ε' και ζ' του άρθρου 72, η μεταγωγή παραγγέλλεται από την Κ.Ε.Μ. ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις και εφόσον συντρέχει αδυναμία άμεσης συνεδρίασης της Κ.Ε.Μ., η μεταγωγή παραγγέλλεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αντεγκληματικής Πολιτικής, ύστερα από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής και στην περίπτωση αυτή, εισάγεται το ταχύτερο δυνατό στην Κ.Ε.Μ. για έγκριση ή μη.».

Άρθρο 64

Εκτέλεση της μεταγωγής - Τροποποίηση άρθρου 77 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 77 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 επικαιροποιείται η παραπομπή στις προϋποθέσεις αναβολής της μεταγωγής του άρθρου 72 για λόγους υγείας, προστίθεται η υποχρέωση προσκόμισης έγγραφης ιατρικής γνωμάτευσης και στο δεύτερο εδάφιο προβλέπεται η έγγραφη και αιτιολογημένη αναφορά της αναβολής της μεταγωγής με ταυτόχρονη κοινοποίηση και στην αρχή εκτέλεσης της μεταγωγής, β) στην παρ. 3 τροποποιείται το πρώτο εδάφιο με την προσθήκη παραπομπής στα άρθρα 11 έως 13 του π.δ. 215/2006 (Α' 217), αντικαθίστανται οι λέξεις «Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης», γίνονται νομοτεχνικές βελτιώσεις και προστίθεται νέο δεύτερο εδάφιο, γ) προστίθεται παρ. 4 και το άρθρο 77 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 77

Εκτέλεση της μεταγωγής

1. Η μεταγωγή γίνεται κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή μετακίνηση του κρατουμένου, αλλά χωρίς να θίγεται η αξιοπρέπειά του ή να του δημιουργούνται πρόσθετες ταλαιπωρίες. Οι χειροπέδες χρησιμοποιούνται μόνον όποτε αυτό, κατά την κρίση των αρμοδίων για τη μεταγωγή οργάνων, κρίνεται απολύτως αναγκαίο. Σε περιπτώσεις μεταγωγής υπερηλίκων, εγκύων, ασθενών και εφήβων το μέτρο αυτό κατά το δυνατόν, αποφεύγεται.

2. Η μεταγωγή κρατουμένου στις περ. α', γ', δ', ε' και στ' του άρθρου 72 του παρόντος αναβάλλεται, μόνο εφόσον υπάρχει κίνδυνος ζωής ή σοβαρής και μόνιμης βλάβης της υγείας του, σύμφωνα με έγγραφη γνωμάτευση του ιατρού του καταστήματος και μέχρις ότου ο κίνδυνος παρέλθει. Σε κάθε περίπτωση, ο διευθυντής αναφέρει αμέσως, εγγράφως και αιτιολογημένα, την αναβολή της μεταγωγής στην αρχή που την παρήγγειλε, με ταυτόχρονη

κοινοποίηση στην αρχή εκτέλεσης της μεταγωγής, επισυνάπτοντας τη σχετική ιατρική γνωμάτευση.

3. Οι διατυπώσεις παράδοσης και παραλαβής του μεταγόμενου, τα μέσα πραγματοποίησης της μεταγωγής, τα μέτρα ασφάλειας κατά τη διάρκειά της, οι χώροι παραμονής κατά περίπτωση και κάθε άλλη συναφής λεπτομέρεια ρυθμίζονται από τα άρθρα 11 έως 13 του π.δ. 215/2006 (Α' 217) και από τα άρθρα 144 έως 154 του π.δ. 141/1991 (Α' 58), καθώς και με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης. Σε κάθε περίπτωση, ενημερώνεται η υπηρεσία εκτέλεσης της μεταγωγής, ως προς την ιδιαίτερη επικινδυνότητα του κρατουμένου και τυχόν ύπαρξη μολυσματικής ασθένειας.

4. Για την ασφάλεια της εκτέλεσης των μεταγωγών, της παραλαβής και διακίνησης των κρατουμένων εντός και εκτός του καταστήματος, η υπηρεσία εφοδιάζει με ατομικό δελτίο υπηρεσιακής ταυτότητας, κάθε σωφρονιστικό υπάλληλο, ανεξαρτήτως κλάδου ή ειδικότητας, ο τύπος του οποίου καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ

ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΙΝΩΝ

Άρθρο 65

Οριστική απόλυση καταδίκων - υποδίκων και λοιπών κατηγοριών κρατουμένων - Τροποποίηση άρθρου 78 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 78 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο διαγράφεται η λέξη «χρεοφειλετών», β) στην παρ. 1: βα) στο πρώτο εδάφιο οι λέξεις «καταστήματος κράτησης» αντικαθίστανται από τις λέξεις «Σωφρονιστικού Καταστήματος» και προβλέπεται η απόλυση των κρατουμένων να γίνεται μέχρι τις 20.00, ββ) προστίθεται νέο δεύτερο εδάφιο, γ) στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 γίνεται διόρθωση παροράματος, δ) προστίθεται παρ. 6 και το άρθρο 78 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 78

Οριστική απόλυση καταδίκων - υποδίκων και λοιπών κατηγοριών κρατουμένων

1. Η απόλυση του κρατουμένου ενεργείται από τον διευθυντή του Σωφρονιστικού Καταστήματος κατά τις εργάσιμες ημέρες και μέχρι τις 20.00. Αν η ημέρα της απόλυσης είναι επίσημη αργία ή Σαββατοκύριακο, τότε η απόλυση ενεργείται την προηγούμενη εργάσιμη ημέρα. Κατ' εξαίρεση οι ανήλικοι και νεαροί κρατούμενοι δύνανται να παραμείνουν ως φιλοξενούμενοι σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο του σωφρονιστικού καταστήματος, εκτός των χώρων κράτησης μέχρι και την επομένη ημέρα από την απόλυσή τους, όταν οι οικείοι τους αδυνατούν να προσέλθουν να τους παραλάβουν.

2. Όταν επίκειται απόλυση ο ιατρός του καταστήματος ελέγχει την υγεία του υπό απόλυση κρατουμένου. Αν ο κρατούμενος νοσεί σοβαρά μπορεί να ανασταλεί η εκτέλεση της απόλυσής του από το κατάστημα κράτησης μετά από αίτηση του ίδιου και γνώμη του ιατρού του καταστήματος, εφόσον είναι αδύνατη η μεταφορά του σε νοσηλευτικό ίδρυμα.

3. Ως προς τη λήξη της ποινής και της υποδικίας εφαρμόζονται το άρθρο 6 του Συντάγματος και οι οικείες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

4. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, οι κρατούμενοι σύμφωνα με το άρθρο 16 του παρόντος απολύονται:

α) όταν συμπληρωθεί η διάρκεια της προσωπικής κράτησης που ορίζει η απόφαση,

β) όταν εκλείψει ο λόγος για τον οποίο επεβλήθη η προσωπική κράτηση,

γ) αν κατατεθεί στην αρμόδια αρχή ή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων το χρέος, για το οποίο επιβλήθηκε η προσωπική κράτηση μαζί με τους τόκους που οφείλονται ήδη και τα έξοδα της εκτέλεσης και κατατεθεί το γραμμάτιο στο γραμματέα του πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το κατάστημα.

δ) όταν ο κρατούμενος συμπληρώσει το 65^ο έτος της ηλικίας του.

5. Στην περίπτωση α` της προηγούμενης παραγράφου η απόλυση γίνεται από τον διευθυντή του καταστήματος.

Στις άλλες περιπτώσεις διατάσσεται από τον πρόεδρο του καθ` ύλην αρμόδιου δικαστηρίου, στην περιφέρεια του οποίου βρίσκεται το κατάστημα κράτησης, ο οποίος δικάζει κατά τη διαδικασία των άρθρων 686 επόμενα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

6. Ο Διευθυντής του Καταστήματος, όταν επίκειται η απόλυση του κρατουμένου, υποχρεούται να ενημερώσει εγκαίρως, το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «ΕΠΑΝΟΔΟΣ» και την Υπηρεσία Επιμελητών Κοινωνικής Αρωγής, εφόσον πρόκειται για ενήλικο κρατούμενο και την υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων, εφόσον πρόκειται για ανήλικο, προκειμένου να μεριμνήσουν για την ομαλή ένταξη και προσαρμογή του.».

Άρθρο 66

Διατυπώσεις για την απόλυση - Τροποποίηση άρθρου 79 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 79 του ν. 2776/1999 (Α' 291) αντικαθίστανται η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 79 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 79

Διατυπώσεις για την απόλυση

Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη καθορίζονται οι διατυπώσεις για την απόλυση σύμφωνα με τις προηγούμενες διατάξεις.».

Άρθρο 67

Θάνατος κρατουμένου - Τροποποίηση άρθρου 80 ν. 2776/1999

Το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 80 του ν. 2776/1999 (Α' 291) τροποποιείται με την προσθήκη της πρόβλεψης της συνδρομής κοινωνικού λειτουργού για τη γνωστοποίηση του θανάτου στους οικείους του θανόντος κρατουμένου και το άρθρο 80 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 80

Θάνατος κρατουμένου

1. Ο θάνατος κρατουμένου πιστοποιείται από τον ιατρό του καταστήματος κράτησης ή του θεραπευτικού καταστήματος ή νοσηλευτικού ιδρύματος παραμονής του κρατουμένου. Σε κάθε περίπτωση διενεργείται ιατροδικαστική εξέταση.
2. Ο διευθυντής του καταστήματος ανακοινώνει αμέσως το γεγονός του θανάτου του κρατουμένου στις αρμόδιες διοικητικές και δικαστικές αρχές και με τη συνδρομή του κοινωνικού λειτουργού του καταστήματος στους συγγενείς του. Σε περίπτωση θανάτου αλλοδαπού κρατουμένου, ειδοποιείται η πρεσβεία ή η πλησιέστερη προξενική αρχή της χώρας του.
3. Εγκαταλειμμένοι ή άποροι κρατούμενοι ενταφιάζονται με έξοδα του Δημοσίου.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΜΕΤΑΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

Άρθρο 68

Μέριμνα της Πολιτείας πριν και μετά την οριστική απόλυση - Σκοπός του Ν.Π.Ι.Δ. «ΕΠΑΝΟΔΟΣ» - Επιτροπές Κοινωνικής Υποστήριξης - Τροποποίηση άρθρου 81 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 81 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο η λέξη «ίδρυση» αντικαθίσταται από τη λέξη «Σκοπός», β) η παρ. 1 τροποποιείται με την προσθήκη της απαγόρευσης διακρίσεων κατά τη λήψη μέριμνας για την ομαλή κοινωνική επάνοδο και προσαρμογή των αποφυλακισθέντων, γ) αντικαθίσταται η παρ. 2, γ) το πρώτο εδάφιο της παρ. 3, το δεύτερο εδάφιο της παρ. 4 και οι παρ. 5 και 6 επικαιροποιούνται ως προς τα αρμόδια όργανα, δ) στην παρ. 7 διορθώνεται η παραπεμπόμενη παράγραφος και το άρθρο 81 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 81

Μέριμνα της πολιτείας πριν και μετά την οριστική απόλυση - Σκοπός του Ν.Π.Ι.Δ. «ΕΠΑΝΟΔΟΣ» - Επιτροπές Κοινωνικής Υποστήριξης

1. Η Πολιτεία οφείλει να μεριμνά έγκαιρα για την ομαλή επάνοδο και προσαρμογή χωρίς διακρίσεις όλων των κρατουμένων, που πρόκειται να απολυθούν οριστικά στο κοινωνικό, επαγγελματικό και οικογενειακό τους περιβάλλον.
2. Για την εκπλήρωση της υποχρέωσης της παρ. 1, την επαγγελματική κατάρτιση, την αποκατάσταση, την οικονομική συμπαράσταση και την προετοιμασία και προώθηση της εν γένει κοινωνικής επανένταξης των κρατουμένων και αποφυλακισθέντων μεριμνά το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «ΕΠΑΝΟΔΟΣ», που εποπτεύεται από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, με έδρα την Αθήνα.
3. Σε κάθε περιφερειακή ενότητα συγκροτείται πενταμελής «Επιτροπή Κοινωνικής Υποστήριξης» με απόφαση του οικείου Περιφερειάρχη, την οποία αυτός κοινοποιεί στο Κ.Ε.Σ.Φ.. Η Επιτροπή μπορεί να αποτελείται από μέλη του δικαστικού σώματος εν ενεργεία ή επί τιμή, του δικηγορικού συλλόγου, του ιατρικού συλλόγου, εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, της εκκλησίας, πολιτιστικών, κοινωνικών και εκπαιδευτικών φορέων,

ειδικούς επιστήμονες ή και εθελοντές. Η θητεία της Επιτροπής είναι διετής και ανανεώσιμη, η δε συμμετοχή σε αυτήν είναι άμισθη και τιμητική.

4. Αποστολή της Επιτροπής είναι η ενημέρωση του κρατουμένου ή του απολυθέντος σχετικά με θέματα που αφορούν τη νομική και κοινωνική του κατάσταση, καθώς και η υποβοήθησή του για προσαρμογή στην κοινωνική ζωή. Για το σκοπό αυτόν η Επιτροπή συνεργάζεται με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης ή άλλους κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς.

5. Η διαδικασία συγκρότησης των Επιτροπών Κοινωνικής Υποστήριξης καθορίζεται από τον οικείο Περιφερειάρχη, ο οποίος αφού λάβει υπόψη τις κατά την περ. γ' της παρ. 3 του άρθρου 8 του παρόντος, προτάσεις του Κ.Ε.Σ.Φ. καταρτίζει και τους εσωτερικούς κανονισμούς λειτουργίας τους. Τα απαιτούμενα έξοδα λειτουργίας των επιτροπών αυτών εγγράφονται στον προϋπολογισμό της οικείας Περιφερειακής Ενότητας.

6. Ο πρόεδρος της Επιτροπής Κοινωνικής Υποστήριξης υποβάλλει κάθε έτος έκθεση δραστηριοτήτων και προτάσεις στον οικείο Περιφερειάρχη και τις κοινοποιεί στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

7. Το Ν.Π.Ι.Δ. της παρ. 2 συνεργάζεται με τις Επιτροπές κοινωνικής Υποστήριξης, το Κ.Ε.Σ.Φ. και τους λοιπούς ασχολούμενους με τη μετασφρονιστική μέριμνα φορείς.».

Άρθρο 69

Μέτρα για τους οριστικά απολυόμενους – Αντικατάσταση παρ. 3 άρθρου 82 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 82 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 και την παρ. 4 αντικαθίσταται η αναφορά στον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) από την αναφορά στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.) β) η παρ. 3 αντικαθίσταται, και το άρθρο 82 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 82

Μέτρα για τους οριστικά απολυόμενους

1. Με προεδρικό διάταγμα εκδιδόμενο κατ' αναλογίαν του άρθρου 81 παράγραφος 2 του παρόντος κώδικα μπορεί να δημιουργούνται ξενώνες για τους οριστικά απολυόμενους, υπαγόμενοι στο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου "ΕΠΑΝΟΔΟΣ" του προηγούμενου άρθρου.

Στους ξενώνες αυτούς οι παραπάνω μπορεί να διαμένουν και να διατρέφονται για διάστημα μέχρι δύο μηνών από την απόλυσή τους, εφόσον στερούνται στέγης. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα καθορίζονται και τα σχετικά με τη λειτουργία των ξενώνων, το προσωπικό και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

2. Με τη συνδρομή της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.), των Ο.Τ.Α. και άλλων κοινωνικών φορέων ή εθελοντών παρέχεται στους φιλοξενούμενους στον ξενώνα κάθε δυνατή ενημέρωση που αφορά την ανεύρεση εργασίας και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ή προσανατολισμού. Ειδικοί επιστήμονες παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη, όπου τούτο κρίνεται αναγκαίο.

3. Η ένταξη των αποφυλακισθέντων στην οικονομική και κοινωνική ζωή επιτυγχάνεται με την πρόσληψή τους, κατά προτεραιότητα, στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις ή Μονάδες που λειτουργούν υπό την εποπτεία της πολιτείας και έχουν σκοπό τη συλλογική και κοινωνική ωφέλεια.

4. Ως προς την επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση στον ιδιωτικό τομέα ισχύουν οι σχετικές ρυθμίσεις της Δ.ΥΠ.Α..».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΠΟΙΝΩΝ

Άρθρο 70

Διοικητική εποπτεία - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 83 ν. 2776/1999

Στην παρ. 1 του άρθρου 83 του ν. 2776/1999 (Α' 291) αντικαθίσταται η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και οι λέξεις «εντός του Ιανουαρίου» από τις λέξεις «στο πρώτο τρίμηνο» και το άρθρο 83 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 83

Διοικητική εποπτεία

1. Η διοικητική εποπτεία της ορθής εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος Κώδικα ανήκει στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Οι διευθυντές των καταστημάτων κράτησης υποβάλλουν στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη στο πρώτο τρίμηνο κάθε έτους έκθεση σχετικά με τη λειτουργία του καταστήματος κατά τον προηγούμενο χρόνο και προτάσεις.
2. Η προηγούμενη παράγραφος δεν αφορά στις αποφάσεις που λαμβάνονται από τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό και το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών κατά τη δικαιοδοτική λειτουργία τους.».

Άρθρο 71

Εποπτεία της εκτέλεσης των ποινών εντός του Σωφρονιστικού Καταστήματος - Τροποποίηση άρθρου 84 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 84 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στον τίτλο και στο τρίτο εδάφιο της παρ. 1 η αναφορά σε καταστήματα κράτησης αντικαθίσταται από αναφορά σε «Σωφρονιστικά Καταστήματα», β) στο τρίτο εδάφιο της παρ. 1 και στην παρ. 2 αντικαθίσταται η λέξη «Δικαιοσύνης» από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και το άρθρο 84 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 84

Εποπτεία της εκτέλεσης των ποινών μέσα στο Σωφρονιστικό Κατάστημα

1. Όπου στον παρόντα Κώδικα προβλέπονται συλλογικά όργανα υπό την προεδρία του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού, ορίζονται με πράξη του προέδρου τα μέλη του σωφρονιστικού προσωπικού που μετέχουν στη σύνθεσή τους, με έναν αναπληρωτή της ίδιας ή συναφούς ειδικότητας. Στα εν λόγω συλλογικά όργανα μετέχουν όχι μόνον μόνιμα αλλά και με σύμβαση μέλη του προσωπικού. Στην περίπτωση που τα συμβούλια και οι επιτροπές του παρόντος δεν μπορούν να συγκροτηθούν, επειδή δεν υπηρετούν στο Σωφρονιστικό

Κατάστημα υπάλληλοι του οικείου κλάδου, τα ελλείποντα μέλη συμπληρώνονται με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, από μόνιμους υπαλλήλους του Σωφρονιστικού Καταστήματος, των κλάδων ΠΕ Σωφρονιστικού Ενηλίκων, ΤΕ και ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού και ΔΕ φύλαξης των σωφρονιστικών και θεραπευτικών καταστημάτων και της Κ.Α.Υ.Θ., για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η έλλειψη αυτή.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Προστασίας του Πολίτη και Υγείας ορίζονται τα σχετικά με την εποπτεία της εκτέλεσης της ποινής κατά το χρόνο παραμονής του κρατουμένου σε θεραπευτικό κατάστημα ή νοσηλευτικό ίδρυμα, σύμφωνα με το άρθρο 30 του παρόντος.».

Άρθρο 72

Αρμοδιότητες του δικαστικού λειτουργού - Τροποποίηση άρθρου 85 ν. 2776/1999

Στο δεύτερο εδάφιο του άρθρου 85 του ν. 2776/1999 (Α'291) επικαιροποιείται η παραπομπή στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και το άρθρο 85 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 85

Αρμοδιότητες του Δικαστικού Λειτουργού

Ο αρμόδιος δικαστικός λειτουργός έχει τα προβλεπόμενα από την κείμενη νομοθεσία καθήκοντα. Ειδικότερα, αποφασίζει επί όσων θεμάτων του ανατίθενται στον παρόντα Κώδικα, ασκεί τις αρμοδιότητες του άρθρου 567 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας συμμετέχει στη σύνθεση του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών και δικαιούται να ασκεί προσφυγή κατ' αποφάσεων του Συμβουλίου Φυλακής, εξαιρούμενος στην περίπτωση αυτήν από τη σύνθεση του πιο κάτω Δικαστηρίου κατά την εκδίκαση της προσφυγής του.».

Άρθρο 73

Εποπτεία του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών - Τροποποίηση άρθρου 86 ν. 2776/1999

Στο άρθρο 86 του ν. 2776/1999 (Α'291) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) στην παρ. 1 προστίθενται περ. γ' και δεύτερο εδάφιο, β) στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3 η λέξη «τηλεμοιοτύπημα» αντικαθίσταται από τις λέξεις «ηλεκτρονική αλληλογραφία», γ) στο τρίτο εδάφιο της παρ. 5 επικαιροποιείται η παραπομπή στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και το άρθρο 86 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 86

Εποπτεία του Δικαστηρίου Εκτέλεσης Ποινών

1. Το Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών, ως ειδικό τμήμα του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου στις έδρες των Πρωτοδικείων, Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πειραιά, Πατρών, Λαρίσης και Ηρακλείου και ως το αρμόδιο Τριμελές Πλημμελειοδικείο στις έδρες των λοιπών Πρωτοδικείων δικάζει, συνεδριάζοντας ως δικαστικό συμβούλιο, αφού ακούσει τον Εισαγγελέα και αποφαινεται σε κάθε περίπτωση που ασκείται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον παρόντα Κώδικα, προσφυγή κατά απόφασης: α) του Συμβουλίου Φυλακών, β) του αρμόδιου δικαστικού λειτουργού κατά το προηγούμενο άρθρο και γ) του Συμβουλίου Αδειών και Πειθαρχικού Ελέγχου. Το παραπάνω δικαστήριο αποφαινεται, επίσης, για τις προσφυγές που ασκούνται σύμφωνα με το άρθρο 6Α.

2. Κάθε Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών είναι τοπικό αρμόδιο για την εκδίκαση των υποθέσεων που αφορούν κρατούμενους σε κατάσταση που βρίσκεται στην περιφέρειά του. Το αρχικό αρμόδιο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών παραμένει αρμόδιο και σε περίπτωση μετακίνησης του κρατούμενου σε άλλο κατάστημα.

3. Σε περίπτωση προσφυγής από τον κρατούμενο δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν τη συνεδρίαση του δικαστηρίου ειδοποιείται με οποιοδήποτε μέσο (έγγραφο, τηλεγράφημα, τηλετύπημα, ηλεκτρονική αλληλογραφία) ο προσφεύγων, ο οποίος μπορεί να εκθέσει τις απόψεις του με υπόμνημα, που διαβιβάζεται αμέσως στο δικαστήριο με επιμέλεια της διεύθυνσης του καταστήματος. Το δικαστήριο μπορεί να καλέσει με τον ίδιο τρόπο τον προσφεύγοντα να εμφανισθεί για να αναπτύξει προφορικά τις απόψεις του, είτε αυτοπροσώπως, είτε με συνήγορο, που διορίζεται με απλό έγγραφο θεωρημένο από το διευθυντή του καταστήματος κράτησης, σε περίπτωση που αυτός εκπροσωπεί μόνος τον προσφεύγοντα.

4. Η ρύθμιση του άρθρου 142 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ισχύει αναλόγως και για τις παραπάνω υποθέσεις.

5. Αν ο κρατούμενος εργάζεται έξω από το κατάστημα, η επίδοση γίνεται στον διευθυντή του καταστήματος ή τον αναπληρωτή του, ο οποίος υποχρεούται να επιδώσει το δικόγραφο στον κρατούμενο χωρίς χρονοτριβή.

Αν ο κρατούμενος λείπει από το κατάστημα σε άδεια ή έχει απολυθεί υπό όρο, η επίδοση γίνεται στον τόπο της κατοικίας που έχει δηλώσει ο κρατούμενος. Αν ο κρατούμενος λόγω ψυχικής ασθένειας ή άλλης αιτίας δεν έχει διαρκώς συνείδηση τωνπραττομένων, η επίδοση γίνεται στα πρόσωπα του άρθρου 157 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 74

Μεταβατικές και τελικές διατάξεις- Τροποποίηση παρ. 2 και 6 άρθρου 87 του ν. 2776/1999

Στο άρθρο 87 του ν. 2776/1999 (Α' 291) επέρχονται οι εξής αλλαγές:

1. Στην παρ. 2 επικαιροποιείται η νομοθετική παραπομπή στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και η παρ. 2 διαμορφώνεται ως εξής:

«2. Όπου αναφέρεται αρμόδιος δικαστικός λειτουργός, τις αρμοδιότητες ασκεί ο εισαγγελέας, που προβλέπεται από το άρθρο 567 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.».

2. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 6 οι λέξεις «Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αντικαθίστανται από τις λέξεις «Προστασίας του Πολίτη» και η παρ. 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Με απόφαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη καθορίζεται κάθε τεχνικό και λεπτομερειακό θέμα που αφορά στη λειτουργία και στη διαχείριση των Κεφαλαίων Εργασίας Κρατούμενων, που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 5793/1933 (Α'280) και

λειτουργούν σύμφωνα με το ν.δ. 28-30/9/1935 «περί οργανώσεως σωφρονιστικού προσωπικού και διαχειρίσεως φυλακών» (Α' 433), καθώς και τους σκοπούς διάθεσης των κεφαλαίων αυτών. Μετά την έκδοση της απόφασης αυτής καταργείται κάθε άλλη αντίθετη διάταξη.».

Άρθρο 75 **Μεταβατικές διατάξεις**

1. Αιτήματα μεταγωγής κρατουμένων για τους λόγους των περ. α', β' και γ' του άρθρου 72 του ν. 2776/1999 (Α'291), που έχουν υποβληθεί και εκκρεμούν στην Κ.Ε.Μ., τίθενται με απόφασή της στο αρχείο. Για τη δυνατότητα προσφυγής στο Δικαστήριο Εκτέλεσης Ποινών δεν συνυπολογίζονται οι αιτήσεις μεταγωγής, που έχουν απορριφθεί, μέχρι τη δημοσίευση του παρόντος.
2. Οι εισηγήσεις των οικείων Συμβουλίων Φυλακών του δευτέρου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 8 του ν. 2776/1999 υποβάλλονται υποχρεωτικά εγγράφως στο Κεντρικό Συμβούλιο Φυλακών εντός τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.
3. Μέχρι την έκδοση των κανονιστικών αποφάσεων που προβλέπονται στον παρόντα, εξακολουθεί η ισχύς κανονιστικών πράξεων που ρυθμίζουν τα ζητήματα αυτά.

Άρθρο 76 **Καταργούμενες διατάξεις**

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται:

- α) η παρ. 1 του άρθρου 41 του ν. 4356/2015 (Α' 181) περί μεταγωγής στα αγροτικά καταστήματα κράτησης και την Κεντρική Αποθήκη Υλικού Φυλακών (Κ.Α.Υ.Φ.),
- β) το άρθρο 64 του ν. 2776/1999 (Α'291) περί παροχής κοινωφελούς εργασίας, και
- γ) κάθε άλλη, γενική ή ειδική, διάταξη, κατά το μέρος που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 77 **Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στις επί μέρους διατάξεις.

Αθήνα, 14 Οκτωβρίου 2022

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

CHRISTOS STAIKOURAS CHRISTOS STAIKOURAS
14.10.2022 13:40

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

**ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

SPYRIDON-ADONIS GEORGIADIS SPYRIDON-ADONIS GEORGIADIS
14.10.2022 16:53

ΣΠΥΡΙΔΩΝ – ΑΔΩΝΙΣ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

**ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

NIKI KERAMEOS NIKI KERAMEOS
14.10.2022 17:09

ΝΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

**ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

KONSTANTINOS CHATZIDAKIS KONSTANTINOS CHATZIDAKIS
14.10.2022 13:40

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

ΥΓΕΙΑΣ

ATHANASIOS PLEVRIS ATHANASIOS PLEVRIS
14.10.2022 14:16

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ**

KONSTANTINOS SKREKAS KONSTANTINOS SKREKAS
14.10.2022 14:22

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΚΡΕΚΑΣ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

PANAGIOTIS THEODORIKAKOS PANAGIOTIS THEODORIKAKOS
14.10.2022 16:30

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΘΕΟΔΩΡΙΚΑΚΟΣ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

KONSTANTINOS TSIARAS KONSTANTINOS TSIARAS
14.10.2022 15:33

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

MAVROUDIS VORIDIS MAVROUDIS VORIDIS
14.10.2022 14:59

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΒΟΡΙΔΗΣ

**ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ**

ΚONSTANTINOS KARAMANLIS ΚONSTANTINOS KARAMANLIS
14.10.2022 16:10

**ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ**

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

GEORGIOS GERAPETRITIS GEORGIOS GERAPETRITIS
14.10.2022 13:38

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ
14.10.2022 14:33

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ

**Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

THEODOROS SKYLAKAKIS THEODOROS SKYLAKAKIS
14.10.2022 15:17

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ

**Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ**

STYLIANOS PETSAS STYLIANOS PETSAS
14.10.2022 13:57

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΕΤΣΑΣ

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

ELEFTHERIOS AVGENAKIS ELEFTHERIOS AVGENAKIS
14.10.2022 13:47

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΑΥΓΕΝΑΚΗΣ